

אֵלֶּגְרֵת יַעֲקֹב

מדריך לכתבי הקודש ליום שבת

רבעון ד'

אוקטובר, נובמבר, דצמבר 2014

איגרת יעקב

מאת: מאת: קלינטון וואלן

הוצאת "חיים ושלום"

מאנגלית: שולמית גלאור

עורך: שלום דוד

עיצוב ואיורים: ואדים ברגין

מערכת: לינקולן 4 ירושלים 94186

תוכן העניינים:

1	יעקב, אחי ישוע •.....	8
2	לעשות את אמונתנו מושלמת •.....	15
3	עמידה בניסיון •.....	22
4	להיות ולעשות •.....	29
5	התורה ואהבה •.....	36
6	אמונה המתבטאת במעשים •.....	43
7	אילוף הלשון •.....	50
8	הענווה של חוכמת השמיים •.....	57
9	המחוקק והשופט האחד והיחיד •.....	64
10	בכו ויללו! •.....	71
11	היכנו לקציר •.....	78
12	תפילה, ריפוי ושיקום •.....	85
13	הבשורה הנצחית •.....	92

המדריך ללימודי תנ"ך ליום שבת חובר במשרד המדריך ללימודי תנ"ך למבוגרים בועדה הכללית של האדוונטים שיומרי השבת. הכנת המדריך נעשת תחת פיקוחה הכללי של ועדה בינלאומית להערכת כתבייד של מדריכי שבת, שחבריה משרתים בתור עורכים. המדריך היוצא לאור משקף את המלצות הועדה, ולא בהכרח או בלבד את כוונת הסופר(ים).

גירסאות תנ"ך

ציטוטי הברית החדשה לקוחים מתוך: הברית החדשה המודרנית, גירסא 2.1; הברית החדשה תרגום דליטש, גירסא 2.0

כל הזכויות שמורות © לחברה לכתבי הקודש בישראל, 1976, 1991. החומר ניתן ברשות.

מבוא

"איגרת קש"

איגרת יעקב היא מן הספרים הקשים ביותר להבנה בכתבי הקודש. בוויכוח שנערך בלייפציג בשנת 1519, השתמש המלומד הקתולי ג'והן אק באיגרת יעקב כדי לקרוא תגר על השקפתו של מרטין לותר על הצדקה דרך אמונה בלבד, והתעקש כי יש להוסיף למשוואה מעשים טובים.

לותר הגיב בהתכחשות לסמכותה של איגרת יעקב. הוא טען שהאיגרת לא נכתבה בהשראת רוח הקודש, שכן היא מלמדת כי ניתן להשיג הצדקה דרך מעשים. במבוא לתרגום של הברית החדשה לגרמנית שעשה ב-1522, ציין לותר את העדפתו לספרים כגון: בשורת יוחנן, איגרת יוחנן הראשונה, האיגרת אל הרומים, האיגרת אל הגלטים, האיגרת אל האפסים ואיגרת פטרוס הראשונה, אשר חושפים את המשיח ומלמדים "כֹּל אֲשֶׁר אָמַת... כֹּל דָּבָר יֵשֶׁר... כֹּל מַעֲשֵׂה נְעֻלָּה, וְכֹל דָּבָר הָרְאוּי לְשִׁבַּח".

בהקדמתו לאיגרת יעקב התייחס לותר אל האיגרת בצורה שלילית ביותר. הוא כינה אותה "איגרת קש" (דהיינו, איגרת חסרת ערך), שכן לא היה בה "דבר ממהותה של הבשורה". על אף שלא הוציא את האיגרת מכתבי הקודש שנקבעו בידי הכנסייה, הוא הבדיל בינה לבין יתר כתבי הקודש הקנוניים. הדגש שלותר שם על איגרות שאול השליח, במיוחד האיגרת אל הרומים והאיגרת אל הגלטים, ודחייתו את איגרת יעקב, השפיעו רבות על חלק ניכר במחשבה המשיחית במשך הדורות.

מי היה יעקב? האם היה לגליסט שנלחם ברעיון של שאול השליח על "הצדקה דרך אמונה" בכך שלימד על "הצדקה דרך

מעשים"? או שמא הוא פשוט ביקש להעניק פרספקטיבה שונה מעט בנושא, הזהה למספר נקודות מבט בתורת ישוע שתועדה בבשורות? התשובה היא, בוודאות, האפשרות השנייה.

לא כל מתקני הדת הסכימו עם השקפתו השלילית של לותר על איגרת יעקב. אפילו המשיחי הדגול מלנצ'טון, שהיה חברו הקרוב של לותר, האמין שכתבי שاول וכתבי יעקב לא סתרו אלה את אלה.

ליעקב היה מידע ממקור ראשון על ישוע. למעשה, ייתכן מאוד שאיגרתו היא המוקדמת ביותר מבין יתר האיגרות המשיחיות. היא משקפת את תורת ישוע בבשורות בנאמנות רבה יותר מיתר האיגרות. בדומה למשלי ישוע, דימויים מעולם החקלאות והכלכלה רווחים בדברי יעקב. נושאים חשובים אחרים כוללים: חוכמה, תפילה, והעיקר, אמונה.

יעקב פותח בפני קוראיו צוהר לקשיים שהקהילות המשיחיות הקדומות התמודדו איתם. בנוסף לקנאה, צרות עין וגשמיות שהתגנבו לקהילה, דומה שהיו בה לחצים חברתיים ותרבותיים שהעמידו את המשיחיים האמידים מול המשיחיים חסרי האמצעים. אנו אף רואים לנגד עינינו את העימות הגדול כשיעקב יוצא נגד אמונה כוזבת וחוכמה מזויפת.

והעיקר מבחינתנו, האדוונטיסטים, הוא שאיגרת יעקב מאששת את שיבת ישוע; היא אף מעניקה תובנות חשובות על התורה, המשפט וביאת המשיח השנייה. אליהו הנביא מוצג באיגרת כמופת שעלינו לחקות. יש לכך חשיבות מיוחדת במינה מבחינתנו, האדוונטיסטים, אשר הופקדנו

על סלילת הדרך לביאת המשיח השנייה. וכך, מבחינות רבות, מסענו ברבעון נמשך לאורך העידן המשיחי כולו, שכן הוא כולל אחדות מן התורות הקדומות ביותר ותובנות מיוחדות על אחרית הימים. קלינטון וואלן, בעל תואר דוקטור לפילוסופיה, מכהן כמנהל עמית במוסד לחקר כתבי הקודש במרכז הראשי של הוועד הכללי. הוא מומחה בברית החדשה והקשרה ליהדות הקדומה. כאמריקני במוצאו, הוא חי ועבד ברוסיה, ניו זילנד, בריטניה, והפיליפינים. לקלינטון ולאשתו ג'ינה, העובדת במרכז הבישור האדוונטיסטי, יש שני ילדים, דניאל והתר.

יעקב, אחי ישוע

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יוחנן ז' 5-2; קור'א ט"ו 5-7; יעקב א' 3; ב' 5; פטר'א ב' 9, 10; מתי ז' 24-27.

פסוק לשינון: "יְיָדִידִי אַתֶּם אִם תַּעֲשׂוּ אֶת אֲשֶׁר אֲנִי מֵצֶוֶה אֶתְכֶם." (יוחנן ט"ו 14)

כיום אנו רחוקים מרחק רב מראשית ימי הקהילה המשיחית הראשונה, הן בזמן והן מבחינה תרבותית. לפיכך, יש לנו מושג קלוש בלבד כיצד הרגישו המאמינים הראשונים בראשית דרכה של התנועה המשיחית, כשרוב הקהילות התכנסו בבתים פרטיים, ומרבית המאמינים היו יהודים שנרדפו בידי בני עמם. איגרת יעקב מעניקה לנו מבט חטוף מוקדם על היהדות המשיחית לפני שזו נעלמה בערפל המחלוקות בין היהדות לנצרות, ולפני שנדחקה לשוליים בידי הכנסייה שהיתה בעיקרה נוצרית מן המאה השנייה ואילך.

בניגוד לאיגרות רבות שנכתבו באותם ימים, דומה שיעקב לא כתב את האיגרת בעקבות משבר כלשהו או צורך דחוף שהתעורר בקהילה משיחית מקומית. אדרבה, היא נכתבה אל הקהילה המשיחית הרחבה "שְׁבִגּוּלָה" (יעקב א' 1).

ואולם, לפני שנתעמק באיגרת, השבוע ננסה ללמוד על אודות המחבר. להלן אחדות מן הסוגיות שנבחן: מי היה יעקב? מה היה הרקע שלו? מה היה טיב הקשר שלו עם ישוע? מה היתה עמדתו בקהילה?

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-4 באוקטובר.

יעקב, אחי ישוע

מחבר האיגרת היה ודאי ידוע מאוד בקהילה המשיחית, שכן האיגרת אינה מכילה מידע ספציפי יותר על זהות המחבר מאשר מה שנכתב עליו בראשית האיגרת: "יעקב, עֶבֶד אֱלֹהִים וְאֲדוֹנָיו יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, דּוֹרֵשׁ בְּשָׁלוֹם שְׁנַיִם עָשָׂר הַשָּׁבָטִים שֶׁבְּגוֹלָה" (יעקב א' 1).

לפיכך, ביכולתנו לצמצם די מהר את הברירות לגבי זהותו. ארבעה אנשים בברית החדשה נקראים יעקב: שניים מהם נכללים בין שניים עשר תלמידי ישוע (מרק' ג' 17); השלישי הוא אביו של יהודה [תלמיד נוסף הנמנה על שניים עשר התלמידים (לא יהודה איש קריות), לוקס ו' 16], והרביעי הוא אחד מאחיו של ישוע (מרק' ו' 3). מתוך ארבעה אנשים אלה, רק אחיו של ישוע חי מספיק זמן והיה בולט דיו בקהילה המשיחית כדי לכתוב איגרת כזו. לכן אנו מאמינים שיעקב, אחי ישוע, הוא מחבר האיגרת הזו בברית החדשה.

כבנו של נגר (מתי י"ג 55), יש להניח שליעקב התאפשר לרכוש השכלה רבה יותר מאשר לבנו של איכר פשוט. איגרתו היא אחת מן הדוגמאות הטובות לכתובה ספרותית מופתית בברית החדשה בשפה היוונית. מבחינת אוצר מילים עשיר, כישרון רטורי ובקיאיות בתנ"ך, רק האיגרת אל העברים עולה עליה.

שמו של יעקב מופיע ראשון ברשימת אחיו של ישוע, לכן, קרוב לוודאי שהוא היה הגדול שבהם. ואולם, העובדה שישוע הטיל את הטיפול באמו על יוחנן, תלמידו האהוב (יוח' י"ט 26, 27), מרמזת שאחיו לא היו בניה של מרים, אלא בניו של יוסף מנישואים קודמים.

בהקשר של כהונתו של ישוע עלי אדמות, נאמר: "שָׁמְעוּ זֹאת קְרֹבִי וְיֵצְאוּ לְתֶפֶס אוֹתוֹ, כִּי אָמְרוּ: 'יֵצֵא מִדִּעְתּוֹ!' (מרק' ג' 21; ראו גם יוחנן ז' 2-5). על פי פסוקים אלה, כיצד נתפס ישוע בעיני משפחתו? אילו לקחים נפיק מכך לגבינו, כשאנו מרגישים שיקרינו אינם מבינים אותנו?

"רעיון שגוי על פועלו של המשיח וחוסר אמונה באופיו האלוהי של ישוע הם הדברים שגרמו לאחי ישוע להאיץ בו להציג את עצמו קבל עם ועדה בחג הסוכות." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמודים 485, 486).

יעקב הופך למאמין

קראו את פסוקים 5-7 בפרק ט"ו באיגרת הראשונה אל הקורינתיים ואת פסוק 14 בפרק א' במעשי השליחים. מה נאמר בהם על המהפך שחל ביעקב?

לאחר תחייתו התגלה ישוע לעיני אנשים רבים, כולל כיפא ו"שניים עשר" התלמידים (בלוי הודה איש קריות). בשלב מאוחר יותר הופיע ישוע בפני למעלה מחמש מאות איש שהתכנסו יחדיו. מסתבר שיעקב לא נכח במפגש זה; ישוע התגלה אליו ביחידות. התגלות זו היתה ודאי מיוחדת מאוד, שכן היא צוינה מפורשות. אומנם כתבי הקודש אינם מפרטים מה אירע בפגישה, אך היא ודאי השפיעה רבות על יעקב, שכן הוא הפך לחסיד מסור של ישוע ולמנהיג בכיר בקהילה המשיחית.

מה עוד אנו יודעים על יעקב? (מה"ש י"ב 16, 17; ט"ו 13, 14, 19; מה"ש כ"א 17-19; גלט' א' 18, 19; ב' 9.)

יעקב הפך במהירות לדמות בולטת בקהילה המשיחית בירושלים. לאחר ששמעון כיפא חולץ מן הכלא בידי מלאך (44 לספירה), הוא ביקש להודיע ליעקב על הנס שקרה לו (מה"ש י"ב 17). כעבור חמש שנים שימש יעקב כיושב ראש ועידת ירושלים, והכריז על פסיקתה. שאול השליח מציין את יעקב בראש ברשימת "עמודי התווך" של הקהילה בירושלים, כשכיפא ויוחנן באים אחריו (גלט' ב' 9). שנים ספורות לאחר אירוע זה (58 לספירה), כאשר שאול הביא את התרומות שנאספו בידי קהילות שונות למען עניי ירושלים, נציגים מכל הקהילות הללו הניחו את התרומות לרגלי יעקב (ראו אלן ג'י. ווייט, *Sketches From the Life of Paul*, עמודים 208, 209). דומה שיעקב זכה להערכה רבה שנים רבות לאחר מות השליחים. למעשה, אגדות רבות סופרו על חסידותו המופלגת, והוא זכור בתור "יעקב הצדיק". וכך, על אף שיעקב החל את דרכו הרוחנית כספקן גדול בישוע, לבסוף הוא הפך לענק-רוח בקהילה הקדומה.

יעקב והבשורה

לרוע המזל, אולי בשל השפעתו של לותר, משיחיים רבים לא קלטו את חשיבות המסר של איגרת יעקב. בלי להפחית מתרומתו של לותר לקהילה המשיחית בימיו, חשוב לזכור כי "תנועת הרפורמציה לא ... הסתיימה בלותר. היא תמשיך להתקיים עד קץ ההיסטוריה של העולם, "שכן, 'טעויות חמורות' הונצחו בידי מתקני הדת, ואמיתות חשובות רבות עדיין צריכות היו להיחשף." (אלן ג'י. ווייט, The Story of Redemption, עמ' 353).

כך נולד הצורך בהתעוררות הכבירה שהחלה עם ג'ונתן אדוארדס, ג'ורג' וייטפילד והאחים וסלי, מייסדי התנועה המתודיסטית, ששמה דגש על תפקידה החיוני של הקדושה בחיים המשיחיים. מלאכת התיקון נמשכה עד להתעוררות השנייה, שבה הקים ה' את האדוונטיסטים שומרי השבת כדי להכריז את "בשורת המלאך השלישי". בשורה זו, המוכרזת ברחבי העולם, מגיעה לשיאה דרך עדים המלאים ברוח הקודש, הם "הקדושים השומרים את מצוות אלהים ואמונת ישוע." (התג' י"ד 12).

קראו את יעקב א' 3; ב' 5, 22, 23; ה' 15. כיצד מתפקדת האמונה בפסוקים אלה? מה נלמד מהם על משמעות חיי אמונה? כיצד הם מראים לנו שאמונה היא הרבה יותר מהסכמה אינטלקטואלית עם אמיתות ועיקרי אמונה שונים?

ייתכן שחלק מן הקוראים יופתעו לגלות שיעקב מציין את המילים "אמונה" ו"להאמין" 19 פעמים באיגרתו הקצרה, הרבה יותר מאשר את המילים "מעשים" ו"צדקה"! למעשה, חשיבותה של האמונה מודגשת כבר בראשית האיגרת בהקשר למבחני אמונה ולבקשת חוכמה מאלוהים (א' 3, 6). הדבר מעיד על כך שיעקב לא רק כתב למאמינים, אלא אף ציפה מהם להיות בעלי אמונה מאיכות מסוימת. כפי שנראה בהמשך, צעד האמונה כשלעצמו אין בו תועלת; אמונה אמיתית מתבטאת בדרך ממשית הניתנת לזיהוי. כלומר, אמונה אמיתית תיחשף בחייו ובאופיו של המאמין.

אילו דברים אתם עושים מדי יום, החושפים את איכותה וממשותה של אמונתכם? כיצד תוכלו להפגין את ממשות אמונתכם אפילו בדברים "פערטיים"?

”שְׁנִיִּים עֶשֶׂר הַשְּׁבָטִים שְׁבַגְוֹלָה”

קראו את יעקב א' 1; מה"ש י"א 19-21; פטר"א ב' 9, 10. מיהם "שניים עשר השבטים", וכיצד הם נפוצו בגולה?

כאמור, יעקב כתב אל מאמינים משיחיים. תחילה התמקדה מלאכת הבישור בירושלים (לוקס כ"ד 47), אך עקב רדיפות שהסלימו לאחר סקילתו של סטפנוס נפוצו המאמינים בגולה, וזרע הבשורה נטמן בכל הערים והמחוזות ברחבי האימפריה הרומית. על פי מעשי השליחים י"א, הבשורה בושרה לגויים בשלב מוקדם יחסית, תחילה באנטיוכיה; לפיכך, "שניים עשר השבטים" מתייחסים ככל הנראה לכלל המשיחיים, יהודים וגויים כאחד. דומה שלא היו קהילות משיחיות שקמו על בסיס מוצא אתני, ולכן ועידת ירושלים נדרשה במהרה להכריע בסוגיה האם מאמינים גויים צריכים תחילה להתגייר ולעבור ברית מילה כדי להפוך למשיחיים (מה"ש ט"ו 6-1).

קראו את מעשי השליחים ט"ו 13-21. כיצד טיפל יעקב בבעיה שהקהילה הקדומה התמודדה איתה?

פתרון המבוסס על התנ"ך שימר את אחדות הקהילה: יעקב ציטט את נבואת עמוס על שיקומו של עם ישראל וצמיחתו הסופית שתכלול את הגויים (מה"ש ט"ו 16, 17). פסיקתו של יעקב מבוססת על צווי תורת משה לגרים (ויקרא י"ח-כ'). יעקב פונה אל מכותביו בכינוי "שנים עשר השבטים" כדי להזכיר להם את זהותם כיורשים שותפים בהבטחה שניתנה לאברהם. כיפא חשב על רעיון דומה כאשר תיאר את המשיחיים כ"גוי קדוש" (פטר"א ב' 9, השוו עם שמות י"ט 5, 6). גם הוא פנה באיגרותיו אל המאמינים שנפוצו ב"תפוצות" (פטר"א א' 1). באיגרת ביוניית מופיעה בשני המקומות המילה diaspora שפירושה גולה, שלרוב מתייחסת ליהודים שחי מחוץ לארץ ישראל (יוחנן ד' 35).

קהילה המפוזרת בתפוצות? נשמע כמונו, האדוונטיסטים. על אף ההבדלים התרבותיים, האתניים והחברתיים הרחבים הקיימים בקרבנו, מה מאחד את האדוונטיסטים שומרי השבת כתנועה משיחית "יחודית"?

יעקב וישוע

יעקב זכה להכיר ולבחון את ישוע כאשר היה ילד וכשבגר. ואז, בשלב כלשהו, יעקב לא רק הפך למאמין בישוע המשיח, אלא גם למנהיג הקהילה המשיחית בירושלים. ועם זאת, יעקב אינו מכנה את עצמו "אח", אלא "עבד" של ישוע. ברור שיעקב למד ענווה ורכש חוכמה אמיתית. לכן לא מפתיע ששני נושאים אלה קיבלו חשיבות באיגרתו (ראו יעקב א' 9-11, 21; ג' 13-18; ד' 6-10).

השוו בין הפסוקים שלהלן וסכמו את המשותף ביניהם:

- יעקב א' 22; מתי' 24-27 _____
- יעקב ג' 12; מתי' 16 _____
- יעקב ד' 12; מתי' 1 _____

רבים מזהים את הזיקה בין איגרת יעקב לתורת ישוע, במיוחד בדרשה על ההר. "השפעתו הרבה של ישוע ניכרת ביסודות משנתו של יעקב." (פיטר ה. דווידס, *The Epistle of James* (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans 13 Publishing Co., 1982, עמ' 50).

מהשוואה מדוקדקת של איגרת יעקב והבשורות עולה כי איגרתו אינה מסתמכת על אף אחת מן הבשורות. אדרבה, יעקב כותב מתוך היכרות אישית קרובה עם תורת ישוע, אשר עורר תמיד את מאזיניו להאמין ואתגר אותם לחיות באמונה.

כשנלמד את איגרת יעקב ברבעון, נגלה גישה דומה. יעקב אינו מוכן להתפשר על אמונה חלשה, עקרה או כזו הפוסחת על שתי הסעיפים. כפי שנראה השבוע, אמונה היא הנושא המרכזי בחלק הראשון באיגרת, ויעקב מראה לנו כיצד איכות חיונית זו היא הבסיס לקשר חי עם המשיח.

הגו באיכותה ובממשותה של אמונתכם. באיזו מידה אמונתכם אמיתית? כיצד היא מאפשרת לכם לחיות כמשיחיים? אילו צעדים תעשו ואילו בחירות תיטלו, שייסיעו לכם לחזק ולהעמיק את אמונתכם?

לימוד נוסף: "בני עמו שבו והציגו לפניו את משנתם של הפרושים, שהיתה מרופטת וישנה, והעזו לחשוב שיוכלו ללמד אותם, את המשיח, אשר ידע את כל האמת והבין את כל הרזים. הם גינו בקלות דברים שנבצרו מהבנתם. תוכחתם פגעה קשות בעמקי נשמתו היגעה ורוויית הצער. הם הצהירו על אמונה באלוהים, וסברו שהם מצדדים באלוהים, בשעה שאלוהים היה איתם בדמות בשר ודם, אך הם לא הכירוהו.

"דברים אלה הפכו את דרכו קשה וסבוכה. כה כאב המשיח את אי ההבנה שזכה לה בביתו שלו, שהיתה זו הקלה מבחינתו ללכת למקום שבו לא היתה קיימת." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 326).

שאלות לדיון:

- ❶ למעשה, איגרת יעקב מהווה מדריך לחיים משיחיים. ייתכן שזוהי האיגרת הקדומה ביותר בברית החדשה (שנכתבה מתישהו בין 44 ל-49 לספירה). זהו חיבור תיאולוגי שאף מלמדנו כיצד לחיות באמונה. מדוע חיים באמונה חשובים בדיוק כמו (אם לא יותר) עיקרי האמונה שלנו? או שמא הדברים שאנו מאמינים בהם חשובים יותר מהפגנת אמונתנו דרך חיינו? לדוגמה, מה עדיף: משיחי מסור השומר בכנות ובקפדנות את יום המנוחה ביום א', או משיחי חסר כנות ה"שומר" את השבת ביום השביעי, אך אינו מכבד את השבת ואינו מתייחס אליה ברצינות? נמקו את תשובתכם.
- ❷ כפי שראינו בשיעור ביום א', יעקב היה אחיו של ישוע. במילים אחרות, על אף שישוע היה אלוהים בכבודו ובעצמו, בורא היקום, הוא גם היה בשר ודם, ככל האדם, אפילו מן הבחינה שהיו לו אחים. כיצד רעיון מדהים זה עוזר לנו להבין איך גושר הפער הרחב בין השמיים לבין עולמנו השרוי בחטא? בנוסף, מה אנו למדים מכך על המאמצים הגדולים שעשה ה' כדי להושיע את האנושות השרויה בחטא? כיצד אנושיותו של המשיח מסייעת לנו להבין כיצד נוכל לנחול ניצחון על החטא? כיצד אנושיותו מעניקה לנו ודאות בכך שה' מבין את ממשות קשיינו ומאבקינו?
- ❸ השבוע למדנו שענווה היא נושא מרכזי באיגרת יעקב. מדוע ענווה וכניעות חשובים כל כך בחיים המשיחיים? כלומר, לאור מעשה הכפרה בצלב, כיצד נוכל להעז להיות בעלי גאווה או חשיבות עצמית, במיוחד בתחום הרוחני?

לעשות את אמונתנו מושלמת

2

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב א' 2, 3; פטר"א א' 6, 7; פיליפיים ג' 12-15; יעקב א' 19-21; לוקס י"ז 5, 6; לוקס י"ב 16-21.

פסוק לשינון: "בְּהִיטְנוּ אֶל יֵשׁוּעַ מְכוֹנֵן הָאֱמוּנָה וּמְשַׁלֵּימָה, אֲשֶׁר בְּעֵד הַשְׁמִימָה הָעֲרוּכָה לְפָנָיו סָבַל אֶת הַצֶּלֶב וּבָזָה לְחֶרֶף, וַיָּשִׁב לִימִין כְּסֵא הָאֱלֹהִים" (אל העברים י"ב 2).

רופא שיניים הסביר מדוע הכתרים שהוא מתקין למטופליו הם תמיד מושלמים ואין בהם שום פגם. "בניגוד לרופאי שיניים אחרים", אמר, "אין לי שום בעיה עם הכתרים שמגיעים אלי מהמעבדה; הם עושים שם עבודה מצוינת ושולחים את הכתרים במצב מושלם." רופא זה אינו דואג לגבי התוצאה הסופית. הוא מתמקד בתפקידו בתהליך הטיפול, ותו לא.

בדומה, כמשיחיים, איננו אמורים "להיכנס ללחץ" ולדאוג אם בסופו של דבר אופיינו יהיה טוב דיו. מלאכה זו מוטלת על אלוהים. תפקידנו הוא להיאבק ב"מַאֲבָק הַטוֹב לְמַעַן הָאֱמוּנָה" (טימ"א ו' 12), בעודנו מביטים "אֶל יֵשׁוּעַ מְכוֹנֵן הָאֱמוּנָה וּמְשַׁלֵּימָה". אמונה שלמה כזו במשיח תאפשר לו לפעול בלבכם, לגרום לכם "גַּם שְׂתַרְצוּ וְגַם שְׂתַפְּעֵלוּ כְּטוֹב בְּעֵינָיו" (פיל' ב' 13), ולהשלים את הפעולה הטובה שהתחיל בכם (פיל' א' 6). ללא אמונה, קל לחוש מובסים אפילו לפני שפתחנו במאבק, שכן אנו מתמקדים בעצמנו במקום במשיח.

כפי שאמר ישוע: "זֶהוּ פֶּעַל הָאֱלֹהִים, שְׂתַאֲמִינוּ בָּזֶה אֲשֶׁר הוּא שָׁלַח." (יוחנן ו' 29). כפי שנראה בהמשך, יעקב עוזר לנו להבין את האמיתה הרוחנית החשובה הזו.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-11 באוקטובר.

אמונה שלמה

2

קראו את יעקב א' 2, 3; פטר"א א' 6, 7; ד' 12, 13. איזו גישה דומה מפגינים יעקב וכיפא בנוגע לניסיונות ולמבחני אמונה? כיצד אנו אמורים להתייחס לצו מדהים זה שניתן בכתבי הקודש?

איש אינו אוהב לסבול; בדרך כלל ננסה להימנע מן הסבל אם הדבר יתאפשר לנו. בפסוק 3 נאמר לנו: "בְּחִינַת אֱמוּנָתְכֶם מִבִּיָּאָה לְיָדֵי סִבְלָנוּת." ביוונית, המילה "בחינה" המופיעה בביטוי "בחינת האמונה" היא dokimion. מילה זו מתייחסת לתהליך המוכיח את אמיתותו של דבר מה. כיפא משווה בין מבחן האמונה לבין צריפת הזהב באש; על אף שהתהליך אינו נעים, ה' מצפה לתוצאות חיוביות. מבחנים וקשיים אינם אמורים לייאש אותנו, שכן, אם נישאר נאמנים, נצא "כְּזָהָב" (איוב כ"ג 10, השווא משלי י"ז 3).

לכן עלינו לשמוח כאשר ניסיונות באים עלינו, במיוחד כשמדובר במבחני אמונה, שכן ישוע אומר לנו: "שִׂמְחוּ וְגִילוּ, כִּי שֶׁכְּרַכֶּם רַב בְּשָׁמַיִם" (מתי ה' 12). בנוסף, ניסיונות גורמים לנו להעריך יותר את הסבל הרב שישוע סבל בעבורנו. כפי שצוין באיגרת פטרוס הראשונה, ניסיונות מאפשרים לנו לקחת חלק "בְּסִבְלֹת הַמְּשִׁיחַ" (ד' 13).

בקצרה, עלינו לבחון לעומק כל מבחן, כל קושי וכל ניסיון הבאים עלינו, ולראות בעיני רוחנו את התוצאה שה' יעד להם. כאן נכנסת האמונה. עלינו להאמין שאבינו שבשמיים הוא אב אוהב, להסתמך על חוכמתו ולפעול על פי דברו. ביכולתנו להפקיד את עתידנו בידי בייטחון מלא (ראו רומ' ח' 28). למעשה, רק דרך אמונה (לאחר שטעמנו מאהבת ה'), ודרך חיים באמונה לאורה של אהבה זו, נוכל לשמוח בניסיונות שיבואו עלינו.

על פי יעקב א' 3, המטרה הסופית של מבחן האמונה היא "סבלנות" או ביוונית hypomone. ניתן לתרגם מילה זו גם כ"כוח סבל" או "התמדה". היא מתייחסת לדבר מה המחזיק מעמד ומאריך ימים יותר מכל דבר אחר, שכן הוא נשען בביטחון על הוודאות בגאולה הסופית שה' יעניק לחסידיו (ראו לוקס כ"א 19).

לדבוק בה' בזמן ניסיונות ומבחני אמונה, כלומר, לא לאבד את האמונה ולדבוק באלוהים אפילו בשעות הקשות ביותר, הוא דבר אחד. אבל נאמר לנו ל"שמוח" במבחנים הבאים עלינו. האם אין זו בקשה גדולה מדי? אחרי הכול, לפעמים לא קל לנו להישאר נאמנים בשעת ניסיונות וקשיים, אז עוד לשמוח בהם? ועם זאת, זה הדבר שאנו מצווים לעשות; לכן, כיצד נלמד לשמוח בניסיונות, בשעה שזה הדבר האחרון שמתחשק לנו לעשות?

שלמות

2

קראו את יעקב א' 4-2. שימו לב להדרגתיות: אמונה, מבחנים, סבלנות, שלמות. יעקב פותח באמונה, שכן אמונה היא הבסיס לחוויה משיחית אמיתית. לאחר מכן הוא אומר שעלינו לעבור ניסיונות שיבחנו את אמיתות אמונתנו. לבסוף הוא מכריז שבכוחם של מבחני אמונה ללמדנו סבלנות, וזאת כדי שלא ניתפס לא מוכנים ונובס חלילה על ידם. תכלית ה' לחיינו היא: "לְמַעַן תִּהְיוּ שְׁלָמִים וְגַלְא דְּפִי וְלֹא יִחְסֹר לָכֶם דְּבָר" (יעקב א' 4). השפה אינה יכולה להיות מליצית יותר. המילה "שלמים" מתייחסת לשלמות בכל מובן שהוא. ואכן, אם נמות ל"אני" שלנו ונניח לאלוהים לפעול בנו כדי שנשתוקק לעשות כטוב בעיניו (פיל' ב' 13), נוכל להיות שלמים וללא דופי במשיח.

קראו את אל האפסים ד' 13 ואת אל הפיליפיים ג' 12-15. לאיזו שלמות מעודדים אותנו לחתור?

בדומה לשאול השליח, תלמידי המשיח לא יסתפקו לעולם בדרך שתוביל אותם אל מטרות פחותות יותר ממופת האהבה נטולת האנוכיות של ישוע אדונם. ואולם, לעולם לא נרגיש ש"הגענו לשלמות" או ש"השגנו שלמות".

בנוסף, שימו לב שהדגש בפסוקים אלה הוא על העתיד. שאול מצביע אל הדברים שהובטחו לנו דרך אמונה בישוע. בהליכתנו המשיחית לעולם לא נגיע למקום שבו נוכל לומר "הגענו" או "השגנו שלמות", לפחות לא מבחינת אופיינו. (האם שמתם לב שאלה המכריזים "הגענו למטרתנו" הם בדרך כלל אנשים דוחים וצדקניים?) אנחנו דומים ליצירת אומנות; תמיד ניתן לשפר אותנו, וה' מבטיח לעשות זאת ככל שנמשיך בנחישות ובמרץ בדרכנו באמונה, ונבקש מדי יום להיכנע לו באמון ובצייתנות.

אילו מתם עכשיו, האם הייתם טובים דייכם כדי להיוושע? אילו מתם שבועיים אחרי שקיבלתם את ישוע, האם הייתם טובים דייכם כדי להיוושע? האם נראה לכם ששישה חודשים יספיקו לכך? מה תלמדו מתשובתכם על הגלימה המושלמת של צדקת המשיח, תהיה אשר תהיה רמת ה"שלמות" שאליה הגעתם?

לבקש באמונה

קראו את יעקב א' 5, 6. כיצד שונה חוכמה מידע? כיצד מקשר יעקב בין חוכמה לבין אמונה?

2

זה נשמע קצת מוזר כשיעקב אומר: "איש מכם אם יחסר חכמה..." מי בכלל חושב שיש לו מספיק חוכמה? לדוגמה, שלמה המלך היה מודע לצורך שלו בחוכמה, ולכן ביקש מה' בענווה לתת לו "לב שמע, לשפוט את עמך, להבין, בין טוב לרע" (מל"א ג' 9). בשלב מאוחר יותר, הוא כתב: "תחלת חכמה, יראת יהוה" (משלי ט' 10).

אנו נוטים לחשוב שחוכמה היא הידע שרכשנו. ואולם, כיצד מראים הפסוקים שלהלן את הפן האחר של חוכמה אמיתית? (יעקב א' 19-21; ב' 15, 16; ג' 13).

הן איגרת יעקב והן ספר משלי מתארים את החוכמה כדבר מעשי מאוד: חוכמה אינה הידע שרכשנו, אלא הדרך שבה אנו חיים. לדוגמה אומר יעקב: "יהא כל איש מזהיר לשמע, בלתי נחפז לדבר" (א' 19). אפלטון אמר: "חכמים מדברים כי יש להם משהו להגיד; טיפשים מדברים כי הם רוצים להגיד משהו." במילים אחרות, נוכל לרכוש את כל הידע שבעולם ולהישאר נטולי חוכמה אמיתית.

מובן שמשום שה' הוא מקור החוכמה האמיתית, אנו רוכשים חוכמה בעיקר דרך הקשבה לדבריו – קריאה בדבריו והקדשת זמן להגות בחיי המשיח, "אשר הנה לנו לחכמה מאת אלהים" (קור' א' 30). כאשר אנו לומדים לשקף בחיינו את אופיו של המשיח, אנו מפגינים את האמת שהתגלמה בישוע. זוהי חוכמה אמיתית.

שובו וקראו את יעקב א' 6. עלינו לבקש באמונה, לא מתוך פקפוק. האם קל לעשות זאת? מי מאיתנו לא נאבק לפעמים בספקות הצצים בו? כשהדבר קורה, חשוב מאוד שנתפלל ונהגה בכל הסיבות הטובות לאמונתנו: חיי ישוע, נבואות התנ"ך וחוויותינו האישיות. כיצד יסייע לנו הדבר לסלק ספקות העלולים להתעורר בלבנו?

קראו את יעקב א' 6-8. מה אומר כאן יעקב?

המילה "ספק" מלמדת על אדם החצוי בלב; הדבר עוזר לנו להבין את הקשרה של המילה לאדם הפכפך. דוגמה ברורה להפכפכות היא מה שאירע בקדש ברנע. בני ישראל עמדו לנוכח ברירה: להתקדם באמונה אל עבר הארץ המובטחת או למרוד בה'. מדהים לגלות שהם בחרו במרי נגד ה' ורצו לשוב לעבדות במצרים. כאשר ה' התערב והכריז דרך משה שהעם עומד למות במדבר, לפתע הם "האמינו"! הם אמרו: "הֲנֵנוּ, וְעַלֵּינוּ אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה, כִּי חֲטָאנוּ" (במדבר י"ד 40).

"עתה הם נראו כנים בהחלטתם לשוב מדרכם הרעה; אך למעשה הם התאבלו על פרי מעשיהם הרעים, לא מתוך חרטה על כפיות הטובה שלהם ומריים נגד ה'. כאשר גילו כי ה' לא שב מהחלטתו, שבו והקשו את עורפם והכריזו כי לא ישובו למדבר. בצוותו עליהם שלא להיכנס לארץ אויביהם, בחן ה' את צייתנותם לכאורה והוכיח כי היתה כוזבת." (אלן ג'י. ווייט, אבות האומה ונביאי ישראל, חלק ב', עמ' 153).

קראו את לוקס י"ז 5, 6. מה אומר כאן ישוע על אמונה?

כשהתלמידים ביקשו מישוע: "הוֹסֵף לָנוּ אֱמוּנָה", ישוע אמר להם שדי ב"אֱמוּנָה קְטַנָּה" (החֲדָל). "מה שחשוב הוא שאמונתנו תהיה חיה וצומחת. הדבר יקרה רק אם נמשיך לפעול באמונה, מתוך פנייה לה' והסתמכות עליו בכל מצב שאליו ניקלע. אך לפעמים ספקות חוסמים את דרכנו. העולם מפציץ אותנו בספקות ובספקנות; איש אינו חסין להם. הדבר היחיד שביכולתנו לעשות הוא להתפלל ולהתגבר עליהם בעודנו זוכרים את נאמנותו של ה' בעבר ובוטחים בו לגבי העתיד.

אילו סיבות יש לכם לבטוח בה' ובהבטחותיו ולחיות באמונה? אם תהגו בסיבות אלה, אמונתכם תצמח ותתחזק.

עשירים ועניים

2

באיגרת קצרה זו מפגין יעקב דאגה רבה לעניים; ישנם אנשים שאפילו רואים בכך נושא מרכזי באיגרתו. אך בעיני האדם המודרני, התקפתו החריפה של יעקב על העשירים והטפתו לטובת העניים נראות קיצוניות, אפילו מזעזעות. ואולם, בעת ובעונה אחת, יעקב אינו אומר דברים שונים מן הדברים שאמר ישוע.

השוו בין הפסוקים הבאים: יעקב א' 9-11 מול לוקס ח' 14; יעקב א' 27 מול מתי כ"ה 37-40; יעקב ב' 15, 16, מול לוקס י' 29-37; יעקב ה' 1-4 מול לוקס י"ב 16-21. מהו המסר המשותף לכולם? אילו אזהרות ותוכחות נוכל לשאוב מן הדברים שנאמרו כאן בצורה מפורשת כל כך?

מובן שיעקב אינו סוגר את שערי מלכות השמיים בפני העשירים. אך בדומה לישוע, הוא מזהה את הפיתויים המתלווים לעושר ופועלים מתחת לפני השטח. עשירים או עניים, עלינו למקד את מבטנו בפרס האמיתי. הבעיה הטמונה בממון היא שהוא נוטה להוליך אותנו שולל ולגרום לנו להתמקד בדברים זמניים וחולפים, ולא בנצח. (קור' ב' ד' 18).

אין ספק שצבירת ממון ונכסים, רכישת חינוך גבוה או השפעה חברתית נוטים לנתק את בעלי השררה או המשכילים מאנשים ש"מזלם לא שפר עליהם". אך הקהילה המשיחית הקדומה איחדה בין שתי המעמדות בכך שהפכה את הערכים הגשמיים על פיהם. מי שנוטל את המקום הפחות ביותר ובוחר בענווה, הוא האדם שיכול להתפאר ברוממותו.

"כל עוד ישנם בעולמו של הקדוש ברוך הוא אנשים רעבים שיש להאכיל, אנשים עירומים שיש להלביש, נשמות אובדות הזקוקות לחם החיים ולמי הישועה – כל התמכרות וכל תענוג שאין בהם צורך, וכל הון גדול מדי משוועים ומתחננים בעבור העניים והעירומים." (אלן ג'י. ווייט, Welfare Ministry, עמ' 269).

ומה איתכם? אין זה משנה אם אתם עשירים או עניים; מה שחשוב הוא כיצד אתם מתייחסים לכסף. מה טמון בכסף שהופך אותו מסוכן כל כך לנשמותינו?

לימוד נוסף: קראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, את הפרק "The Sermon on the Mount", עמודים 298-314.

"אלוהים חפץ שחסידי יכירו את לבם לעומק. ברצונו שהם יראו את מצבם לאשורו, לכן הוא מתיר לאש הייסורים לאפוף אותם כדי לצרפם ולטהרם. קשיי החיים משמשים כלי שרת ביד ה'; הם נועדו להסיר את הגורמים המזהמים את אופיינו, את החולשות וחספוס האופי שלנו, ולהתאים את אופיינו לחברת המלאכים הקדושים, השורים בתהילת השמיים. כאשר אנו מתנסים בניסיון ואש הייסורים בוערת בנו, האם לא נמקד את מבטנו בדברים הסמויים מן העין – בנחלתנו הנצחית, בחיי הנצח שנחל ובכבוד ה' הנשגב והנצחי? בזמן שנעשה זאת, האש המצרפת לא תכלה אותנו, אלא אך ורק תסיר את הסיגים, ואנו נצא טהורים וזכים פי שבעה, נושאים באופיינו את חותם האלוהים." (אלן ג'י. ווייט, The Advent Review and Sabbath Herald, אפריל 10, 1894).

שאלות לדיון:

- ❶ מיהם גיבורי התנ"ך והברית החדשה מהם אתם שואבים עידוד בשעות קשות? האם למדתם לשמוח בניסיונות ובמבחני אמונה? אם למדתם לשמוח בהם, ספרו לחברי הכיתה על הדברים שעזרו לכם לעשות זאת. בעת ובעונה אחת, אם אינכם מסוגלים לשמוח בקשיים ובניסיונות, דברו על כך עם הכיתה (אם אתם חשים בנוח לעשות זאת).
- ❷ הגו לעומק ברעיון שחוכמה אמיתית אינה מתמצית בידע שכלי, אלא מתבטאת במעשים שאנו עושים באמונה דרך המשיח. בעת ובעונה אחת, מדוע אין פירוש הדבר שידע שכלי אינו חשוב? לדוגמה, אם נחזיק חלילה בתורת שקר, כיצד ידק הדבר להליכתנו עם ה'?
- ❸ לבחור אחד היה חבר שהתנסה בניסיונות קשים ומרים. למרות שהוא נחרד כשראה את סבלותיו, הוא הבחין שחברו הלך וצמח בחן ובחסד. לאחר שהניסיונות חלפו, חברו השתנה מאוד - ולטובהו אילו לקחים הפקתם מניסיונות שפקדו אתכם והועילו לכם רוחנית? שאלו את עצמכם: "האם יכולתי ללמוד את הלקחים האלה בדרך אחרת?"
- ❹ מה תאמרו לאדם המפגין אמונה כנה ואיתנה, אך מודה שלפעמים ספקות מכריעים אותו? כיצד תוכלו לעזור לו?

עמידה בניסיון

3

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב א' 12-21, תהילים קי"ט 11, בראשית ג' 1-6, אל טיטוס ג' 5-7, אל הרומים י"ג 12, אל האפסים ד' 22.

פסוק לשינון: "אֲשֶׁרִי הָאִישׁ הַמַּחְזִיק מֵעֵמֶד בְּנִסְיוֹן, כִּי לְאַחֵר עֵמֶדוֹ בְּנִסְיוֹן יִקְבֹּל אֶת עֲטֶרֶת הַחַיִּים אֲשֶׁר הַבָּטִיחַ הָאֱלֹהִים לְאַהֲבָיו" (יעקב א' 12).

כולנו חוונו את זה. אנחנו מחליטים בנחישות לא להיכנע לפיתוי, אך בעיצומו של המאבק מתמוססת ההחלטה הנחושה, למרבה בושתנו ותיעובנו העצמי, ואנו מועדים וחוטאים. לפעמים דומה שכל שאנחנו מתאמצים לא לחטוא, כך אנו נעשים חסרי אונים יותר נגד הפיתוי, ומצבנו הופך חסר תקווה יותר ויותר. ואז אנו תוהים אם בכלל נושענו. קשה לדמיין שישנו משיחי מסור שלא תהה מעודו באשר לישועתו, במיוחד מיד לאחר שנכנע לפיתוי וחטא. למרבה המזל, ביכולתנו לנחול ניצחון על הפיתויים שלוכדים אותנו בקלות. איש מאיתנו, גם אם הוא שקוע עמוק בחטא, אינו חסר תקווה, שכן אבינו שבשמיים, "אֲבִי הָאֲזֹרוֹת" (יעקב א' 17), כביר יותר מיצר הרע שלנו, ורק דרכו ודרך דברו נוכל לנחול ניצחון. זה המסר הטמון בפסוקים שנלמד השבוע. אין ספק שפיתויים הם ממשיים, שחטא הוא ממשי ושהמאבק נגד ה"אני" הוא ממשי מאוד. אך גם אלוהים הוא ממשי, ודרכו נוכל לנחול ניצחון מוחץ על הפיתויים האורבים לנו בקרבנו, ממתנים לרגע שבו יצליחו להכריע אותנו.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-18 באוקטובר.

שורש הפיתוי

קראו את יעקב א' 13, 14. מדוע חשוב שנדע שה' אינו מנסה איש? מהו מקור הפיתוי, וכיצד יסייע לנו ידע זה במאבקנו בחטא?

3

יעקב מדגיש נחרצות שלא רק שה' אינו בורא החטא, הוא אף אינו מקור הפיתוי. הרוע הוא מקור הפיתוי. על פי פסקה זו, הבעיה טמונה בתוכנו, ביצר הרע שלנו. לכן, זוהי אחת הסיבות העיקריות לכך שקשה כל כך לגבור עליו. לפיכך, המאבק בחטא מתחיל בלבנו ובמוחנו. על אף שאנשים רבים מסרבים לקבל זאת, האמת היא שאנו בוחרים לחטא. איש אינו כופה עלינו לעשות זאת (רומ' ו' 16-18). יצר הרע ותאוות אסורות לוכדים ללא הרף את תשומת לבנו. בפסוק 14, יעקב משתמש במונחים מעולם הדיג כדי לתאר את המשיכה או את הלחישה המפעמת בלבנו ומשדלת אותנו לחטא. תאוותינו הן אלה שמפתות אותנו, וכאשר אנו מתפתים להן, הן מעלות אותנו בחכתן ולוכדות אותנו.

קראו את הפסוקים הבאים: אל האפסים ו' 17, תהילים קי"ט ו' 11 ולוקס ד' 8. מה הנושא המשותף בהם, וכיצד הוא מתקשר לסוגית הניצחון על הפיתוי?

בקטע זה באיגרת, יעקב מפריד מפורשות בין פיתוי לבין חטא. פיתוי הנובע מיצר הרע הטבוע בנו אינו חטא. אפילו ישוע התנסה בפיתויים. הבעיה אינה הפיתוי עצמו, אלא הדרך שבה אנו מגיבים אליו. כשלעצמו, יצר הרע הטבוע בנו אינו חטא; ואולם, כאשר אנו מניחים לו לשלוט במחשבותינו ולהכתיב לנו את החלטותינו, זהו חטא. לפיכך, אנו אווזים בהבטחות הטמונות בדבר ה', אשר מציעות לנו ודאות בניצחון אם רק נתבע אותן לזכותנו ונדבק בהן באמונה.

הגו לעומק ברעיון שחטא הוא תמיד בחירה שאנו נוטלים. (אחרי הכול, אלמלא היה בחירה שנטלנו, כיצד יכולנו להיות אשמים בביצועו?) אילו דברים נוכל לעשות מדי יום שסייעו לנו בנטילת החלטות וימנעו מאיתנו ליטול החלטות שגויות?

כשהתאווה תִּהְיֶה...

שובו וקראו את יעקב א' 13-15. מתי הופך הפיתוי לחטא?

3

בפסקה זו ביוניט משתמשים במספר מילים המתארות כיצד מתחיל החטא, וכולן קשורות להולדה. כאשר אנו מטפחים בלבנו תאווה אסורה, התאווה תִּהְיֶה... וְתִלְדַּח חֲטָא. החטא משול לתינוק הטמון ברחם. ואז, "הַחֲטָא כְּשִׁישָׁלָם יוֹלִיד מָוֶת" (יעקב א' 15). כלומר, כאשר החטא משלים את צמיחתו, הוא עצמו מוליד מוות.

זוהי תמונה פרדוקסלית. התהליך שאמור להעניק חיים מסתיים אך ורק במוות (השוו רומ' ז' 10-13). בדומה למחלת הסרטן, החטא משתלט על גוף המארח ומכלה אותו. כולנו יודעים זאת, שכן החטא השחית את כולנו. לבנו מושחת ורע, ואין בכוחנו לשנותו.

קראו את בראשית ג' 4-6. החוויה של חווה ממחישה באופן חי את הקונפליקט עם החטא. אילו צעדים הובילו אותה לחטא?

בשורש החטא מצוי חוסר אמון בה'. השטן, אשר השתמש באותה שיטה מוצלחת שבאמצעותה הוליך שולל שליש ממלאכי השמיים (התג' י"ב 4, 7-9), עורר עתה בלבה של חווה ספקות באשר לאופיו של אלוהים (ברא' ג' 1-5). כשחווה ניגשה אל עץ הדעת, לא היה בכך חטא, אך כאשר קטפה מפריו ואכלה אותו, זה היה חטא. ואף על פי כן, דומה שמחשבות כפירה קדמו לחטא שהיא ביצעה (ברא' ג' 6). חווה קיבלה את רמזיו ורעיונותיו של השטן והסכימה איתם. חטא מתחיל תמיד במוחנו. בדומה לחווה, אנו עשויים לחשוב על ה"יתרונות והטובות" כביכול שיצמחו לנו מביצוע חטאים. בשלב זה, דמיונו ורגשותינו מתחילים להשתלט עלינו. במהרה, אנו בולעים את הפיתיון ונופלים בחטא.

לעתים קרובות אנו תוהים כיצד ייתכן הדבר. התשובה פשוטה: אנו מניחים לזה לקרות. איש אינו כופה עלינו לחטא.

"בעזרת תפילה כנה ואמונה חיה נוכל לגבור על מתקפות השטן, ולשמור על לבנו זך ונקי מרוב."

הפיתוי הגדול ביותר אינו מהווה תירוץ לחטא. גם אם הלחץ המופעל על נשמתנו הוא עצום, ביצוע חטא הוא הצעד שלנו. אין בכוחם של העולם או הגיהנום לאלץ את בני האדם לחטא. כוח הרצון שלנו חייב לתת את הסכמתו ולבנו חייב להיכנע, אחרת התאווה לא תוכל לגבור על השכל הישר, והחטא לא יוכל לנחול ניצחון על הצדקה. (אלן ג'. וייט, מתוך, "Christian Privileges and Duties," Signs of the Times, 4, 1883).

כָּל מִתְּנָה טוֹבָה וְכָל מִתְּנָה שְׁלֵמָה

"אל נא תטעו, אחי אהובי. כל מתנה טובה וכל מתנה שלמה יורדת ממעל מאת אבי האורות אשר כל שנוי וכל צל חלוף אין בו" (יעקב א' 16, 17).

3

אומנם החטא מוליד מוות, אך אלוהים הוא מקור החיים. אלוהים הוא "אבי האורות" (יעקב א' 17), והדבר מייחס למעשה הבריאה (ברא' א' 14-18). אלוהים מוליד אותנו לחיים חדשים, וזוהי המתנה הגדולה ביותר שנוכל לקבל "ממעל" (השוו בין יעקב א' 17 לבין יוחנן ג' 3). בדומה לשאול השליח, שאמר כי גאולה נובעת מחסד ה' (רומ' ג' 23, 24; אפס' ב' 8; טימ"ב א' 9), יעקב מכנה את הגאולה "מתנה" (א' 17). זאת ועוד, בפסוק הבא הוא מבהיר כי גאולה, דהיינו, לידה חדשה זו, היא פועל יוצא של תכליתו ורצונו של ה' לחיינו: "הוא כְּרָצוֹנוֹ הוֹלִיד אוֹתָנוּ בְּדָבָר הָאֵמֶת, לְמַעַן נִהְיָה בְּכוֹרֵי יִצְחָק" (יעקב א' 18). כלומר, אלוהים רוצה שניוושע. זה היה רצונו בעבורנו אפילו לפני שנולדנו – שניוושע ונחל חיים חדשים בו, עכשיו ולנצח נצחים.

**כיצד מקביל תיאורו של יעקב לתיאורם של שאול וכיפא על הלידה החדשה?
(ראו טיט' ג' 5-7, פטר' א' 23).**

ישוע, שאול, כיפא ויעקב – כולם קישרו את הישועה עם הלידה החדשה. תכליתו של ה' בתוכנית הגאולה היא לחבר מחדש את האנושות השבורה והמוכה בידי החטא עם השמיים. הקרע בין האנושות לשמיים היה רחב ועמוק כל כך, שבני האדם לא יכלו לעשות דבר כדי לגשר עליו. רק דבר ה' שהתגלם בדמות בשר ודם, ישוע המשיח, יכול היה לחבר מחדש את השמיים לארץ. דבר ה' שנכתב בהשראת רוח ה' (טימ"ב ג' 16), מסוגל לנשוף חיים רוחניים בלבבות הפתוחים לקבלת מתנת השמיים.

בקצרה, אבינו שבשמיים, "אבי האורות", אוהב אותנו כל כך, שעל אף שאיננו ראויים, הוא מעניק לנו "כל מתנה טובה וכל מתנה שלמה" (יעקב א' 17) – כאשר המתנות הטובות ביותר הן ישוע המשיח והלידה החדשה שהוא מעניק לנו.

אילו מתנות קיבלתם "ממעל"? מדוע חשוב כל כך להגות בהם? מה יקרה אם לא נעשה זאת?

"יְהֵא כָּל אִישׁ... בְּלִתִּי נַחֲפָז לְדַבֵּר"

קראו את איגרת יעקב א' 19, 20. איזו נקודה חשובה מחדד כאן יעקב?

3

דבר ה' הוא רב עוצמה. אך גם כוחן של המילים היוצאות מפי האדם הוא רב. כולנו אומרים לעתים קרובות דברים שמאוחר יותר אנחנו מתחרטים עליהם ומייחלים לקחתם בחזרה. לרוע המזל, מודעותנו לפוגעניות של מילותינו או להרסנות של הכעס שלנו אינה עוזרת לנו לשלוט בעצמנו. וכך, כל עוד אנו עוזבים לנפשנו, לא נוכל לעולם להשתנות. מסיבה זו, עלינו להקשיב ביתר שאת לאלוהים ולהניח לו לפעול בלבנו.

"לאחר שכל הקולות האחרים הושתקו ואנו ניצבים בשקט לפני ה', דיממת הנשמה הופכת את קולו של ה' ברור יותר. ה' מפציר בנו: 'הרפו ודעו כי אנוכי אלוהים'" (אלן ג'י. ווייט, The Ministry of Healing, עמ' 58).

לעומת זאת, כאשר אנו מפסיקים לשמוע את ה' ואת הזולת, צצות בעיות. בין אם הדבר קורה בבית, בעבודה או בקהילה, כשמפסיקים להקשיב לזולת, מתעוררים ויכוחים. בשלב זה, המילים מקבלות תאוצה והכעס הולך וגובר. ההידרדרות בתקשורת מצערת זו, לא תוכל לעולם להניב את פרי צדקת האלוהים, בדיוק כפי שהתאווה הבלתי נשלטות (על פי יעקב א' 14, 15), לא יוכלו להניב זאת.

מסיבה זו, יעקב מציג זו לצד זה את צדקת ה' ואת הכעס האנושי. כל עוד אנחנו מסתמכים על הדברים הנובעים באופן טבעי מיצר הרע שלנו, כוח היצירה של דבר ה' נחסם, ומילותינו הלא שקולות או אפילו הפוגעניות צצות במקומו. לא פלא שמיד לאחר שיעקב דן במתנות הטובות שאבי האורות מרעיף עלינו, כגון החיים החדשים, הוא מאיץ בנו להיזהר במוצא פינו.

מה אנו למדים על מילים מן הפסוקים להלן? (משלי ט"ו 1, ישעיה נ' 4, אפס' ד' 29, ה' 4, קול' ד' 6.)

חשבו על הפעם האחרונה שבה מישהו פגע בכם מאוד בדבריו. עוצמת הרגש שהתעורר בכם אמורה להראות לכם את מידת העוצמתיות של מילים - לטובה ולרעה. מה תעשו כדי לשלוט במוצא פיהם? מדוע חשוב כל כך לחשוב לפני שנדבר?

נושעים על ידי קבלת הדבר

קראו את יעקב א' 21. איזה תפקיד יש ל"דבר" במה שיעקב אומר כאן?

3

פסוק זה חותם את כל הדברים שנאמרו עד כה על האמונה והגאולה. המחבר מפציר בנו להסיר כל טומאה וטינוף ולהתרחק מן הרוע. הצו "הסירו" (או פשטו) מציין (בשבעה מקומות מתוך תשעה בברית החדשה) את נטישת ההרגלים הרעים, שאין להם מקום בחיי אדם המציית למשיח (רומ' י"ג 12; אפס' ד' 22, 25; קול' ג' 8; עבר' י"ב 1; פטר' א' ב' 1). צו זה אף עשוי לציין את הסרת הבגדים (מה"ש ז' 58), שנועדה להסיר מעלינו את "בגד [ה] עֲדִים" שלנו, כלומר, את הבגדים הנאלחים שהוכתמו בחטא (השוו עם ישעיה ס"ד 6). ואכן, המילה טינוף, המופיעה באיגרת יעקב, מציינת גם את הבגדים הבלים והמטונפים של העניים לעומת בגדיהם הצחורים וההדורים של העשירים (יעקב ב' 2). בדומה לישוע, יעקב מטיל דופי בנטייה האנושית לעיסוק יתר במראה החיצוני, שכן הוא חסר חשיבות, ומדגיש שה' דואג בעיקר למצב לבנו. בתרגום היווני של התנ"ך נעשה שימוש במילה "טינוף" בקטע אחד בלבד: זכריה ג' 3, 4, שבו יהושע, הכהן הגדול, מייצג את ישראל החוטאת. ה' מצווה להסיר מעליו את "הבגדים הצואים" ולהלביש אותו מחלצות – בגדים נקיים וטהורים המסמלים הסרת עוונות, הטהרות ומחילה מאת ה'.

תמונה זו שונה מאוד מן התמונה המשיחית הפופולרית, שבה אנו רואים את ישוע עוטה את החוטא בגלימה צחורה מעל בגדיו המטונפים והדהויים. מי יעשה דבר כזה בחיים האמיתיים? איש אינו לובש בגד נקי על בגד מלוכלך. בדומה, בפרק ג' בספר זכריה מדובר על הסרת הבגדים הצואים של יהושע לפני שהוא מולבש בבגדים נקיים. אין פירוש הדבר שעלינו להיות חפים מחטא כדי לעטות עלינו את צדקת המשיח. אם זה היה נכון, מי היה יכול להיושע? בנוסף, אין פירוש הדבר שאיננו יכולים להיושע או לשוב אל ישוע במקרה שמעדנו ונפלנו שוב בחטא. תחת זאת, פירוש הדבר הוא שעלינו להיכנע למשיח בכל לבנו ומאודנו, לבחור מדי יום למות לדרכינו והרגלינו הישנים ולהניח למשיח לברוא אותנו בצלמו ובדמותו. גלימת הצדקה המושלמת של המשיח אשר עוטה אותנו, מכסה אותנו כליל.

שובו וקראו את יעקב א' 21. עד כמה אתם מחויבים ליישם את הנאמר כאן בחייכם? מה פירוש הדבר לקבל את דבר ה' ו"לנטוע" אותו בלב? כיצד ניתן לעשות זאת?

לימוד נוסף: קראו על החטא ועל הכוח להשתנות בספרה של אלן ווייט, Steps to Christ, צמודים 23-36, וסכמו את הנקודות המרכזיות.

"תוכנית הגאולה יועדה לחלצנו מידי השטן ולהביא לשיקומנו המלא. המשיח מבדיל תמיד בין נשמה מלאת חרטה לבין חטא. הוא בא כדי להרוס את פועלו של השטן, והוא מעניק את רוח קודשו לכל נשמה ונשמה ששבה בתשובה, על מנת למנוע ממנה לחטוא." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 311).

"אם קיבלתם את המשיח כמושיעכם האישי, עליכם לשכוח מעצמכם ולנסות לעזור לזולת. דברו על אהבת המושיע, ספרו על טובו וחסדו. בצעו כל חובה המוטלת עליכם. נשאו את משא הנשמות על לבכם, ועשו כמיטב יכולתכם כדי להושיע את האובדים. כאשר תקבלו את רוח המשיח – רוח של אהבה נטולת אנוכיות ומלאת מסירות לזולת – תצמחו ותניבו פרי. החסד, החן והנועם של רוח הקודש יבשילו באופייכם. אמונתכם תתחזק ותתעצם, ההכרה הפנימית שלכם תהיה עמוקה יותר, אהבתכם תהיה כלילת שלמות. אתם תשקפו את דמות המשיח יותר ויותר ותפגינו טוהר, אצילות ונועם." (אלן ג'י. ווייט, Christ's Object Lessons, צמודים 67, 68).

3

שאלות לדין:

- 1 הגו לעומק בממשות כוחן של המילים. מדוע כוחן רב כל כך? כיצד ניתן לתמרן את השפה בקלי קלות? באיזו שכיחות האופן שבו אנו אומרים או כותבים דבר מה (הצורה), חשוב בדיוק כמו הדברים שאנו אומרים או כותבים (התוכן), ואולי אפילו יותר?
- 2 מכל המתנות שקיבלתם "ממעל", מהי הגדולה שבהן? מדוע?
- 3 קראו את יעקב א' 12-21. מהו המסר המרכזי כאן? איזו תקווה ואילו הבטחות טמונות כאן בעבורנו?
- 4 יעקב אומר לנו שלאחר שהתאווה תהרה, היא תלד חטא והחטא יוליד מוות. לנוכח הסיכונים הגדולים העומדים לפנינו, מדוע איננו נוחלים את הניצחונות שאנו אמורים לנחול? באילו דרכים אנו מתרצים על דרך ההיגיון את החטא, ומדוע זה תמיד משחק מסוכן?
- 5 קראו את הציטוט האחרון מדברי אלן ג'י. ווייט לעיל. איזו עצה חשובה טמונה בו, במיוחד בעבור אנשים שעדיין מתלבטים, מפקפקים ופוסחים על שתי הסעיפים באמונה?

להיות ולעשות

4

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב א' 23, 24; מתי י"ט 22-27; לוקס ו' 38-27; רומ' ח' 2-4; י"ב 9-18; פטר' ב' א' 4.

פסוק לשינון: "היו עושי הדבר ולא רק שומעים, פן תרמו את עצמכם" (יעקב א' 22).

הפעלולן ז'אן פרנסואז גרוולט, הידוע בכינוי "הבלונדין הגדול" התפרסם בזכות הליכה על חבל מעל מפלי הניאגרה. בספטמבר 1860, הנסיך מווילס צפה בו צועד על חבל מתוח מעל המפלים בעודו נושא את עוזרו על גבו. בתום ההליכה פנה בלונדין אל הנסיך הבריטי והציע לשאת אותו על גבו מעל המפלים. על אף שהנסיך שמע על המוניטין ועל המיומנות של האיש, ועל אף שצפה בו מבצע את הקטע, הוא לא היה מוכן להפקיד את חייו בידי.

מובן שהנקודה היא שאין די בשמיעה ובמראה עיניים כשמדובר בקשר עם אלוהים. אנחנו עשויים להשתכנע אינטלקטואלית בקיומו של אלוהים, באמיתות הבשורה ובשיבת המשיח השנייה. ייתכן שראינו במו עינינו את ממשות טובו, אהבתו וחסדו של ה'. ועם זאת, חרף כל הדברים הללו, יתכן שעדיין איננו מוכנים להפקיד את עצמנו ביד ההשגחה העליונה – צעד המתבטא במעשינו. זוהי בדיקת הסיבה לכך שיעקב מדגיש את חשיבות העשייה, לא רק השמיעה, של דבר האלוהים.

השבוע נבחן את משמעות עשיית דבר האלוהים לגבי המאמינים שנושעו בחסד.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-25 באוקטובר.

דע את האויב

מישהו אמר פעם על אויבו: "אני רואה אותו כל בוקר כשאני מתגלח." זהו בדיוק הדבר שיעקב מבקש שנכיר בו: אנו האויב הגדול ביותר של עצמנו. גאולה מתחילה כשאנחנו רואים מי אנו באמת, לא מי שאנו מדמיינים שאנחנו.

קראו את יעקב א' 23, 24. מי מתואר כאן? מהי הסוגיה הבסיסית המוצגת כאן?

4

על אף שאין כל רע בלהיראות במיטבנו, אנשים רבים מקדישים זמן רב וכסף רב לשיפור מראם החיצוני. אך עלינו לוודא שאיננו מרמים את עצמנו. יעקב אומר שעלינו להתבונן בעצמנו במבט בוחן ומעמיק יותר, גם אם איננו אוהבים את מה שאנו רואים.

קראו את מתי י"ט 16-22, כ"ו 33-35, 69-75. כיצד עלה הדימוי העצמי של כל אחד מן האנשים הללו בקנה אחד עם המציאות? מה נלמד עליהם מתגובותיהם השונות לדברים שישוע אמר עליהם?

הצעיר העשיר חשב שהוא שמר את מצוות התורה. לפתע, בשיחה עם ישוע, הוא אותגר לדבוק בסוג אחר של ציות, כזה שלא ציפה לו מעולם, ציות שהוא עמוק יותר מכל ציות חיצוני לחוקים וכללים (ראו רומ' ז' 7).

גם לכיפא, בדומה לבחור העשיר, היתה תמונה מעוותת על עצמו. הוא הכריז בביטחון עצמי שגם אם כל התלמידים ימעדו ויכשלו, הוא לא יכשל, אלא יישאר נאמן לישוע – גם במחיר חייו שלו. גם הוא לא הבין עד כמה הדוקה לפיתתו של החטא על חייו. שניהם הולילו את עצמם שולל לגבי מצבם הרוחני. ואולם, כיפא חזר בתשובה, ואילו הצעיר העשיר, ככל הידוע לנו, לא חזר בתשובה.

תמיד קל לנו לראות את מגרעות הזולת מאשר את מגרעותינו אנו. עמוק בלבנו אנו ודאי מודעים יותר למגרעותינו מכפי שאנו מוכנים להודות. הביטו עמוק לתוך לבכם, וערכו חשבון נפש. מה תלמדו מן המראה שחזיתם בו על הסיבה שבגללה אתם זקוקים נואשות למושיע?

"היו עושי הדבר"

שובו וקראו את יעקב א' 22. הן באיגרת ביוונית והן בתרגום העברי נאמר כאן: **"היו עושי הדבר!"** כיצד היה המסר שונה לחלוטין אילו אמר יעקב: **"עשו את הדבר"** במקום **"היו עושי הדבר"**?

4

יעקב משלב בין עשייה לבין הוויה. הוא אינו מפריד ביניהן, ואינו מייחס חשיבות רבה יותר לאחת או לאחרת. עשייה והוויה הן כמו שני צדדים במטבע, שלא ניתן להפריד ביניהם. עלינו להיות עושי הדבר, כלומר, לקיים או לבצע את צו ה'. יתרה מכך, הפועל ביוונית שתורגם לצו "היו" משקף אורח חיים של ציות, שאותו אנו אמורים לקיים כאן ועכשיו ולא אי פעם בעתיד הרחוק.

הנקודה היא שעלינו להיות בריות חדשות במשיח. לאחר שהפכנו בריות חדשות במשיח, נבצע את הדברים שה' מצווה עלינו לעשות בזכות מהפך זה. הדבר שונה למדי מציות לחוקים (בדומה לבעיה של הצעיר העשיר שעליו למדנו בשיעור אמש).

קראו את לוקס ו' 27-38. מה הם חלק מן המעשים שאנו מצווים לעשות?

"אֶהָבוּ אֶת אוֹיְבֵיכֶם", "הֵיָה נֹתֵן לְכָל הַמְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ", "הֵיָה רַחֲמָנִים כְּשֶׁם שְׂאֲבִיכֶם רַחֲמָן הוּא" (לוקס ו' 27, 30, 36). זה נשמע בלתי אפשרי, נכון? אכן, בלתי אפשרי לעשות זאת בכוחות עצמנו. אהבה כזו אינה טבעית לאדם, שכן יצר הרע טבוע בנו. לכן ישוע מרחיב כאן את הדיבור על שני סוגי עצים ועל הפרי השונה שכל אחד מהם מניב (לוקס ו' 43-45). בדומה, בפרק ה' באיגרת אל הגלטים מציב שאלו זה כנגד זה את "מַעֲשֵׂי הַבֶּשֶׂר" (גלט' ה' 19-21) מול "פְּרֵי הָרוּחַ" (גלט' ה' 22-23). דומה שכל שאנו מתמקדים בעשייה, כך אנו מניבים פרי באושים רב יותר; אך כאשר אנו מודרכים בידי רוח הקודש, התוצאה שונה לחלוטין – אנחנו מניבים פרי של אהבה וציות.

הגו במקרה שבו עשייתם מעשה כלשהו רק מפני שנדרשתם לעשותו או עקב חוב שנאלצתם לציית לו. לעומת זאת, חשבו על מקרה שבו עשייתם דבר מה שרציתם לעשות ושנבע מכם בטבעיות, שכן המשיח חי בקרבכם. כיצד ניגוד זה מסייע לכם להבין את הנקודה שלמדנו היום?

תורת החירות

קראו את יעקב א' 25. מה אומר כאן יעקב על תפקידה של התורה?

4

כשיעקב מדבר על התורה בתור ה"תורה השלמה, תורת החרות", אנו מוצאים כאן הד לכתוב בתהלים י"ט 8, קי"ט 45. ואולם, שימו לב שעל פי יעקב, אין בכוחה של התורה להושיענו וודאי שלא לטהרנו. התורה מציגה בפנינו את האידאל של אלוהים, אך אין בכוחה לגרום לנו להגיע אליו, בדיוק כשם שאין בכוחה של צפייה בספורטאי מושלם המבצע תרגילים מרשימים לאפשר לנו לבצע אותם כמוהו. כדי ללכת בעקבות האידאל הזה, אנו זקוקים לגבורת המשיח השורה בחיינו.

קראו את אל הרומים ח' 2, ואת קור"ב ג' 17, 18. מהי הסיבה להבדל בין התורה כ"חֶסֶד וְחַסְדָּא וְחַסְדָּא" לבין התורה כתורת חירות המובילה אותנו אל חירות וחיים?

אפילו שאול השליח מאשש את העובדה ש"לא שומְעֵי הַתּוֹרָה צְדִיקִים לִפְנֵי אֱלֹהִים, אֲלָא הַמְקִימִים אֶת הַתּוֹרָה הֵם אֲשֶׁר יִצְדָּקוּ" (רומ' ב' 13). לדבריו, נוכל להיות עושי הדבר אך ורק דרך פועלה של רוח הקודש החורטת את התורה על לוח לבנו. רק כאשר נציית לתורה החקוקה בלבנו, היא תוכל להיות תורת חירות.

אם כן, הבעיה אינה טמונה בתורה, אלא בנו. אנו שוכחים מי אנו באמת: חוטאים הזקוקים בקביעות למושיע. מחוץ למשיח אנו שומעים אך ורק את הרשעת התורה, אך במשיח אנחנו הופכים לבריות חדשות (קור"ב ה' 17), לאחר שהמשיח העניק לנו חירות (יוחנן ח' 36). אנו שומעים את המושיע מדבר על התורה באוזננו, ומצווה עלינו: "אֲהַבּוּ זֶה אֶת זֶה כְּמוֹ שְׁאֲנִי אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם" (יוחנן ט"ו 12). דרך המשיח אנו חווים את החירות שנחלנו בו כבני ובנותיו של ה' שנושעו בחסד, ולכן לא נחפז לעולם לשוב להרשעה ולעול שהומטו עלינו דרך חילול התורה. במשיח לא רק נמחל לנו על חטאינו, אלא אף נחלנו חיים חדשים שבהם אנו מסוגלים לציית לתורה. ואולם, אנו עושים זאת לא כדי להיושע, אלא מתוך החירות הנובעת מן הידיעה שנושענו ולפיכך איננו מורשעים עוד בידי התורה.

בהתחשב בטבענו החוטא, חשבו מה יקרה אם ננסה לשמור את התורה באופן מופתי כדי להיושע דרכה. כיצד יהפוך הדבר את התורה לעול ולשעבוד? כיצד שחרר אותנו ישוע משעבוד זה, בזמן שציווה עלינו, בעת ובעונה אחת, לשמור את התורה?

מועיל או חסר תועלת?

קראו את יעקב א' 26, 27 והשוו את הכתוב עם מתי כ"ה 35, 36, 40 ועם אל הרומים י"ב 9-18. לאור פסוקים אלה, כיצד תגדירו משיחיות אמיתית?

4

אם ישנה נקודה שישוע, יעקב ושאלו חידדו, הרי היא החשיבות הטמונה בלהיות משיחי מועיל (מתי כ"ה 40). כאשר אנו אוהבים את "אֶחָד מִן הַקְטָנִים הָאֵלֶּה", דהיינו, מקדישים זמן לביקור חולים ואסירים שאיש אינו מתעניין בהם, מפגינים הכנסת אורחים כלפי נזקקים או עובדי אורח – בכל המעשים הללו ובמעשי חסד אחרים אנו חושפים את אהבת המשיח והופכים כלי שרת בידי המשיח שמביע את אהבתו דרכנו.

"משיחי אוהב וחביב הוא הטיעון המשכנע ביותר לטובת הבשורה." (אלן ג'. ווייט, The Ministry of Healing, עמ' 470). כפי שווייט מבהירה, מובן ש"על מנת להיות חיים כאלה ולהיות בעלי השפעה כזו, המחיר שנשלם בכל צעד ושעל יהיה מאמץ, הקרבה עצמית ומשמעת" (שם, עמ' 470). אם אמונתנו מורכבת אך ורק מהקשבה לדרשות וקבלת אישוש לעיקרי האמונה שלנו, היא תהיה בעיקר חסרת תועלת.

יעקב מתאר את האמונה כ"עבודת אלוהים" (פסוקים 26, 27). הביטוי "עבודת ה'" מציין מסירות בלתי רגילה. לגישה כזו יש תוצאות מידיות גלויות לעין, ואנשים יבחינו בהבדל.

אחד השינויים הברורים ביותר שאנשים יבחינו בנו הוא בחירת המילים שלנו. במקום להשתמש במילים בוטות, בנימה גסה ובמחוות גסות, אנו נהפוך רגישים יותר לתקשורת שלנו עם הזולת. לפיכך, אנו "נשים רסן" ללשוננו כדי שהיא לא תזנק במהירות ותקדים אותנו בעוצמה של סוס פרא לא מאולץ.

יעקב מציין דווקא את היתומים והאלמנות כמי שזקוקים יותר מאחרים לאהבתנו ולטיפולנו. מנקודת מבט אנושית, אין היגיון בלהעניק ממשאבינו לאנשים שאינם יכולים להעניק דבר לחברה בתמורה. אך מנקודת מבטו של אלוהים, הדרך שבה אנו מתייחסים לאלה שנדחו בידי העולם, חושפת מי בינינו הם תלמידים אמיתיים של המשיח: בין אם אנו מעניקים הלוואה לאנשים נזקקים שידם אינה משגת להחזירה, בין אם אנו מזמינים לארוחה אנשים שאינם יכולים לגמול לנו על נדיבותנו, ובין אם אנו מתפללים בעבור מי שפגעו בנו ומברכים אותם (לוקס ו' 35, י"ד 12-14, מתי ה' 44). כפי ששאלו השליח מדגיש, אנו "בְּרוּאִים בְּמִשְׁחֵי יֵשׁוּעַ לְמַעֲשֵׂים טוֹבִים." (אפס' ב' 10).

כמה זמן ואנרגיה אתם מקדישים לעזרה לנזקקים? מה תלמדו מתשובתכם על מידת ה"יעילות" של אמונתכם?

שלא כמו העולם

מה זה אומר "להשמר נקי מטמאת העולם"? (יעקב א' 27). כיצד זה בכלל אפשרי? (ראו גם יוח"א ב' 15, 16; פטר"ב א' 4).

4

ישנם אנשים הסבורים שאם יתרחקו מרחק רב מן העולם, יעלה בידם להימנע מרוב פיתויי העולם. על אף שיש בכך גרעין של אמת, ועל אף שעלינו להשתדל להימנע מפיתויים כמיטב יכולתנו (במיוחד פיתויים שאנחנו מתקשים לגבור עליהם), הבעיות והחולשות שלנו נוטות ללכת בעקבותינו לכל מקום שאליו נלך. הבעיה בחטא אינה דווקא שהוא קיים אי שם בחוץ, על אף שיש לכך משקל נכבד, אלא בעיקר שהוא קיים בתוכנו, בלבנו. זהו שדה המערכה האמיתי, ועלינו להילחם במלחמה הזו, יהיה אשר יהיה המקום שבו נימצא.

תופעה מעניינת היא זו שכאשר אנו מוצאים פתרון למספר בעיות, הבעיות שנותרו על כנן הופכות בולטות יותר. לדוגמה, כאשר מנקים פינה כלשהי בחדר, הלכלוך שהצטבר בסמוך אליה הופך בולט יותר לעין. כך גם בחיי הרוח: "ככל שתתקרבו לישוע, כך יתגלו לעיניכם פגמים רבים יותר בעצמכם, שכן ראייתכם תהיה טובה וחדה יותר, והפגמים שלכם יראו שונים תכלית שינוי מאופיו כליל השלמות" (אלן ג'י. ווייט, Steps to Christ, עמ' 64).

בואו לא נשגה בהבנת דבריה של אלן ווייט. היא אינה אומרת שככל שנתקרב לישוע נהפוך פגומים יותר ויהיו לנו מגרעות רבות יותר. היא ממשיכה: "ככל שתחושת ההזדקקות שלנו תגבר ותדחוף אותנו אל ישוע ואל דבר ה', כך נחזה במראות נשגבים יותר של אופיו, ונשקף באופן מלא יותר את דמותו" (שם, עמ' 65).

אמונה אמיתית מעוררת במאמין "רעב וצמא" לחוויה עמוקה יותר (מתי ה' 6). ישוע בילה די זמן ביחידות עם אביו שבשמיים כדי לדעת את רצונו. ועם זאת, הוא לא התנתק מבני האדם. הוא הלך למקומות הומי אדם. "לחם חוקו" היה הושטת עזרה לנזקקים, שבירת מחיצות של דעות קדומות, ובישור הבשורות הטובות של מלכות השמיים וחיי הנצח (יוחנן ד' 35-28).

חרף העובדה שלישוע ולמשיחיים הראשונים היו אורחות חיים שונים ותזונה שונה מאלה של ארצות הגויים סביבם, מעולם לא מנעו מהם מנהגים ואורחות חיים אלה לחלוק את אמונתם. הם הגיעו לכל מקום, הפיצו את הבשורה ברחבי האימפריה הרומית ויסדו קהילות איתנות, אפילו במקדי שחיתות ורשע כגון רומא.

לימוד נוסף: קראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, Steps to Christ, את הפרק "The Test of Discipleship", עמודים 59-63.

"תורת ה' היא המראה המוסרית הטובה ביותר. האדם אמור להשוות בין דבריו, רוחו ומעשיו, לבין דבר ה'." (אלן ג'י. ווייט, פרשנות מתוך הספר, The SDA Bible Commentary, כרך 7, עמ' 935).

"האמונה אינה משחררת את האדם מחובת הציות; אדרבה, בזכות האמונה אנו נוטלים חלק בחסד המשיח, אשר מאפשר לנו לציית.

"ה' חפץ שחסידי ידמו לישוע האדם. בעזרת גבורתו אנו אמורים לחיות את חיי הטהרה והאצילות של המושיע." (אלן ג'י. ווייט, Our Father Cares, עמ' 69).

4

שאלות לדיון:

- ① על אף שנאמר לנו שמוטב להתרחק ממקומות גשמיים (ככל שיעלה בידנו), מדוע זו אינה התשובה האולטימטיבית לסוגיית החטא והפיתוי? להיכן נצטרך להרחיק לכת כדי להתרחק מכל פיתוי שהוא? מהי התשובה היחידה לחטא ולפיתוי, יהיה אשר יהיה המקום שבו נחיה?
- ② המשטרה ביקשה להתקין מכשירי ציתות במשרד שבו עבדו אנשים שנחשדו בפלילים. הבעיה היחידה היתה שדוברמנים אכזריים הקיפו את הבניין. לכן, מדי ערב האכילו השוטרים את הכלבים בהמבורגרים. בהתחלה הם זרקו חמישה-שישה המבורגרים מעבר לגדר, אך במהרה, הכלבים לא רק אכלו את ההמבורגרים מידהם, אלא גם ליקקו את אצבעותיהם. וכך, אחרי שכלבי השמירה הפכו מאולפים וצייתנים, המשטרה הצליחה להחדיר לבניין מכשירי ציתות ולהתקין אותם במשרד. איזה לקח נפיק מסיפור זה לגבי האופן שבו אנו עלולים, אם לא ניזהר, לחדול לעמוד על המשמר?
- ③ הגו לעומק ברעיון של מעשים מול אמונה: עשיית דבר ה' לעומת אמונה בלבד בדבר ה'. בסופו של דבר, מה ההבדל האמיתי ביניהן?
- ④ מה תאמרו למאמינים הטוענים שהם חופשיים מן התורה בזכות חסד המשיח? למה הם בעצם מתכוונים בדרך כלל, וכיצד תשיבו על טענותיהם?

התורה ואהבה

שבת אחר הצהריים

5

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ב' 1-13; מרקוס ב' 16; ויקרא י"ט 17, 18; רומ' י"ג 8-10; יוחנן י"ב 48.

פסוק לשינון: "אין רחמים בדין למי שלא נהג ברחמים; הרחמים מתנשאים על הדין" (יעקב ב' 13).

את הסיפור הבא כולנו מכירים היטב, השאלה היא, עד כמה היטבנו לקלוט אותו. כהן שעשה את דרכו מירושלים ליריחו נתקל בפצוע קשה על אם הדרך. בשלב מאוחר יותר, לוי שירד מירושלים ליריחו נתקל באותו פצוע. על אף ששניהם סיימו את משמרתם בעבודת הקודש במקדש, איש מהם לא היה מסוגל לקשר את חובותיו הדתיות לחובה מוסרית כלשהי לאדם הגוסס, ולכן כל אחד מהם נטש את המקום ופנה לדרכו. לבסוף, שומרוני שנקלע למקום ריחם על האיש הגוסס, חבש את פצעיו, הוביל אותו לאכסניה ושילם מראש עבור שהותו באכסניה עד שיחלים. הוא גם הבטיח לבעל האכסניה לשלם כל סכום נוסף שיידרש לצרכי האיש (ראו לוקס י' 30-37).

ישוע סיפר את הסיפור בתגובה לשאלה שהוצגה בפניו בידי אחד מבעלי התורה בנוגע לחיי הנצח. במקום לומר לו: "השתדל יותר" או "עשה יותר", ישוע המחיש בפניו דרך משל השומרוני הטוב מהי אהבה המתבטאת במעשים. כלומר, עלינו להביע אהבה גם בנסיבות לא נעימות או מסוכנות פוטנציאלית, ועלינו לאהוב אפילו את האנשים שאיננו מחבבים. על אף שלא קל לבצע זאת, ולעתים קרובות הדבר מנוגד לטבענו, אהבה אמיתית כרוכה בסיכון רב, והיא קוראת לנו לשבור מחסומים המפרידים בינינו כבני אדם מחוץ לקהילה (ובמיוחד) בתוך הקהילה. השבוע נלמד את משנתו של יעקב בסוגיה מכרעת זו.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-1 בנובמבר.

האיש העטוי זהב

קראו את יעקב ב' 1-4. יש כאן, בין היתר, לימוד על ניגודים. הדמות הראשונה המוצגת כאן היא אדם עשיר הלבוש בהידור וטבעת זהב על ידו, מן הסתם אדם נכבד וחשוב. הדמות השנייה היא אדם עני הלבוש בגדים בלים, שמן הסתם נחשב ל"אף אחד". הראשון זוכה לכבוד רב ולשיא הנימוס והאדיבות, ואילו השני זוכה לבוז. הראשון מקבל את המושב הנוח, הנכבד והחשוב ביותר בבית הכנסת; השני נדרש לעמוד בצד או לשבת על הרצפה.

זה אינו תיאור מלבב, במיוחד משום שהוא מתרחש (פוטנציאלית) בשעת תפילה בבית הכנסת! ביוונית מופיעה כאן המילה synagogue שפירושה "כינוס" (בית כנסת) – קרוב לוודאי התייחסות לתפילת השבת שנערכה בבתי הכנסת או בבתים פרטיים של יהודים משיחיים (ראו מה"ש י"ח 7, 8).

בתרבות הרומית-יוונית במאה הראשונה נודעו לדמותו הציבורית של אדם ולמעמדו החברתי חשיבות רבה. בדרך כלל ציפו מבעלי הממון, בעלי ההשכלה ובעלי ההשפעה הפוליטית להשתמש בנכסיהם ובמשאביהם כדי להעצים את המוניטין שלהם ולקדם את ענייניהם האישיים. לפיכך, כל תרומה נכבדה למיזם ציבורי או דתי חיבה את המקבל לגמול לתורם בדרך כלשהי. אדיבות תוגמלה בנאמנות; נדיבות תוגמלה בהכרה ציבורית. בני המעמדות העליונים המעטים שנכחו בטקסי התפילות בקהילה המשיחית ציפו לקבל יחס מיוחד וליהנות מזכויות יתר. התעלמות מציפיות אלה היתה עלולה להמיט חרפה על הקהילה. כל חריגה ממוסכמות חברתיות אלה או ניסיון למאוס בערכים החברתיים היוו מתכון בטוח לפגיעה בבעלי השררה וגורם מעורר מחלוקת.

קראו את מרקוס ב' 16 ואת לוקס י"א 43. אילו ציפיות או מוסכמות חברתיות היו כרוכות כאן? כיצד הן סותרות את עקרונות הבשורה?

אין זה חטא להיות עני או עשיר, אך כלי המדידה האומד את מידת משיחיותנו הוא יחסנו לאנשים השונים מאיתנו בגיל, בממון, בהשכלה ואפילו באמונה דתית. אנו נוטים לחלוק כבוד רב יותר לאנשים הנחשבים "מעלינו" בסולם החברתי, ולכבד פחות את אלה ש"מתחתינו". עלינו לזכור שקל להישאב למוסכמות חברתיות על אף שהן קורא לנו להיות שונים (ראו רומ' י"ב 2).

בואו נודה באמת: ייתכן שאיננו נוהגים בבוטות כזו או באופן מופגן כזה לפי תיאורו של יעקב, אבל האם כולנו איננו מועדים להפגין משוא פנים (להפלות לטובה אנשים חשובים ולהפלות לרעה אנשים פחותי חשיבות)? כיצד נלמד לזהות את הבעיה בלבנו ולהתמודד איתה?

מאבק מעמדות

כל שוחר ספרות משיחית יודע שבדרך כלל אנשים דלים באמצעים מוכנים להקריב הרבה כדי לרכוש ספרים משיחיים. בשכונות עשירות קשה יותר למכור ספרות משיחית, שכן תושביהן מרוצים מחייהם ולרוב אינם חשים שהם זקוקים לאלוהים כמו מעוטי האמצעים. תופעה דומה ניכרת גם בהקשר רחב יותר: הקהילה המשיחית צומחת במהירות הרבה ביותר בשכונות עוני או בתקופות של קושי כלכלי וחברתי. אחרי הכול, בדרך כלל, אנשים המתמודדים עם קשיים ובעיות גדולות פתוחים יותר לתקווה הטמונה בבשורת המשיח מאשר אנשים הסבורים שהכול הולך על מי מנוחות בחייהם.

קראו את יעקב ב' 5, 6. כיצד מבהיר יעקב את הדברים שכתב בארבעת הפסוקים הקודמים?

5

אם לשפוט לפי הפסקה הזו, דומה שהקהילה התמודדה עם בעיות קשות שצצו בין העשירים לעניים. אלוהים בחר בעניים, שעל אף שנדחו בידי העולם היו "עֲשִׂירֵי אֱמוּנָה", בזמן שהעשירים ניצלו את עושרם כדי לדכא את העניים. בעיה זו של ניצול העניים בידי העשירים היתה חלק מן המציאות של אותם ימים. וגרוע מכך, חוק רומי אישש הפליה לרעת העניים והפליה לטובת העשירים.

"נבצר מבני המעמדות הנמוכים שנפגעו כלכלית להביא לבתי המשפט את האשמותיהם נגד בני המעמדות העליונים, זאת משום שהחוק קבע עונשים חמורים לאנשים ממעמדות נמוכים שהורשעו בעבירות ולא לעוברי עבירה מבני המעמדות העליונים." (קרייג ס. קינר, The IVP Bible Background Commentary: New Testament (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1993), עמ' 694).

קראו את יעקב ב' 7. איזו נקודה חשובה מחדד כאן יעקב על עוצמת ההשפעה של התנהגות שלילית זו?

יחסם הרע של העשירים כלפי העניים מהווה למעשה חילול שמו הטוב של ישוע. מעשים רעים הם רעים כשלעצמם; אך כאשר האדם שמבצע אותם מתיימר לפעול בשמו של ישוע, הם הופכים חמורים יותר. ומה שחמור יותר זו העובדה שאנשים המצהירים על אמונה בישוע משתמשים בעושרם או בשדרתם כדי לנצל את החלשים מהם בקהילה, דבר שלעתים קרובות מעורר סכסוכים ומחלוקות. לפיכך, עלינו להיזהר מאוד ולהקפיד שמילותינו ומעשינו יעלו בקנה אחד עם "השם הטוב" שאנו מקושרים אליו.

לאהוב את רענו

קראו את יעקב ב' 8, 9, ויקרא י"ט 17, 18 ומתי ה' 43-45. איזה מסר חשוב טמון כאן?

יעקב מכנה את התורה "תורת המלכות" (יעקב ב' 8), שכן היא תורתו של "מלך מלכי המלכים" (התג' י"ט 16). תורת מלכות האלוהים מוצגת בפרוטרוט בדרשה אל ההר (מתי ה'-ז'), הכוללת את האזכור הראשון מתוך תשעה אזכורים בברית החדשה של המצווה "ואהבת לרעך כמוך". דברי ישוע במתי ה' 43 מרמזים על אופן הבנת הכתוב בספר ויקרא י"ט 18. לדוגמה, בפרק י"ט בספר ויקרא, לפני הצגת המצווה "ואהבת לרעך כמוך", מופיעים מספר צווים העוסקים ביחסנו לרענו ואוסרים על טיפוח שנאה כלפיו (פס' 17), ועל נטירת טינה נגדו (פס' 18).

רוב הסיכויים שהיו אנשים שפירשו את המצוות הללו כמיועדות בלעדית לעם ישראל, ולפיכך סברו שמוותר לשנוא אדם שלא היה מבני ישראל, שכן הוא לא אוזכר מפורשות בפסוקים אלה. אחרי הכול, אנשים שלא נמנו על עם ישראל נחשבו בדרך כלל לאויבי ישראל. ידוע שגשיה כזו רווחה בקהילת קומראן – קבוצה של יהודים דתיים קיצוניים שהתנתקה מעם ישראל. לימדו אותם לשנוא את "בני החושך" ואת "בני האבדון" (The Community Rule 1QS 1:10; 9:21), – מונחים שהתייחסו לא רק לגויים, אלא אפילו לבני ישראל שמאסו בתורת הכת שלהם. (22) "חטא הוא הרעה החולה הגדולה ביותר; לכן, עלינו לרחם על החוטא ולעזור לו. אנשים רבים שוגים וחשים בושה על חטאם ואיוולת דרכם. הם צמאים למילות עידוד. הם ממקדים את מבטם בטעויותיהם ובחטאיהם, עד שהם מגיעים כמעט לידי ייאוש. בל נזניח את הנשמות האומללות הללו. אם אנו משיחיים, לא נעבור לצדה השני של הדרך כדי להתרחק ככל האפשר מן האנשים שהכי זקוקים לעזרתנו. כשאנו רואים בני אדם במצוקה, בין אם צרה פקדה אותם או חטא מעיק עליהם, אל לנו לומר לעולם: 'אין זה ענייני.' (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 504).

חיי ישוע הם הדוגמה המופתית הגדולה ביותר שניתנה לנו על אהבה נטולת אנוכיות כלפי בני אדם שלא היו ראויים לה ולא השיבו אהבה למושיעם. כיצד נלמד להפגין אהבה כזו לאנשים שבעינינו אינם ראויים לאהבתנו או לאנשים שאינם משיבים לנו אהבה? מדוע, בסופו של דבר, התמסרות טוטלית - כניעה מוחלטת ומוות ל"אני" שלנו - הוא התשובה היחידה?

התורה השלמה

קראו את יעקב ב' 10, 11. עתה קראו את הפסוקים שצינו בטבלה וסווגו אותם לפי הקטגוריה הבאה: "התורה השלמה", "תורת האהבה" או שתיהן.

תורה האהבה	התורה השלמה	
		מתי ה' 18, 19
		מתי כ"ב 36-40
		רומ' י"ג 8-10
		גלט' ג' 10
		גלט' ה' 3
		גלט' ה' 14

5

קשה לנו לתפוס עד כמה קיצונית נחשבה תורת ישוע על תורת משה. בעיני יהודים אדוקים בימיו (ובעיני אנשים רבים בימינו) אינך יכול לטעון שאתה מקיים את התורה אם אינך מקיים את כל מצוות תורת משה. למעשה, התורה כוללת 613 מצוות (248 מצוות עשה ו-365 מצוות לא תעשה). השאלה שהוצגה בפני ישוע, "מהי המצווה הגדולה ביותר בתורה?" (מתי כ"ב 36) נועדה כפי הנראה להקשות עליו ולהכשילו. אך על אף שישוע אישש שכל "יוד אֶחָת" (האות הקטנה ביותר באלפבית העברי) בתורה היא חשובה (מתי ה' 18), הוא אף לימד שהמצווה לאהוב אתה' והמצווה לאהוב את רעונך הן המצוות החשובות ביותר, שכן הן מסכמות את כל המצוות האחרות ומהוות את "התורה על רגל אחת". תורת ישוע אף מראה שציות אינו יכול להתרחש בחלל ריק. אין לו משמעות כשלעצמו; הוא תמיד קשור למערכת יחסים – אחרת, הוא חסר משמעות. במילים אחרות, אם אנינות מעשר בגלל שאני פוחד לאבד את חיי הנצח אלמלא אעשה זאת, אין לכך שום קשר לקשר שלי עם אלוהים. מאידך, אם אנינות מעשר מתוך הכרת טובה לאלוהים על השפע והטוב שהעניק לי, אזי מעשי מבוססים על קשר עם ה'. ישוע אף דיבר על "הַדְּבָרִים הַחֲשׂוּבִים יוֹתֵר שֶׁבַּתּוֹרָה – הַמִּשְׁפָּט, הַחֶסֶד וְהָאֱמוּנָה" (מתי כ"ג 23). כל הדברים הללו גם הם נסבים סביב קשר ומערכות יחסים – עם אלוהים ועם הזולת. לפיכך, יעקב אינו אומר דבר שונה ממה שאמרנו ישוע ושאלו. שלושתם לימדו שחילול של מצווה כלשהי בתורה פוגם במידת מה בקשר שלנו עם אלוהים ועם הזולת. לכן, הנקודה כאן אינה צבירת מעשים טובים רבים דיים שיכריעו את כף מעשינו הרעים; אם ננהג כך, הרי שנציית בתוך חלל ריק וננהג כאילו הכול סובב סביבנו. תחת זאת, דרך הכרת ישוע, אנו חדלים להתמקד בעצמנו ומתמקדים בסגידה לה' ובשירות לזולת.

באיזו מידה נובע צייתכם מאהבתכם לה' ולזולת? באיזו מידה הוא נובע מתחושת חובה? ואולם, האם ציות מתוך תחושת חובה הוא תמיד רע? ייתכן שאינכם חשים אהבה כלפי האדם שאתם עוזרים לו, אך אתם עושים זאת רק מפני שאתם יודעים שאתם אמורים לעשות זאת. מה שגוי בזה, אם בכלל?

נשפטים על פי התורה

קראו את יעקב ב' 12, 13. (ראו גם יוחנן י"ב 48; רומ' ב' 12, 13; קור"ב ה' 10; התג' כ' 12, 13.) מה מלמדים פסוקים אלה על משפט?

אין משנה מפורשת יותר מאשר זו, המלמדת שכולנו נישפט על פי התורה על סמך מעשינו, בין אם לחובה או לזכות. בנוסף, בעת ובעונה אחת, בכתבי הקודש נאמר מפורשות שדרך אמונה בישוע אנו מכוסים בצדקתו.

כיסוי הצדקה הזה כולל שני היבטים: מחילה (הצדקה) וציות (התקדשות). "לִנְיָן קָשִׁים שִׁקְבַּלְתֶּם אֶת הַמִּשְׁיָה יֵשׁוּעַ, הָאֲדוֹן, בְּן הַתְּהִלָּה בּוֹ" (קול' ב' 6); "כִּי קָלַכְם אֲשֶׁר נִטְבַּלְתֶּם לַמִּשְׁיָה לְבִשְׁתֶּם אֶת הַמִּשְׁיָה" (גלט' ג' 27).

לעתים קרובות אומרים לנו שאנו נישפט לא רק על סמך מעשינו, אלא גם על סמך מה שלא עשינו. על אף שהדבר נכון, רבים שוגים במשמעות הדבר. אין הכוונה לעשיית מעשים טובים רבים יותר (רעיון כזה מהווה מתכון לייאוש ולתבוסה), אלא לאיכות העשייה, דהיינו, לעשייה בתוך מערכת יחסים. שימו לב כיצד יעקב מתאר זאת בחלק הראשון של פסוק 13: "אֵין רַחֲמִים בְּדִין לְמִי שֶׁלֹּא נָהָג בְּרַחֲמִים".

אם נרבה לחשוב על יום הדין נהפוך פרנואידיים, ופחדנו מן המשפט יהפוך גדול כל כך, עד שנוותר וניכנע לייאוש. אך זו אינה הכוונה כשאנו מצווים לירוא את ה': "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ קְבוֹד, כִּי בָּאָה עֵת מִשְׁפָּטוֹ" (התג' י"ד 7). תחת זאת, עלינו לבטוח תמיד בצדקת המשיח, שמעלותיו וזכויותיו הן תקוותנו היחידה ביום המשפט. אהבתנו לאלוהים, אשר הושיע אותנו דרך צדקתו, אמורה לדרבן אותנו לבצע את כל הדברים שהוא יעד לנו.

בעת ובעונה אחת, האזהרות שניתנו בכתבי הקודש על משפט ה' נועדו לטובתנו, כדי שלא ניטע שאננות בלבנו ונחיה בתחושת ביטחון כוזבת. יעקב אומר: "הֶרַחֲמִים מִתְנַשְּׂאִים עַל הַדִּין" (ב' 13). כלומר, הרחמים גוברים על המשפט. עלינו לזכור את דבריו, במיוחד כאשר אנו מתמודדים עם אנשים שביצעו את החטאים החמורים ביותר.

האם אי פעם חטאתם בגדול, ולאחר שציפיתם אך ורק להרשעה ועונש זכיתם ברחמים, תודת ומחילה? מה הרגשתם? כיצד תוודאו שלא תשכחו את הלך הזה כאשר אדם אחר "יפשל" בגדול?

לימוד נוסף: קראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, The Great Controversy, את הפרק "Facing Life's Record", עמודים 479-491.

"אלוהים הכיר בכם כילדיו לפני בני האדם והמלאכים; התפללו שלא תביישו 'את השם הטוב הנקרא עליכם' (יעקב ב' 7). אלוהים שלח אתכם אל העולם כנציגיו. בכל צעד שאתם נוטלים עליכם להפגין את שם ה'... תוכלו לעשות זאת אך ורק דרך קבלת החסד והצדקה של המשיח."

(אלן ג'י. ווייט, Thoughts From the Mount of Blessing, עמ' 107).

"דרך המשיח, הצדק [של ה'] יכול למחול [לנו] בלי לוותר ולו כהוא זה על קדושתו הנשגבה."

(אלן ג'י. ווייט, פרשנות מתוך The SDA Bible Commentary, כרך 7, עמ' 936).

שאלות לדין:

5

- 1 גנדי תמצת את מחשבתם של אנשים רבים כשאמר: "אני אוהב את המשיח שלכם; אני לא אוהב את המשיחיים שלכם. המשיחיים שלכם כל כך שונים מן המשיח שלכם." מדוע, לדאבוננו, לא קשה להבין מדוע הוא אמר זאת? על אף שקל לגנות את המעשים שאנשים אחרים ביצעו בשם המשיח, מדוע עלינו לבחון את עצמנו ואת המעשים שעשינו בשם ישוע? עד כמה אנו מטיבים לחשוף את ישוע בפני העולם והאנשים סביבנו?
- 2 האם קהילתכם מתייחסת לאנשים בהערכה ובכבוד, בלי להתחשב בעברם, במעמדם החברתי, במוזרויותיהם, וכדומה? אם זה אינו המצב, מה תוכלו לעשות כדי לחולל שינוי בקהילתכם?
- 3 מהן אחדות מן המסורות והנורמות החברתיות הרווחות בארץ, המנוגדות לעיקרי האמונה על פי כתבי הקודש? אילו מהן גלויים יותר, ואילו מרומזות יותר? לאחר שזיהיתם אותן, כיצד תלמדו להתעלות מעליהן כדי להפגין בחייכם את עקרונות הבשורה, כך שתפגינו בפני הזולת שישוע מציע לאנושות דרך חיים טובה יותר?
- 4 לאהוב את הזולת הוא דבר אחד, אך מה פירוש הדבר לאהוב את אלוהים? דונו במשמעות הדבר, בסיבה לאהבתנו את אלוהים ובדרך שבה אנו מבטאים אהבה זו.
- 5 "הַרְחֵמִים מִתְנַשְׂאִים עַל הַדִּין." מה פירוש הדבר, הלכה למעשה? כלומר, כיצד ננהג כלפי אנשים העושים את הרע? איזה סוג של איזון דרוש כאן?

אמונה המתבטאת במעשים

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ב' 14-26; רומ' ג' 27, 28; אל טיטוס ב' 14; קור' ב' ד' 2; רומ' ד' 1-5; יהושע ב' 1-21.

פסוק לשינון: "כִּי כָשֶׁם שֶׁהַגּוֹף בִּלְאִי הָרוּחַ מֵת הוּא, כֵּן גַּם הָאֱמוּנָה בִּלְאִי מַעֲשִׂים מֵתָה הִיא" (יעקב ב' 26).

הוא היה רופא מצליח וזקן קהילה נכבד בקהילה שמנתה כמה מאות חברים. הוא היה אחד התורמים הגדולים ביותר למיזמים חשובים בקהילה, ונדיבותו היוותה מקור השראה לרבים בקהילה שהחלו להקריב יותר מכספם ומשאביהם. הרופא הזה היה גם מטיף דגול. כאשר רועה הקהילה נעדר מאספות הקהילה, הוא דרש במקומו; הכול ציפו בקוצר רוח לדרשותיו, שהיו עמוקות, מרגשות ורוחניות.

ואז, יום אחד, יצאה האמת לאור. היעדרותו של הרופא מאסיפת הקהילה בשבת האחרונה לא נבעה עקב יציאתו לחופשה, כפי שרבים סברו. לא, הוא נמצא מת בדירת החוף שלו. הוא מת מנטילת מנת יתר של סמי הרגעה.

הזעזוע הנורא יותר היה הגילוי המזעזע בחדר השינה שלו, של עשרות סרטי וידאו ומגזינים פורנוגרפיים. הקהילה היתה המומה והרוסה, במיוחד החברים הצעירים שראו בו דמות מופתית. על אף שעלינו להשאיר את חריצת הדין לידיי של אלוהים, אין ספק שמעשיו של הרופא מעלים ספקות לגבי ממשות אמונתו.

ההנקודה? על אף שאנו נושעים דרך אמונה, לא ניתן להפריד בין אמונה ומעשים בחייו של תלמיד המשיח – אמינותה חשובה שלעיתים אינה מובנת כהלכה, אשר נידונה בהרחבה באיגרת יעקב.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-8 בנובמבר.

אמונה מתה

"אחי, מה תועלת בדבר אם יאמר איש, 'יש לי אמונה', ואין לו מעשים? התוכל האמונה להושיעו?" (יעקב ב' 14). כיצד אנו מבינים את הפסוק הזה בהקשר של גאולה דרך אמונה בלבד? (קראו את יעקב ב' 15-17; השוו עם רומ' ג' 27, 28; אפס' ב' 8, 9.)

אמונה ללא מעשים. יעקב מעניק המחשה חיה לסוג של אמונה מזויפת כזו (יעקב ב' 15, 16). כאמור, ציות על פי איגרת יעקב קשור לקשר ולמערכות יחסים. לכן, כיצד אנו מתייחסים אל אח או אחות באמונה החברים בקהילתנו וזקוקים לעזרתנו? אין די במילים. לא נוכל פשוט לומר להם: "לכו לשלום, ה' ימלא את מחסורכם," בזמן שה' העניק לנו את האמצעים לעזור לאחינו באמונה.

מובן שצרכי הזולת עשויים להיות אינסופיים, ושאיננו יכולים למלא את כולם. אך ישנו עיקרון הנקרא "כוחו של יחיד." אנו ידיו ורגליו של ישוע בעולם הזה וביכולתנו לעזור לזולת – לאדם אחד בכל פעם. למעשה, כך נהג ישוע בדרך כלל. על פי מרקוס ה' 22-34, אדם שבתו גססה ביקש את עזרת ישוע. כאשר ישוע עשה את דרכו אל בית האיש, התקרבה אליו אישה מאחור ונגעה בבגדו. לאחר שנרפאה, ישוע יכול היה להמשיך בדרכו, והאישה היתה שמחה בריפוי שהוא העניק לה. אבל ישוע ידע שהיא זקוקה ליותר מאשר מזרז גופני. לכן, הוא עצר והקדיש זמן כדי לחזק את אמונתה, וזאת כדי שתוכל להעיד עליו ולחלוק את הבשורה עם הזולת. ואז אמר לה את אותן מילים המופיעות באיגרת יעקב ב' 16: "לְכִי לְשָׁלוֹם!" (מרק' ה' 34). אך בניגוד למילים באיגרת יעקב, שהיוו ברכה מזויפת, במקרה של ישוע דבריו היו כנים ואמיתיים!

כאשר אנו נתקלים בצורך אנושי אך איננו עושים דבר לגביו, אנו מחמיצים הזדמנות לתפעל את אמונתנו. כך תיחלש מעט אמונתנו ותתחיל לגסוס. זה יקרה משום שללא מעשים תמות האמונה. יעקב מתאר זאת באופן חד יותר כשהוא אומר שהאמונה כבר מתה. אילו היתה בחיים, היא היתה מתבטאת במעשים. ללא מעשים, מה התועלת באמונה? בסוף פסוק 14 תוהה יעקב לגבי אדם שאמונתו חסרת ערך ונטולת מעשים. הוא שואל: "התוכל האמונה להושיעו?" ברור שהתשובה שהוא מצפה שניתן לשאלתו היא "לא."

כיצד נלמד להטיב להביע את אמונתנו דרך מעשים, ובעת ובעונה אחת נשמור על עצמנו פן נלך שולל אחרי הרעיון השגוי שמעשינו יושיעו אותנו?

אמונה מושיעה

קראו את יעקב ב' 18. איזו נקודה מחדד כאן יעקב? כיצד אנו מפגינים את אמונתנו במעשינו?

יעקב משתמש בשיטה מקובלת של אמונות הנאום, המציגה מתנגד פוטנציאלי. במקרה שלפנינו, המתנגד מנסה לחצוץ בין האמונה למעשים, כאשר הוא מציע שכל עוד לאדם יש אמונה או מעשים, הוא "מסודר". אך הנקודה העיקרית שיעקב מבקש לחדד היא שהמשיח אינו יכול לקוות להיוושע דרך אמונתו, אם חייו נטולי מעשים המפגינים את אמונתו: "הֲרָאֲנִי אֶת אֲמוֹנְתְּךָ בְּבָלִי הַמַּעֲשִׂים, וְאֲנִי אֶרְאֶה לָךְ אֶת אֲמוֹנָתִי מִתּוֹךְ מַעֲשִׂי" (פס' 18).

הנקודה העיקרית היא שלא כל אמונה תושיע אותנו. אמונה אמיתית, אמונה מושיעה, מאופיינת במעשים טובים. בדומה, מעשים הם מעשים טובים אך ורק אם הם נובעים מתוך אמונה. אמונה ומעשים הם בלתי נפרדים. כמו שני צדדים במטבע, האחד אינו יכול להתקיים ללא האחר. בנוסף, בדומה למטבע, הצד האחד הוא "עץ" והשני "פלי". האחד הוא הצד העליון, והשני הצד התחתון. אמונה באה תחילה, ואז היא סוללת את הדרך למעשים העולים בקנה אחד עמה.

הגו בגישתו של שאול השליח למעשים על פי אפס' ב' 10, תסל"א א' 3, טימ"א ה' 25, טיט' ב' 14. מדוע מעשי צדקה חשובים כל כך?

שאול השליח אינו מתנגד למעשים טובים כשלעצמם. הוא מתנגד למעשים כדרך לגאולה (ראו גלט' ב' 16). למעשה, שאול אומר שאנשים המסתמכים על קיום מצוות התורה כדי להיוושע נתונים תחת קללה, שכן אף אדם המנסה להיוושע דרך קיום התורה לא יצליח לשמור את כל מצוותיה (גלט' ג' 10). ציות מתאפשר אך ורק דרך מתנת רוח הקודש. "אם אין בכוחו של איש לזכות בישועה דרך מעשים טובים, אזי ישועה חייבת לנבוע אך ורק מחסד. חסד ה' מורעף על החוטא, שכן הוא מקבל את ישוע באמונה ומאמין בו. זוהי מתת חנם. אין מחלוקת בנוגע לסוגיית ההצדקה דרך אמונה. מחלוקת כזו מסתיימת, שכן מיישבים את הסוגיה במהרה כשמבינים שהזכויות שקנה לעצמו החוטא בזכות מעשיו הטובים, לא יוכלו לעולם להנחילו חיי נצח." (אלן ג'י. ווייט, Faith and Works, עמ' 20).

מדוע אמורות הבשורות הטובות הנפלאות, על כך שאין בכוחם של מעשינו הטובים לסלול את דרכנו לשמיים - לעורר אותנו, מתוך אהבה לה', לבצע את כל המעשים הטובים שבכוחנו לבצע?

אמונת השדים

כשאין מעשים טובים, ישנה רק דרך אחת ל"הוכיח" את כנות אמונתנו: אדיקות דתית. אם אנו מאמינים בתורות הנכונות, אז בטוח שיש לנו אמונה, נכון?

קראו את קור"ב ד' 2; טימ"א ב' 4; יעקב ה' 19, 20; פטר"א א' 22; יוח"א ג' 18, 19. מה אנו למדים מפסוקים אלה על חשיבותה של ידיעת האמת?

אין ספק שלידע שכלי של האמת יש מקום, ואפילו מקום חשוב מאוד. ועם זאת, ידע זה כשלעצמו אין די בו כדי להוכיח שלאדם יש אמונה שתוביל אותו לישועה.

איזו אזהרה ניתנה לנו ביעקב ב' 19 לגבי רעיון שקרי על מהות האמונה האמיתית?

הצהרת אמונת היסוד המכוננת ביותר בתנ"ך מופיעה בספר דברים פרק ו', פסוק 4: "שָׁמַע, יִשְׂרָאֵל: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד!" הצהרה זו הידועה כתפילת שמע, מתמצתת על רגל אחת את האמונה באלוהים אחד. כל יתר התורות בכתבי הקודש נובעות מאמיתה חשובה זו. אפילו השדים מאמינים באמיתה זו. למעשה, הם יודעים אותה! ועם זאת, במה מועיל להם הדבר? הם רועדים בנוכחות ה', כפי שעשו כאשר עומתו עם ישוע וצוו על ידו לצאת מקורבנותיהם (מרקוס ג' 11, ה' 7).

אמונה שכלית שאינה משפיעה על מעשינו היא חסרת ערך. למעשה, זוהי אותה אמונה שיש לשדים, הפועלים נמרצות כדי להוליכנו שולל אחר תורות שקר ושקרים. כפי שקרה לעם ישראל בימי ישוע, מנסים השדים לעודד אנשים להאמין ברעיונותיהם השקריים על סמך תשוקות קורבנותיהם להמשיך בדרכם הרעה ולדבוק בחטאיהם. ככתוב: "הָרוּחַ אוֹמֶרֶת בְּפִרוּשׁ, שֶׁבְּרִבּוֹת הַיָּמִים יִסְטוּ אֲנָשִׁים מִן הָאֱמוּנָה וְיִפְּנוּ לְרוּחוֹת מְטָעוֹת וּלְתוֹרוֹת שֶׁל שָׂדִים" (טימ"א ד' 1). אמונה חייבת להתבטא בחייו, אחרת היא אינה אמונה מושיעה, אלא "אמונת השדים", ואמונה כזו לא תושיע אותנו, בדיוק כפי שלא תושיע את השדים.

אמונת אברהם

קראו את יעקב ב' 21-24 והשוו את הכתוב עם רומ' ד' 1-5, 22-24. איזו אמונה היתה לאברהם על פי פסוקים אלה, ועל מה מתבססת ההצדקה?

מעניין לציין שהן יעקב והן שאול ציטטו את בראשית ט"ו 6, אך דומה שהם הגיעו למסקנות סותרות. לפי יעקב, אברהם נצדק במעשיו, אך דומה ששאול מכחיש את האפשרות הזו מפורשות באיגרתו אל הרומים פרק ד' פסוק 2 (השוו עם פס' 24).

ואולם, ההקשר המידי של פרק ד' באיגרת אל הרומים דן בסוגיית ברית המילה: האם ברית מילה הכרחית כדי "להיצדק", כלומר, האם הגויים חייבים להתגייס כדי להיוושע? (רומ' ג' - 30-28). שאול הראה שאמונת אברהם, לא מעשה המילה (ברית המילה) שעבר, היתה הבסיס להצדקתו בעיני ה', שכן אברהם האמין בה' אפילו לפני שנימול. אברהם עבר ברית מילה בשלב מאוחר יותר בחייו כסימן חיצוני לאמונתו הפנימית (רומ' ד' 9-11). אך אין די במעשים בלבד ואפילו בברית מילה כדי להיצדק, שכן רק אנשים ה"הולכים בעקבות האמונה שהיתה לאברהם אבינו בטרם נמול" (רומ' ד' 12) יצדקו.

האם דגש זה שונה תכלית שינוי מן הדגש של יעקב? שאול אפילו משתמש באותה "הוכחה" לאמונת אברהם כפי שעושה יעקב (ראו רומ' ד' 17-21). אברהם האמין שאלוהים יקים לתחייה את יצחק, שכן הוא "האלהים המְחִיֶּה אֶת הַמֵּתִים וְהַקּוֹרֵא בְּשֵׁם דְּבָרִים בְּעוֹד אֵינָם בְּנִמְצָא" (פס' 17, השוו עם עבר' י"א 17-19). שאול אף מגדיר אמונה מושיעה מהי: "בְּהִיּוֹתוֹ בְּטוֹחַ לַחֲלוּטִין כִּי אֶת אֲשֶׁר הַבְּטִיחַ יוֹכֵל גַּם לָקִים" (רומ' ד' 21). בקצרה, אמונה הבוטחת בה' שיקיים את הבטחותיו ומצייתת לדבר ה', היא אמונה מושיעה. מעשים אלה אינם "מעשי התורה", אלא "מעשי אמונה". או כפי שיעקב מבהיר זאת: "רוֹאֶה אֶתָּה כִּי הָאֱמוּנָה עֲזָרָה לְמַעֲשָׂיו וּמִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים הַשְׁלָמָה הָאֱמוּנָה" (ב' 22).

רבים מדגישים את חשיבות האמונה והמעשים הטובים, אך אפילו דבר זה מפריד בין השניים במידת מה. אמונה אמיתית היא "אֱמוּנָה הַפּוֹעֶלֶת בְּדֶרֶךְ אֱהָבָה" (גלט' ה' 6). מעשי צדקה אינם אך ורק אות חיצוני לאמונה פנימית; הם פועל יוצא של האמונה. אמונתו של אברהם בה' בורא החיים, עוררה אותו לציית לה' ולהקריב את בנו יחידו יצחק. על פי יעקב, דרך הציות הופכת האמונה לכלילת מעלות.

כיצד חוויתם את השפעת המעשים (או העדרם) על אמונתכם?

אמונתה של רחב

"וכן גם רחב הזונה, האם לא נצדקה במעשים כאשר אספה את שליחי יהושע אל ביתה ושלחה אותם בדרך אחרת?" (יעקב ב' 25). קראו את יהושע ב' 1-21. כיצד אנו מבינים את הדוגמה הזו בהקשר של גאולה דרך אמונה בלבד?

על פי האיגרת אל העברים י"א 31, תושבי יריחו לא האמינו בה'. רוב התרגומים המודרניים של כתבי הקודש מתארים אותם כ"סורים". תושבי יריחו ידעו על ניצחונותיהם של בני ישראל על המידיינים והאמורים, והיו מודעים לכוחו הרב של אלוהי ישראל. משפט ה' על עם ישראל בבעל פעור לימד את תושבי יריחו על קדושתו של ה', כמו גם על תיעובו את עבודת האלילים ואי המוסריות. "כל האירועים הללו היו ידועים לתושבי יריחו, ולרבים מהם היתה אמונה כאמונתה של רחב, אך הם סירבו לציית לה'." (אלן ג'י. ווייט, *Patriarchs and Prophets*, עמ' 492). רחב ניצלה ממוות משום שנהגה ביושר. היא האמינה באלוהי האמת, ופעלה על סמך אמונתה כאשר הגנה על המרגלים שנשלחו מטעמו של יהושע.

היו גם תנאים להצלחתה: לדוגמה, היא צייתה להוראות המרגלים שהורו לה לתלות חוט שני על חלונה, אשר מזכיר את דם השה שהוזה על משקופי דלתות בתי בני ישראל בעת יציאת מצריים (שמות י"ב 21-24). על אף שרחב לא היתה מושלמת היו חייה מופת של אמונה, המעיד על ממשות מחילתו וחסדו של ה' לכל אדם המוכן לעשות צעד באמונה ולבטוח בה' לגבי תוצאות הצעד שנטל.

קראו את יעקב ב' 26. כיצד מתמצת הפסוק את הקשר בין אמונה למעשים?

בדיוק כשם שהגוף הוא אך ורק גווייה חסרת חיים ללא נשימת החיים, כך אמונה ללא מעשים היא אמונה מתה. בנוסף, אם אין לנו אמונה אמיתית, כל "מצווה" שנתאמץ לקיים וכל מעשה חסד שנשתדל לעשות ישוו אך ורק ל"מעשי מוות" (עבר' ו' 1, ט' 14), שהם חסרי משמעות בעיני ה'.

זונה שנושעה בזכות אמונה? אילו היתה זו הדוגמה היחידה שבידינו לגאולה דרך אמונה, אילו מסקנות שגויות היינו עלולים להפיק ממנה? ועם זאת, איזו תקווה תשאבו מסיפורה של רחב לגביכם?

לימוד נוסף: "כאשר ה'אני' שלנו מוצמת לחלוטין, נוכל לרכוש חוויה חדשה ועשירה, ונבחין במגרעותינו ובחולשותינו כאשר נכרע לרגלי הצלב. ואז, כאשר נתבונן במשיח כליל השלמות, ה'אני' יהפוך חסר חשיבות.

"המשיח ייראה לעין בוחנת כשיא השלמות של חינויות ונועם מלאי קסם; ואז, טבע אופיו ייחרט במוחו ובשכלו של המאמין וישתקף באופיו. רושמו של האופי האלוהי חייב להיחקק על לוח לבו של המאמין ולהתבטא בחייו.

"בואו אל ישוע כשתזדקקו לו, התפללו באמונה חיה, אחזו ביד גבורת ה' ואל תרפו; האמינו, רק האמינו, ותחזו בתשועת האלוהים; אם תניחו לה' ללמדכם, הוא ילמד אתכם; אם תניחו לה' להנחותכם, הוא ינחה אתכם אל מעיינות מים חיים." (אלן ג'י. ווייט, Testimonies to Southern, Africa, עמ' 26).

שאלות לדין:

❶ עברו על פרק ב' באיגרת יעקב. מהו המסר המרכזי הטמון בו בעבור אנשים הבוטחים אך ורק בצדקת המשיח לשם ישועתם?

❷ ישנם אנשים הטוענים שיעקב דן בסוגיית האמונה והמעשים ללא התייחסות לדברי שאול בנושא, ולכן עלינו לפרש את יעקב על פי המונחים שלו. מה שגוי בחשיבה כזו? מדוע, במיוחד במקרה זה, חשוב לזכור את הדברים שנאמרו בפסוקים אחרים בכתבי הקודש על אמונה ומעשים? למעשה, בלהט המחלוקת עם תנועת הרפורמציה הפרוטסטנטית, אלה שדגלו באמונה הקתולית מיהרו לפנות אל איגרת יעקב כדי להגן על הכנסייה הקתולית מפני הפרוטסטנטים. מדוע מראה לנו הדבר עד כמה חשוב לבסס את הדוקטרינות שלנו על כל הטקסטים המצויים בידינו?

❸ לעתים קרובות אומרים לנו שעלינו לשמור על "איזון" בין אמונה לבין מעשים. לאור הדברים שלמדנו בשיעור זה, האם אתם מסכימים עם דעה זו? דונו עם חברי הכיתה בתשובה שנתתם.

❹ מדוע איננו מוצאים שום אזכור באיגרת יעקב (או בשאר כתבי הברית החדשה) על כישלון האמונה של אברהם בקשר לישמעאל או על השקר של רחב? מה נלמד מעובדה זו על משמעות היותנו מכוסים בצדקת המשיח?

אילוף הלשון

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ג' 1-12; דברים ו' 6, 7; לוקס ט' 51-56; משלי ט"ז 27; מתי ז' 16-18.

פסוק לשינון: "מְדַבֵּרִיךָ תַּצְדֵּק וּמְדַבֵּרִיךָ תִּחְיֶה" (מתי י"ב 37).

למילים יש כוח אדיר. "דָּבַר, דָּבַר עַל אֶפְנִי", כלומר, דבר שנאמר בעתו (משלי כ"ה 11) – דברי שבח, שירה וסיפורת – יכול לעצב את חיינו. המילים שאנו מבטאים עשויות להישאר בלב מאזיננו במשך ימים או אפילו שנים. לדוגמה, ילדים סופגים מילים כמו ספוג. מסיבה זו הם קולטים את השפה במהירות ומתחילים לדבר ברהיטות בשפת אמם. זוהי גם הסיבה לכך שהמסרים שהם שומעים לגבי עצמם עשויים לבשר את הצלחתם או כישלונם בעתיד. גם התקשורת של ההורים בינם לבין עצמם, תשוכפל ותתעצם אצל ילדיהם, לטובה או לרעה. גם למילה הכתובה יש כוח, והשפעתה אפילו מאריכת ימים יותר מן המילה המדוברת. המילה העוצמתית ביותר היא דבר ה'. הגו בדברים הבאים: "נֵר לְרַגְלִי דְבָרְךָ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִּי" (תהל' קי"ט 105); "בְּלִבִּי צִפְנֹתִי אִמְרָתְךָ, לְמַעַן לֹא אֶחְטָא לָךְ" (תהל' קי"ט 11). ישוע הסב את תשומת לב תלמידיו מברכות קצרות מועד לדבר מה חיוני יותר: "הַדְּבָרִים שֶׁדִּבַּרְתִּי אֵלֵיכֶם רוּחַ הֵם וְחַיִּים" (יוחנ ו' 63).

מילים יכולות לשכך ולהרגיע, או להרעיל ולזהם. באיזו שכיחות אמרתם דבר מה שייחלתם לקחתו בחזרה? השבוע, כפי שנראה בהמשך, ליעקב יש כמה מילים חשובות להגיד על... מילים.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-15 בנובמבר.

נשיאה באחריות

קראו את יעקב ג' 1. איזו נקודה חשובה מחדד כאן יעקב על נשיאה באחריות?

על מורים בקהילה המשיחית ובבתי ספר משיחיים מוטלת אחריות כבדה במיוחד, שכן הם מעצבים את מוחם ולבם של תלמידיהם בדרכים שהשפעתן תימשך שנים רבות. תוצאה זו כוללת את ההשפעה הנוספת שתהיה להם על אנשים רבים אחרים מעבר לתחום השפעתם המידי. ככל שאנו יודעים יותר, כך מוטלת עלינו אחריות רבה יותר להשתמש בידע שבידנו ולחלוק אותו.

בשער ספריית טינדייל האוז בקיימברידג' שבאנגליה, תלוי שלט המזכיר לכל מלומד הנכנס דרך השער: "תַּחלַת חֶקְמָה, יָרָאת יְהוָה" (משלי ט' 10). האדם אינו כלי המדידה של כל הדברים; רק על פי אלוהים יישק דבר, ולכן חינוך אמיתי מתחיל ומסתיים באלוהים. לדאבוננו, ככל שהידע גדל, כך נוטה להיחלש התלות בה'. לדוגמה, על פי רוב, אנשי המדע עורכים מחקרים ומסיקים מסקנות בלי להסתמך על אלוהים או על דבר ה'.

ישנם מורי תיאולוגיה החותרים להשגת אמינות, ולכן משתמשים בשיטות המותירות מעט מאוד מקום, אם בכלל, לאמונה. כתוצאה מכך, האמונה מתפוגגת בהדרגה מליבותיהם ומוחותיהם של המורים והתלמידים כאחד. אך כל עוד החינוך שנועד לנצח נצחים ולא רק לעולם הזה, עומד בראש מעייניהם של המורים והתלמידים כאחד, תהליך הלמידה יהיה יקר ללבם ואפילו מעורר השראה.

גם שאול השליח הבין את האחריות הזו, שכן הוא חנך, הכשיר והסמיך מנהיגים רבים בקהילות שייסד (מה"ש י"ד 23, השווה עם אל טיטוס א' 5). הוא אפילו הורה לטימותיאוס לשמור על צאן מרעיתו של ה' מפני רועים חסרי ניסיון ונטולי חוכמה (ראו טימ"א א' 3-7; ג' 2-6; ו' 2-5; טימ"ב ב' 14, 15), והזהיר אותו כי אחדים מן הרועים הללו לומדים תמיד, אך אינם מסוגלים להגיע אל "ידיעת האמת" (טימ"ב ג' 7).

הורים נושאים בעול הכבד של לימוד ילדיהם, אשר מצדם ישפיעו על אנשים אחרים בסביבתם. למעשה, כולנו יכולים להשפיע רבות על הסובבים אותנו דרך מופת חיינו. לכן חשוב שנדרוש את חוכמת ה' שהובטחה לנו מאת ה' (יעקב א' 5), כדי שנחקה את מופתיות דרכיו ונזכה להשפעה ברוכה ויראת שמיים על הזולת. שכן כולנו, לטובה או לרעה, משפיעים על זולתנו.

הגו באנשים שהשפיעו עליכם לטובה. מה הם עשו? כיצד הם השפיעו עליכם? והעיקר, כיצד תעשו את אותו הדבר בעבור אנשים אחרים?

כוחה של מילה

"וְהָלֹא כָּלֵנוּ מְרַבִּים לְהַפְשֵׁל" (יעקב ג' 2). איזו הודאה מרעננת, במיוחד לאור הדגש שיעקב שם על התנהגות! ואולם, חרף זאת, עלינו לחתור לאידיאל של ה' בעבורנו כנציגיו עלי אדמות. "מִי שְׂאִינוּ נִכְשֵׁל בְּדַבּוּר, אִישׁ מְשַׁלֵּם הוּא וְיָכוֹל לָשִׁים דָּסָן לְכָל גּוֹפוֹ" (פס' 2). במקור ביוונית, השימוש במשפט תנאי מרמז על כך שלא ייתכן שלא ניכשל בדיבור. אי אפשר להפריז בחשיבותן של מילים. מחשבות מובילות למילים, ומילים מייצרות מעשים. מילים אף מחדדות ומעצימות את הדברים שאנו הוגים בהם. לפיכך, הן משפיעות לא רק על מעשינו, אלא גם על מעשי הזולת. כולנו מקושרים דרך השפה.

הפסקה שנלמד השבוע כוללת מספר המחשבות לכוחה של הלשון. שלושת הראשונות מדגישות כיצד לדבר מה פעוט עשויות להיות תוצאות כבירות: רסן או מתג בפי הסוס יכול לגרום לו להסתובב, הגה יכול לנהוג ולנווט ספינות, וניצוץ קטן עלול להעלות באש יער גדול. בדומה, "גם הלשון איבר קטן היא, ומדבַרְת גְּדוּלוֹת" (פס' 5).

אילו דוגמאות חיוביות ל"כוחה של מילה" נוכל למצוא בכתבי הקודש? (ראו דברים ו' 6, 7; כ"ג 23; תהל' מ' 3; משלי י' 20, 21; מלאכי ב' 6, 7; לוקס ד' 22; אל הרומים י' 6-8.)

7

ילדים קטנים נוחים להשפעה, אך בדומה לעצים הנעשים עם הזמן איתנים יותר ונטועים היטב במקומם, ילדים מתנגדים לשינוי ביתר שאת ככל שהם גדלים. מבחינה מסוימת כולנו מורים, בין אם בבית או בקהילה. ומשום שלמילותינו יש כוח רב כל כך, חשוב ש"נרחץ" את מחשבותינו בדבר ה' השכם בבוקר. אחרי הכול, ממה ניזונות מחשבותינו ומילותינו: מרוח ה' או ממקור אחר? אל לנו להמעיט מחשיבותם של השינויים הכבירים המתאפשרים דרך דבר ה' (תהל' ל"ג 6, השוו עם קור"ב ד' 6), בניגוד לשינויים המתאפשרים דרך מקורות אחרים. מילים הן עוצמתיות כל כך, שדי במשפטים ספורים כדי להרוס אדם, אולי לכל ימי חייו. מאידך, מילים חיוביות יכולות לרומם אדם, ייתכן שלאותו פרק זמן.

איזו מידת זהירות הייתם נוקטים אילו החזקתם בידיכם חומר נפץ? מה תלמדו מחשובתכם על הדרך שבה עליכם לנהוג בדבר עוצמתי יותר מחומר נפץ: דהיינו, מילותיכם?

דברים "פעוטים" הם הם הדברים הכבירים

קראו את יעקב ג' 3-5. מה המשותף לשתי ההמחשות הללו, וכיצד הן קשורות ללשון הדיבור?

הן רסן בפי סוס והן הגה בספינה הם חפצים קטנים מאוד בהשוואה לבעל החיים או לחפץ שהם שולטים בו. ועם זאת, די בתנועה קלה של היד, והכיוון שאליו פונה הסוס או מסלולה של הספינה משתנים לחלוטין. באותו מטבע, "גם הלשון איבר קטן היא, ומדברת גדולות" (פס' 5). במילים אחרות, מילה אחת או אפילו מבט או מחווה יכולים להיות פעוטים או קלים מאוד, אך כל אחד מהם מסוגל להפוך חבר לאויב או להוציא מתוק מעז. "מענה רך ישיב חמה; ודבר עצב יעלה אף" (משלי ט"ו 1). דמיינו סוס השועט קדימה בשיא המהירות וספינה החותכת את המים במהירות מרבית, אך שניהם מתקדמים בכיוון שגוי. ככל שדבר מה מתקדם במהירות רבה יותר, כך הוא מתרחק יותר מיעדו. לכן, הדרך הטובה ביותר היא לעצור ולפנות אחורנית בהקדם. אותו הדבר נכון לגבי מוצא פיני. אם שיחה הולכת מדחי ודחי, ככל שנעצור אותה מהר יותר, כך ייטב.

קראו את לוקס ט' 51-56. מה היתה תגובת ישוע להצעת תלמידיו? מה היתה התוצאה, ואילו לקחים נפיק מסיפור זה לגבינו?

על אף שלתלמידים היה תקדים מקראי שאישש את הצעתם (מל"ב א' 10, 12), ישוע דחה אותה על הסף. הגערה שגער בהם הפכה את הקערה על פיה. הסיפור מסתיים בפשטות בציון העובדה: "הם הלכו לקפר אחר". ישוע הפך את פרשת סירובו של הכפר השומרוני לקבל אותו ללקח חשוב בעבור תלמידיו. בלהט הרגע, כשהרוחות סוערות ותובעות מאיתנו להתגונן, נוכל להיזכר במופת של ישוע, ולהתקדם, בלשון השאלה, לעבר "כפר אחר". "כשם שנהר מורכב מטיפות מים, כך החיים מורכבים מדברים פעוטים. החיים הם נהר, רגוע, שלו ומהנה, או נהר סוער המתז תדירות בוץ ולכלוך." (אלן ג'י. ווייט, That I May Know Him, עמ' 209).

מהם חלק מאותם דברים "פעוטים" בחייכם, שאם תהגו בהם לעומק תגלו שהם לא כאלה "פעוטים"?

למזער נזקים

כולנו חווינו זאת. דבר מה שאמרנו יצא מפרופורציות, והפך אולי להגזמה פרועה כל כך, שאיננו מזהים אותו עוד. כדברי יעקב: "קראו איזו אֵש קִטְנָה מִבְּעִירָה יַעַר גְּדוֹלָה" (ג' 5).

קראו את יעקב ג' 6 בתשומת לב וברוח של תפילה. מה נאמר כאן על כוחה של הלשון וכוחן של מילותינו "לטמא" כל דבר בקרבנו? מדוע אמור הפסוק לגרום לנו לרעוד לפני שנפתח את הפה כדי לדבר?

האש עשויה לציין טיהור, אך כשמשתמשים בה באופן סמלי (ישע' ד' 4, זכר' י"ג 9), משתמשים בה בעיקר לציין הרס (לדוגמה, יהושע ו' 24; י"א 9, 11; שמ"א ל' 3; מתי ז' 19), כולל ההרס שגורמות מילים לא נבונות (משלי ט"ז 27, כ"ו 21).

לא רק שדליקה גדולה מתחילה בניצוץ קטן, האש עלולה להתקדם ולזרוע הרס במהירות מדהימה. בדומה, מילים יכולות להרוס קשרי חברות, נישואים ומוניטין. בכוחן לשקוע בנפש הילד הרך, להכתים את הדימוי העצמי שלו ולשבש את התפתחותו.

החטא חדר לעולם דרך שאלה תמימה לכאורה (ראו ברא' ג' 1). הוא חדר לשמיים בדרך דומה. השטן "החל להחדיר בלב מלאכי ה' ספקות בנוגע לחוקים שניתנו להם." (אלן ג'י. ווייט, אבות האומה ונביאי ישראל, כרך א', עמ' 39). לכן, כשיעקב אומר שהלשון "ניצתת באש הגיהנום", הוא אינו נוקט לשון הגזמה.

אומנם נכון הדבר שמרגע שהמילים נאמרו לא נוכל לחזור בנו, אך עם זאת, עלינו לעשות כמיטב יכולתנו כדי למזער את הנזק ולתקן כל מה שניתן לתיקון. נטילת צעדים ליישוב ההדורים אף תסייע לנו לא לחזור על אותה טעות. לדוגמה, לאחר שנתן הנביא קיבל התגלות נוספת מה', הוא שב אל דוד המלך כדי לתקן דבר מה שאמר לו (ראו מל"ב ז' 1-17). כיפא בכה בכי מר על התכחשותו לישוע, ובשלב מאוחר יותר הביע קבל עם ועדה חרטה כנה (יוחנן כ"א 15-17).
על אף ש"הַלְשׁוֹן אֵין אָדָם יָכוֹל לְהַשְׁתַּלֵּט עָלֶיהָ" (יעקב ג' 8), אנו מצווים: "נִצֹּר לְשׁוֹנְךָ מִרָע; וּשְׁפִיתֶךָ, מִדְבַּר מִרְמָה" (תהל ל"ד 14). רק בכוחה של רוח ה' לרסן את מוצא פינו (ראה אפס' ד' 32-29).

קראו את יעקב ג' 6-8. מדוע הרעיונות שהובעו בפסוקים אלה אמורים לגרום לנו להיזהר במוצא פינו? כיצד נלמד להעריך את הכוח האצור במוצא פינו, לטובה ולרעה?

ברכה וקללה

קראו את יעקב ג' 9-12. איזו אמיתה ממחיש כאן יעקב בעזרת הדוגמה של מעין מים מתוקים, עץ תאנה וגפן?

הרעיון על ברכה וקללה הנובעות מפיו של תלמיד המשיח הוא רעיון מטריד, אם לנקוט בלשון המעטה. מה בנוגע לצפייה בסרטים ותוכניות טלוויזיה רצופי קללות וגסויות בימי השבוע, ואז, השתתפות באסיפת השבת בקהילה כדי לשמוע את דבר ה' ? מה לגבי אדם המטיף את האמת ואומר דברים נפלאים על ישוע, ומאוחר יותר מספר בדיחה גסה ? דימויים אלה אמורים להטריד את רוחנו, שכן הם מנוגדים לאמת של ה'. מאותופה נובעים הלל לה' ובדיחה גסה ? מה מעוות כאן ? יעקב משתמש בדימוי של מעיין מים מתוקים ; איכות המים תלויה במקור המים. גם סוג הפרי תלוי בסוג העץ, ושורשי העץ קובעים את איכות הפרי (השוו מתי ז' 16-18). בדומה, אם דבר ה' נטוע בנו, פועלו יתבטא בחיינו.

הבנת אמיתה זו משחררת אותנו מן הנטל הכבד של הצורך "להוכיח" את אמונתנו. דת טהורה נובעת מאמונה צרופה שאמיתותה מוכחת בלבנו וברוחנו, ממש כשם שמעין מים מתוקים אינו זקוק לשום הוכחה, זולת המים הנובעים ממנו באופן טבעי.

ואולם, בעת ובעונה אחת, ניתן לתהות: "אילו יכולנו "לצלם" אחדים מחסידי ה' בשעת שפל בחייהם (לדוגמה, משה רוצח אזרח מצרי, דוד נואף עם בת שבע, וכו'), האם לא היינו מפקפקים, ובצדק, באמונה שעליה הצהירו?"

מובן שרצון אלוהים הוא שלא נחטא (יוח"א ב' 1). ואולם, מאז החטא הקדמון, אלוהים סיפק אמצעי למחילתנו אם וכאשר נחטא, אשר מבוסס על אמונה בקורבן המובטח (השוו עם תהל' ל"ב 1, 2).

ועם זאת, חטא מוליד צער ואילו ציות מוליד ברכה. משה בילה ארבעים שנה במדבר ברעיית צאן כדי להיפטר מן ההכשרה שרכש שגרמה לו להרוג אדם; דוד התאבל מרות על מות התינוק שילדה בת שבע וסבל כל חייו מן הסכסוכים הפנימיים בביתו, שאיימו על מלכותו. ברור שנוכל לזכות במחילה על חטאים שביצענו; אך הבעיה היא שלעתים קרובות, תוצאותיהם המרות עלולות להמשיך להשפיע קשות לא רק עלינו, אלא גם על הזולת. לכן, עדיף ליפול על ברכינו לפני ה' ולבקש כוח כדי לנחול ניצחון על החטא, מאשר לבקש מחילה אחרי שחטאנו ולהתחנן שהנזק שחוללנו יתוקן.

לימוד נוסף: קראו על כוחו של הדיבור בספרה של אלן ג'י. ווייט, Christ's Object Lessons, בפרק, "Talents", עמודים 335-339, וחלקו את הנקודות שהרשימו אתכם עם חברי כיתת השבת.

"כשאנו נמצאים בחברת אנשים המדברים שטויות, מחובתנו לשנות את נושא השיחה, אם הדבר אפשרי. בעזרת חסד האל נחדיר לשיחה בעדינות את מילותינו או נציג נושא שישנה אותה ויהפוך אותה מועילה..."

"עלינו להרבות לדבר על החוויות יקרות הערך שעברנו בחיינו. עלינו לדבר על חסדו, אהבתו ורחמיז של אלוהים, ועל אהבתו העמוקה של המושיע, שאין דומה לה. מילותינו אמורות להיות דברי הלל והודיה. אם לבנו ומוחנו גדושים באהבת ה', הדבר ייחשף במוצא פינו ובשיחתנו. לא יקשה עלינו לחלוק את הברכות והמתנות שקיבלנו בחיינו הרוחניים. מחשבות נשגבות, שאיפות נאצלות, תובנות בהירות של האמת, מטרות חסרות אנוכיות, כמיהה לחסידות, קדושה וצדקה – כל אלה יניבו פרי במילים שינבעו מפינו ויחשפו את טיב האוצר הנצור בלבנו. כאשר המשיח ייחשף כך במוצא פינו, למילותינו יהיה את הכוח לעשות נפשות לאמונה." (אלן ג'י. ווייט, Christ's Object Lessons, עמודים 337, 338).

שאלות לדיון:

7

- 1 הבעיה עם מילים היא שאצל רובנו הן יוצאות מפינו בקלות רבה כל כך. בנוסף, לעתים קרובות אנו מדברים לפני שהיתה לנו הזדמנות לחשוב על הדברים שאנו אומרים. לאור עובדה זו, כיצד נלמד לשקול את דברינו בכובד ראש לפני שנפתח את פינו?
- 2 הגו בכוחן של מילותיכם אפילו על עצמכם. ערכו את הניסוי הבא: דברו עם אנשים על הדברים שה' חולל בחייכם, כיצד בירך אתכם, חילץ אתכם ממשברים, סייע לכם לעבור קשיים, וכו'. עשו זאת במשך יום או יומיים, ואז שאלו את עצמכם: כיצד השפיע הדבר על אמונתי?
- 3 מה לדעתכם חושפות מילותיכם על המתחולל בלבכם? האם ייתכן שהן חושפות הרבה יותר ממה שהייתם רוצים שהן יחשפו? אילו הקלטתם את כל הדברים שאמרתם במשך יום אחד, ואז השמעתם אותם לעצמכם, מה הם היו חושפים עליכם?

הענווה של חוכמת השמיים

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ג' -13 ד'10; דברים ד'6; גלט' ה'17; ירמיה ג'6-10, 20; מה"ש י"ט13-16; תהל' כ"ד3-6.

פסוק לשינון: "הַשְׁפִּילוּ עֵצְמְכֶם לִפְנֵי ה' וְהוּא יְרוּמֶם אֶתְכֶם" (יעקב ד'10).

8

בחברות גדולות רבות רווחת גישה של אי שביעות רצון בקרב דרג הביניים כאשר העובדים חשים שהם זכאים לדבר מה שטרם השיגו: כבוד רב יותר, משכורת גדולה יותר, עמדה בכירה יותר וכו'. גישה לא בריאה זו מתפתחת עם הזמן, ככל שהאדם חותר להתקדם בעבודתו. התסמינים עשויים לכלול מתן מחמאות למקבלי ההחלטות, חשיפת פרטים לא מחמיאים על עמיתים לעבודה, וכדומה, כשהכול מתובל ברוח של יריבות אנוכית. כאשר מגיש ראשי בטלויזיה הגיע לפסגה בלי להרוס אנשים אחרים כדי להגיע לשם, עמית לעבודה העיר בהערצה: "לא היו שום גופות בדרך".

נחמד לחשוב שיריבות כזו מוגבלת למוסדות חילוניים בלבד, ושהקהילה המשיחית פועלת בדרך שונה לחלוטין. לדאבוננו, על פי כתבי הקודש, לעתים קרובות מדי רווחת "חוכמה ארצית" בקרב המשיחיים.

השובע נלמד את דבר ה' בנושא מצער זה.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-22 בנובמבר.

ענווה וחוכמה

"מי בכם חכם ונבון? יראה נא מתוך התנהגותו הטובה את מעשיו הנעשים בענווה וחכמה" (יעקב ג' 13). כיצד ניתן לפעול "בענווה וחוכמה"?

ישנם פרשנים הסבורים שפרק ג' באגרת יעקב עוסק בתכונות ובכישורים הגורמים לאנשים להיות מתאימים (או לא מתאימים) להוראה. באופן טבעי, אנשים בעלי עוונה וחוכמה נראים מועמדים טובים להוראה, אך דומה שההקשר כאן רחב יותר וכולל את הקהילה כולה. החוכמה שיעקב מתאר כאן ולאורך האגרת אינה החוכמה האינטלקטואלית שהיוונים הקדמונים היללו והוקירו אותה וארצות מערביות רבות בימינו מעריכות אותה. אדרבה, חוכמה מתבטאת בהתנהגותו ובאורח חייו של האדם, כפי שמציינת המילה היוונית *anastrophe*, שפירושה "התנהגות" (המופיעה גם בטימ"א ד' 12, עבר' י"ג 7, פטר"א ה' 15, ב' 12). מעשינו והתנהגותנו מעידים על מידת חוכמתנו. ישוע לימד את האמיתה הזאת כשהכריז: "אכן, צדקתה של החכמה הוחרבה במעשיה" (מתי י"א 19).

מעניין לציין שהמקום היחיד בתנ"ך המאזכר את המילים "חוכמה ובינה" הוא צו שנתן משה לבני ישראל, המורה להם לקיים את כל חוקי ה': "ושמרתם ועשיתם, כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו: 'רק עם חכם ונבון, הגוי הגדול הזה'" (דברים ד' 6).

לעומת זאת, מעיין ה"מים [ה]מרים" שתואר ביעקב ג' 11, מפיק "קנאה מרה ומדיבה" בקהילה (פסוק 14). המילה היוונית ל"מריבה" היא *eritheia*, והיא מתייחסת ל"חתירה לקידום עניינים אנוכיים בלבד." (ססלס ספיסק, *Theological Lexicon of the New Testament*), (Hendrickson Publishers), (כרך 2, עמ' 70). גישה זו מזכירה בעיקר את התנהגותו של השטן בשמיים, ולא את ההתנהגות שהמשיחיים אמורים להפגין עלי אדמות. אלמלא ניטול החלטה מודעת למות ה"אני" ונכניע את רצוננו לה', כולנו עלולים להפגין את התכונות השליליות הללו שיעקב מזהירנו מפניהן.

הגו לעומק בעשייה מתוך "ענווה וחוכמה". באילו מצבים שנקלעתם אליהם לאחרונה תוכלו להיעזר בחוכמה זו?

שני סוגי חוכמה

קראו את יעקב ג' 15, 16. כיצד מתאר יעקב את החוכמה הארצית? באילו דרכים רווחות מתבטאת ה"חוכמה הארצית" בעולם, או אפילו בקרב הקהילה המשיחית?

החוכמה שכולנו ניחנו בה באופן טבעי היא חוכמה "ארצית" ואפילו "שטנית". היא נובעת מיצר הרע ואפילו מן השדים, ואין בה דבר מרוח הקודש. עובדה זו אינה אמורה להפתיע אותנו. לפני שנים רבות דיבר שלמה המלך על דרך הנראית לאדם ישרה, אך למעשה היא עקלקלה, מסוכנת וקטלנית: "יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ; וְאַחֲרֵיתָהּ, דֶּרֶךְ מָוֶת" (משלי י"ד 12; ט"ז 25). חוכמה כזו היא הרסנית מן היסוד. כאשר מטפחים ומביעים קנאה, יריבות ומריבה, התוצאה הטבעית תהיה אי סדר, חילוקי דעות ופירוד, בדומה למצב ששרר בקהילה בקורינתוס (ראו קור"ב י"ב 20, שם נעשה שימוש באותן מילים).

קראו את יעקב ג' 17, 18; יוחנן ג' 7-3; אל הקולוסים ג' 1, 2. מה נלמד מפסוקים אלה על חוכמה "שמימית"?

יעקב אינו מתייחס ישירות לרוח הקודש באיגרתו, אך רעיון הלידה החדשה מוצג בדבריו בבירור רב. דומה שהוא מעדיף להשתמש בדימוי מעולם החקלאות, דהיינו, זריעת זרע ונשיאת פרי, ייתכן שבהשראת משליו של ישוע, אשר התייחס לדבר ה' כאל זרע ה"נזרע" בלבבות בני האדם בשעה שהם מקשיבים לבשורה (מתי י"ג 3-9, 18-23). החוכמה השמימית, "הַחֲכָמָה הַיּוֹרְדָת מִמֶּעַל", "מְלַאָּה רַחֲמִים וּפְרֵי טוֹב" (ג' 15, 17). כאמור, למרות הדגש ששם יעקב על ציות ומעשים טובים בתור פרי האמונה, רחמים גוברים אפילו על חריצת דין (יעקב ב' 13). במילים אחרות, אנשים חכמים יהיו לא רק ענווים, כנועים וסבלניים כמו ישוע, אלא אף רודפי שלום, רכים, מתונים, רחמניים, מלאי סליחה, מוכנים להתעלם ממגרעות הזולת, ולעולם לא ימתחו ביקורת או ישפטו את הזולת.

קל להיסתף אחרי דרכי העולם, נכון? ערכו חשבון נפש: איזו מידה של חוכמה ארצית, בהשוואה לחוכמה השמימית, משפיעה על אורח חייכם?

הגורם לסכסוך וריב

"מַאִיִן הַסְכָּסוּכִים וְהַמְרִיבוֹת אֲשֶׁר בֵּינֵיכֶם? הֲאֵם לֹא מִתְאַוִּיתֶיכֶם הַנְּלַחְמוֹת בְּתוֹךְ אִיבֹרֵיכֶם?" (יעקב ד' 1, השוּו עִם גִּלְט' ה' 17). עַל אִיזָה סִכְסוּךְ מֵהוּתִי דִּנִּים פְּסוּקִים אֵלֶּה?

הפסוק הפותח את פרק ד' באיגרת יעקב, מתאר משיחיים המפולגים בידי סכסוכים פנימיים וריבים מרים. ישנו גורם פנימי למריבות אלה המתרחשות בקהילה: תאוות תענוגות (ביוניות מופיעה המילה הדוניזם).

תאוות רעות אלה, ששאול מתייחס אליהן בהשאלה כאל "הבשר", נלחמות ללא הרף במניעיני הרוחניים הנעלים. החיים המשיחיים כרוכים במאבק מתמשך; כאשר איננו מנצחים במאבק זה בעזרת "הַחֲקֵמָה אֲשֶׁר מִמַּעַל" (יעקב ג' 17), הוא זולג לקהילה עצמה וגורם לטראומה רוחנית בקרב חבריה.

קראו את יעקב ד' 2, 3. אילו תשוקות רעות מוזכרות כאן? כיצד הן משפיעות על הקהילה?

8

הפסוקים שצוינו לעיל כוללים התייחסות ישירה לעשרת הדיברות: "אַתֶּם מִתְאַוִּים וְאֵין לָכֶם. אַתֶּם הוֹדֵגִים וּמִקְנָאִים וְאֵינְכֶם יְכֹלִים לְהִשְׁיֵג..." (יעקב ד' 2). התייחסות שבה ונשנית זו לסוגיית הקנאה, החמדנות והתאוותנות (השוּו עִם יעקב ג' 14, 16), משקפת נקודת מבט הדומה לזו שהובעה מפי ישוע בדרשה על ההר, שעל פיה מניעיני הפנימיים, לא רק מעשינו, נלקחים בחשבון. לפיכך, קרוב לוודאי שההתייחסות כאן להריגה אמורה (מבחינה רחבה זו) לכלול כעס. סביר להניח שחברי הקהילות הקדומות לא רצחו אִישׁ את רעהו. מאידך, על פי התיעוד בספר מעשי השליחים, היו פעמים, במיוחד בירושלים, מקום מושבו של יעקב, שבהם בגידה היתה עלולה בקלות להוביל למאסר של חברי הקהילה והוצאתם להורג.

"אהבת ה'אני" היא זו שמעוררת אי שקט. כאשר אנו נולדים מחדש ממעל, מפעם בנו אותו רצון שפיעם בישוע וגרם לו להיכנע ולהשפיל את עצמו כדי להושיענו. או אז, לא נחתור עוד למקום החשוב והנכבד ביותר, אלא נשתוקק לשבת לרגלי ישוע וללמוד מפיו." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמודים 330, 331).

ידידות עם העולם

קראו את יעקב ד' 2-4. מדוע יעקב מכנה את קוראיו "מפירי נאמנות"? (בתרגומים אחרים נאמר בוגדים או נואפים). (ראו ירמ' ג' 6-10, 20; ישע' נ"ד 5; ירמ' ב' 2; לוקס ט"ז 13).

ברמיזה לרעיון המקראי של ישראל ככלתו של אלוהים, מדמה יעקב את המאמינים המאמצים את מנהגי העולם ומושפעים מגישות והלכי רוח גשמיים, לנואפים רוחניים. למעשה, הם בוחרים לעצמם אדון אחר.

הפסוק הבא, יעקב ד' 5, קשה להבנה. ישנם פרשנים הרואים בו את הפסוק הקשה ביותר להבנה בברית החדשה. עמימות הטקסט היווני משתקפת במרבית התרגומים. נאמר כאן: "בְּקִנְיָה מִשְׁתַּוְּקֵק אֱלֹהִים לְרוּחַ אֲשֶׁר הִשְׁפִּין בָּנוּ." יש הסבורים שמדובר ברוח הקודש. אחרים סבורים שזוהי רוח האדם ("ה' עורג בקנאה לרוח שהשכין בקרבנו.") תובנה זו עולה בקנה אחד עם הדקדוק וההקשר של הפסוק, אך עם זאת, יהיה אשר יהיה התרגום בו נבחר, משמעות הכתוב עדיין אינה ברורה.

על סמך לימוד מדוקדק של התחביר וההקשר המידי של הפסוק, ניתן לתרגם את פסוקים 5 ו-6 כדלקמן: "האם אתם סבורים שהכתובים מדברים לשווא נגד קנאה? הרוח שה' השכין בנו מתאווה, אך ה' מעניק לנו חסד רב יותר. לכן דבר ה' אומר: 'אֱלֹהִים לְלִצִּים הוא יִלְיָן וְלַעֲנִוִּים יִתֵּן חֵן.'" (יעקב ד' 5, 6; תרגום חופשי של מחבר הרבעון. הציטוט באיגרת יעקב לקוח ממשלי ג' 34). פסוקים 1-4 מבהירים כי רוח האדם או לב האדם רווי תשוקות ותאוות, אשר כשלעצמן אין בהן כל רע ובמקור הן לא היו רעות, אך הן הושחתו בידי החטא והפכו לדרכים רעות. חסד ה' הוא הפתרון האמיתי היחיד למצוקתנו. ואולם, בעלי הגאווה מיקמו את עצמם בעמדה המקשה עליהם לקבל את חסדו.

מישהו כתב פעם שאנו מקבלים חסד כמו מקבצי נדבות, האוחזים בפחית מתחת למפל מים. רק אדם עניו ושפל רוח, המודע לנוזקותו ולתלותו הנואשת בה', פתוח לקבלת חסד – חסד שהוא אינו ראוי לו, חסד המורעף על בני האדם שמכל בחינה שהיא אינם ראויים לו. כדברי אלן ג'י. ווייט: "הצורך הגדול ביותר שלנו הוא תביעתנו המוצדקת היחידה לקבל את רחמי וחסדי האל." (The Desire of Ages, עמ' 317).

ערכו חשבון נפש. מה יש בכם שבזכותו אתם ראויים לישועה? כיצד תסייע לכם תשובתכם להיווכח בצורך הכביר שלכם בחסד ה'? כיצד הצלב, ורק הצלב, הוא המענה היחיד לצורך הזה?

כניעה לה'

"עַל פֶּן הַכְּנָעוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים. הַתִּיצְבוּ נֶגֶד הַשָּׁטָן וַיִּבְרַח מִפְּנֵיכֶם" (יעקב ד' 7). שימו לב לסדר של הצווים בפסוק. ראשית: "היכנעו!" שנית: "התייצבו!" אם ננסה להתייצב נגד השטן בכוחנו אנו, אילו סיכויי הצלחה יהיו לנו? כאשר שבעת בניו של הכהן הגדול שעסקו בגירוש שדים, ניסו לגרש שד מאדם אחוז שד בעזרת שמם של ישוע ושואל (כסוג של נוסחת קסם), האיש התנפל עליהם "וּבְחִזָּקָה רַבָּה גָּבַר עֲלֵיהֶם, עַד כִּי בָּרְחוּ מִן הַבַּיִת הַהוּא עֲרָמִים וּפְצוּעִים" (מה"ש י"ט - 16-13). לכן עלינו להיכנע לה' ולרצונו כדי להתנגד לשטן ולגבור עליו. למעשה, בעצם נטילת הצעד הזה, אנו מתנגדים לשטן.

בעת ובעונה אחת, אל לנו להניח שקוראי האיגרת הראשונים לא נכנעו לה' לפני קריאת האיגרת. יעקב כותב בפירוש למאמינים משיחיים. לכן, מוטב שנתמקד בכניעה יומיומית לה' ונתייצב נגד השטן בכל פעם שבה פיתויי השטן תובעים את שלהם.

קראו את יעקב ד' 8-10. אילו הוראות נותן כאן יעקב, וכיצד הן כרוכות אלה באלה? כיצד הן קשורות לכניעה לה'?

יעקב חותם את דבריו (החל מפרק ג' פסוק 13 ועד סוף הפסקה), כשהוא פונה אל המאמינים בקריאה לשנות את דרכם. בפסקה שלמדנו השבוע מוצגים ניגודים שונים כגון: חוכמת השמיים לעומת חוכמת השדים, אנשים גאים המרוממים את עצמם בדומה לשטן (ראו ישע' י"ד 12-14) לעומת אנשים ענווים הנכנעים לה' ומשפילים את עצמם. ישנה גם האשמה על בגידה בברית שנכרתה עם ה' (יעקב ד' 4), והאשמה על הפכפכות (יעקב ד' 8, השוו עם א' 8). לפיכך, הקריאה להיכנע לה' היא הרבה יותר מאזהרה מוסרית; זוהי קריאה לחוטאים לחזור בתשובה, כפי שישוע בא לקרוא לחוטאים לעשות תשובה (לוקס ה' 32). כיצד ניתן לחזור בתשובה? יעקב מציג את הצעדים הבאים, המבוססים על הכתוב בתהילים כ"ד 3-6 | 1. "קִרְבוּ לָאֱלֹהִים וַיִּקְרַב אֲלֵיכֶם"; 2. "וַיִּחַצּוּ וַיִּדְיָכֶם! טְהָרוּ אֶת לְבַבְכֶּם!" כלומר, טהרו את מעשיכם ומחשבותיכם; 3. "הִתְעַנוּ וְהִתְאַבְּלוּ וּבְכוּ" על חטאיכם וטעויותיכם, בזמן שתיווכחו שוב בכך שצורכם היחיד הוא קבלת חסד האל.

ערכו חשבון נפש. מה יש בכם שבזכותו אתם ראויים לישועה? כיצד תסייע לכם תשובתכם להיווכח בצורך הכביר שלכם בחסד ה'? כיצד הצלב, ורק הצלב, הוא המענה היחיד לצורך הזה?

לימוד נוסף: "ישנם אנשים רבים שלבבותיהם דואבים וכורעים תחת עול של דאגה, שכן הם חותרים להגיע לקני המידה של העולם. הם בחרו בשירות שהעולם מעניק, קיבלו את המבוכה שהעולם שרוי בה ואימצו את מנהגיו. בדרך זו, אופיים הוכתם וחייהם הפכו מייגעים ומעייפים. כדי לספק את תאוותיהם הגשמיות ואת שאפתנותם, הם פוצעים את מצפונם וממיטים על עצמם מועקה נוספת של חרטה וייסורי מצפון. הדאגה המתמדת שוחקת את כוחות החיים האצורים בהם. אדוננו משתוקק שאנשים אלה יסירו מעליהם את העול המשעבד הזה... הוא מפציר בהם לחפש תחילה אחר מלכות השמיים וצדקת ה', ומבטיח להם שכל יתר צורכיהם בעולם הזה אף הם יוענקו להם." (אלן ג'י. ווייט, *The Desire of Ages*, עמ' 330).

שאלות לדיון:

1 הגו לעומק בשני סוגי החוכמה שנדונו בשיעור ביום ב', וערכו רשימה של מחשבות ואסוציאציות הקשורות לכל אחד מהם. חשבו על החלטות חשובות או צעד חשוב שנטלתם השבוע. איזה סוג של חוכמה היתה כרוכה בכך?

2 כפי שראינו ביום א', אלוהים הבטיח לבני ישראל שבזכות קיום מצוותיו, העמים הסובבים אותם יבואו להעריצם ויראו בהם "עם חכם ונבון" (דברים ד' 6). האם הדבר לא גרם לישראל להתגאות בעצמה? כלומר, חשבו על חוכמה אנושית לעומת חוכמת השמיים המובילה לענווה. מה קרה לעם ישראל, וכיצד נלמד להימנע מטעויותיו? כיצד הבנה נאותה של המשמעות האמיתית של עבודת הקודש במקדש יכולה היתה לשמש כהגנה הטובה ביותר של עם ישראל מפני חטא הגאווה? כיצד יכול הצלב לשמש לנו היום בתור המגן האולטימטיבי נגד גאווה?

3 שובו וקראו את הציטוט שלעיל מדברי אלן ג'י. ווייט. לכמה מקני המידה של העולם אנו שואפים להגיע? האם הם תמיד רעים בהכרח? בנוסף, לעתים קרובות אנו קוראים על אנשים, שעל פי קני המידה של העולם, דומה שיש להם הכול; ואולם, למעשה, חייהם הרוסים. מה נלמד מכך על מידת ההטעיה של רבים מן הדברים שהעולם מציע לנו? והעיקר, כיצד נלמד להתנגד לעולם ולעזור לצעירי הקהילה, העלולים להיסחף בקלות אחרי הבטחותיו הכוזבות של העולם, לא ליפול במלכודת זו?

4 הגו לעומק ברעיון זה של ענווה. מדוע הדבר חשוב כל כך בחיי תלמיד המשיח? מדוע גאווה היא קטלנית כל כך לאדם החפץ ללכת בעקבות ישוע?

המחוקק והשופט האחד והיחיד

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ד' 11-17; מה"ש י"ז 11; עבר' ד' 15, 16; לוקס י"ב 13-21; קהלת ב' 15-19; טיט' ב' 14.

פסוק לשינון: "אֶחָד הוּא הַמְּחֻקֵּק וְשׁוֹפֵט, הוּא אֲשֶׁר יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ וּלְאַבֵּד. וְיָמִי אֶתָּה כִּי תִשְׁפֹּט אֶת עַמִּיתְךָ" (יעקב ד' 12).

יחסנו לחוק, הן לחוק שנחקק ביד אדם והן לחוקי ה', משפיע על התנהגותנו כלפי הזולת ואפילו על יחסנו לאלוהים בכבודו ובעצמו. האם שמתם לב שלפעמים העשירים והמפורסמים מתנהגים כאילו הם מעל לחוק? אפילו חלק ממחוקקי החוקים או מאלה שאוכפים אותם מחפשים דרכים לחוקק חוקים בדרך שתקדם את ענייניהם האישיים. לפיכך, אי כבוד לחוקי החברה עלול להיות כרוך בחוסר כבוד לזולת, שכן החוקים מפקחים על התנהגותנו כלפי הזולת. בעת ובעונה אחת, אנשים שיחסם לחוק נוקשה ולא מתפשר עלולים לחוות קשיים במערכות היחסים שלהם. ברמה עמוקה יותר, השקפתנו על החוק תלויה במידת הכבוד שאנו רוחשים לחוכמת המחוקקים ולהגיונות חוקיהם.

לימודנו השבוע פותח במבט על התורה, אך לאחר מכן עובר לדיון חשוב על סוג של גאוה וביטחון עצמי שאנו עלולים לא להיות מודעים לו, אך אנו מזהירים מפניו בתור חטא, חילול של דבר ה'. למעשה, באיגרת יעקב אנו זוכים למבט שונה על החטא.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-29 בנובמבר.

משפט או הבחנה?

"אחי, אל תדברו רעות איש ברעהו. המדבר רעה באחיו וְדן את אחיו, מדבר רעה בתורה וְדן את התורה. ואם תדין את התורה, איך מקיים התורה מי אם שופט" (יעקב ד' 11). כיצד שפיטת הזולת אינה אלא שפיטת התורה?

על פי המשפט הראשון בפסוק 11, אסור לדבר סרה באיש. איסור זה כולל מספר חטאי דיבור, ביניהם: הוצאת דיבה, עדות שקר והבעת דברי כעס (ראו ויקרא י"ט 15-18). מאידך, דומה שיעקב משתמש כאן בשפה מתונה יותר מאשר בפרק ג'. ואולם, התוצאות המרות הנובעות מלדבר סרה באח או אחות באמונה חמורות בהרבה, שכן מי שעושה זאת, למעשה מפקפק בתורה עצמה. דרך הצבת עצמנו על כס המשפט, אנו מתעלמים מחולשותינו ומגרעותינו (ראו מתי ז' 3-1), ותחת זאת מתמקדים בחטאי הזולת, כאילו היינו מעל לחוק. התנהגות כזו תגרום לנו לא לאהוב את רענו כמונו (ויקרא י"ט 18), ובכך נחלל את התורה. אך בעת ובעונה אחת, על אף שאל לנו לשפוט את הזולת, עלינו ללמוד לתפעל את מתת ההבחנה הרוחנית.

זהו את התחומים שדרשו הבחנה רוחנית בפסוקים הבאים: מה"ש י"ז 11, קור"א ו' 5-1, קור"ב י"ג 5, פיל"א 9, יוח"א ד' 1, גלט' ו' 1.

עלינו להשוות תמיד את הדברים שאנשים לימדו אותנו או הטיפו לנו, עם דבר ה'. בנוסף, עלינו לעודד את חברי הקהילה ליישב את מחלוקותיהם בינם לבין עצמם ולא בבתי משפט, שכן השופטים, על פי רוב, אינם מסתמכים על דבר ה'. והעיקר, עלינו לבחון את עצמנו, את בריאות קשרינו עם אחינו באמונה ואת הדברים שאנו מדברים עליהם, כדי לקבוע אם הם מועילים או מזיקים לחיינו המשיחיים.

קל מאוד לבקר ולשפוט את הזולת, במיוחד כשהזולת עושה מעשים שאיננו אוהבים. כיצד נדע אם עברנו את הגבול, כלומר, אם חדלנו לתפעל הבחנה רוחנית והפכנו ביקורתיים כלפי תורת ה'?

המחוקק הוא השופט

ישוע הוא זה שחוקק את כל חוקי התורה. לפעמים חוקים אלה נקראים תורת משה, שכן הם ניתנו בידי משה (דהי"ב ל"ג 8, נחמ' י' 29). אך היה זה ישוע בכבודו ובעצמו שהוביל את בני ישראל במדבר ודיבר אליהם את עשרת הדברות במעמד הר סיני (ראו קור"א י' 1-4). בדרשה אל ההר, ישוע פירש את התורה והרחיב עליה. הוא "הַדְבֵּר [אשר] נְהִיָּה בְּשֵׁר" (יוחנן א' 14), וכולנו נישפט דרך דברו (יוחנן י"ב 48).

"אֶחָד הוּא הַמְּחַוֵּק וְשׁוֹפֵט, הוּא אֲשֶׁר יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ וּלְאַבֵּד. וְיָמִי אֶתָּה מִי תִשְׁפֹּט אֶת עַמִּיתִי?" (יעקב ד' 12). מֶה נִלְמַד מֵהַפְסוּקִים הַבָּאִים עַל יִשׁוּעַ כְּשׁוֹפֵטנוּ? (ישע' ל"ג 22; י"א 5-1; עבר' ד' 15, 16; התג' י"ט 11-16).

רק אדם הבקי בתורה מוסמך לשפוט אם התורה חוללה, אם לאו. עורכי דין לומדים שנים רבות לפני שהם עוברים את בחינות ההסמכה מטעם לשכת עורכי הדין, אשר מעידות על מידת מוכנותם להתחיל לכהן בתפקיד. הסופרים בימי ישוע, שרבים מהם היו פרושים, שקדו על לימוד התורה. הם לא למדו רק את תורת משה, אלא אף קבצי חוקים והלכות על פי המסורת. דווקא משום שישוע לא קיבל רבות מן המסורות הללו, התגלעו סכסוכים מרים בינו לבין המנהיגות הדתית. אך בתור מלך המשיח שחוקק את החוקים האלה, הוא היה מוסמך באופן ייחודי להבהיר את משמעותם ולשפוט אם הם חוללו. לכן, כאשר המושיע ישוב, הוא יביא עמו גמול כדי "לשלם לכל איש כמעשהו" (התג' כ"ב 12). יתרה מכך, בכך שישוע לבש בשר ודם, חיי חיים חפים מחטא, מת במקומו וקם לתחייה לאחר שנחל ניצחון מוחץ על החטא והמוות, עלה בידו להושיענו מן החטא.

"אלוהים הפקיד את המשפט כולו בידי בן האלוהים, אשר אין עוררין על כך שהוא הוא ה' שהתגלם בבשר.

"אלוהים יעד ששר הסובלים, אשר לבש דמות אנושית, יישפט בידי העולם כולו. הוא [המשיח] שבא מחצרות השמיים כדי להושיע את האדם ממוות נצחי... הוא שהובא לדין והואשם בפני בית דין של מטה, הוא שחוה מות קלון על הצלב, הוא אשר אמור בלעדית לחרון את הדין ולהכריז מי יקבל גמול ומי ייענש..." (אלן ג'י. ווייט, Maranatha, עמ' 341). ישוע המשיח כמחוקק ומושיע מוסמך ייחודית ובלעדית להיות שופטנו.

גמול או עונש - כולנו נעמוד בפני אחת משתי הברירות הללו. מהי תקוותכם היחידה לזכות בגמול?

לתכנן מראש

קראו את יעקב ד' 13 (השוו עם לוקס י"ב 13-21). כיצד נמצא את האיזון בין תכנן קפדני של העתיד לבין הצורך לחיות בציפייה דרוכה לבואו הממשמש של המשיח? כיצד נימנע מן המלכודת של בניית "אסמים" גדולים יותר?

זה נראה הגיוני מאוד לתכנן מראש שנה או אפילו יותר משנה. לעסקים יש בדרך כלל תוכניות קצרות מועד, בינוניות וארוכות טווח. יחידים או משפחות צריכים לחסוך לקראת העתיד, ולדאוג שיהיה להם די כסף עבור הוצאות לא צפויות. מאידך, עלינו אף להאמין בשיבת ישוע הממשמשת ובאה, ובכך שיום אחד, כל רכושנו עלי אדמות יכלה באש (ראו פטר"ב ג' 10-12). שתי גישות אלה לחיים אינן סותרות. משהו אמר פעם: "תכננו כאילו ישוע לא יבוא שנים ארוכות, אבל חיו כל יום כאילו ישוע יבוא מחר." זה נשמע טוב, אבל תכנון לטווח הרחוק עלול להקשות עלינו להתמודד עם כל יום מחדש.

רבים ממאזיניו של ישוע (וברור שרבים מן המשיחיים בימינו) האמינו ומאמינים שהעשיר שתכנן לבנות אסמים גדולים יותר הצליח ושגשג בעסקיו בזכות ברכת ה' עליו. אבל ישוע חשף בפנינו את מחשבותיו הכמוסות של האיש: "וְאָמַר לְנַפְשִׁי: נַפְשִׁי, יֵשׁ לְךָ הַרְבֵּה דְבָרִים טוֹבִים שֶׁנֶּאֱגָדְרוּ לְשָׁנִים רַבּוֹת. הַנֶּפֶשׁ, אֲכָלִי, שְׁתִּי וְשִׁמְחִי" (לוקס י"ב 19). בקצרה, דאגתו העיקרית היתה צבירת נכסים למען עצמו.

ואולם, במקום לערוך תוכניות ברורות מדי, "רְאֵי הִנֵּה שְׁתֵּאֱמָרוּ, 'אִם יִרְצֶה ה', נַחֲיָה וְנַעֲשֶׂה קְצָאֵת וְקְצָאֵת'" (יעקב ד' 15). יש לכך משמעות רבה יותר מאשר לחתום את דברינו על תוכניות לעתיד בביטוי "בעזרת השם". פירוש הדבר הוא שאנו מפקידים את כל תוכניותינו ביד ה'. נוכל להתפלל כך: "ה', אני מבקש לדעת את רצונך. אם אינך מרוצה מתוכניותיי, אנא הראה לי." ואז, אם תוכניותינו אינן טובות, ה' יראה לנו זאת, כל עוד נהיה קשובים אליו ונפגין מוכנות לתקן אותן או לשנותן.

שובו וקראו את יעקב ד' 13. על פניו, דומה שאין כל רע בהתבטאות כזו. ברור שהבעיה אינה טמונה במה שאנשים רוצים לעשות, אלא בגישתם בנוגע לכך. כיצד ניזהר ונישמר מגישה דומה, אפילו באופן תת מודע?

אד חולף

קראו את יעקב ד' 14. איזו נקודה חשובה מחדד כאן יעקב?

החיים אינם ודאיים. כל נשימה היא מתנה. ביעקב ד' 14 מופיעה מילה יוונית נדירה מאוד, atmis, שתורגמה ל"אד". בעברית ניתן גם לומר "הבל" (נשימה, אד). מילה זו מופיעה 38 פעמים בספר קהלת כשלפעמים היא מציינת "יהירות". היא מדגישה את זמניותם של החיים. מי מאיתנו אינו חווה, במיוחד כשאנו מתבגרים, את המהירות שבה חולפים החיים? המבשר הידוע בילי גרהם אמר כשהיה בגיל מתקדם מאוד: "אף פעם לא ידעתי שהחיים חלפו במהירות רבה כל כך."

במילים אחרות, המוות הממשמש ובא תמיד קיים שם. כולנו נמצאים במרחק פעימה אחת בלבד ממנו. כל אחד ואחד מאיתנו עלול, בכל רגע נתון ומכל סיבה שהיא, למות בין רגע. לכן, יעקב צדק כשאמר: "אִינְכֶם יוֹדְעִים מָה יֵלֵךְ יוֹם" (יעקב ד' 14), כולל כמובן את המוות. "לא ארחיב את הדיבור על כך שהחיים קצרים או על חוסר הוודאות שלהם; אך אדגיש כי סכנה נוראית נשקפת לנו, סכנה שלדאבוננו אינה מובנית דיה, והיא טמונה בדחיית הכניעה שלנו לקולה המפציר של רוח הקודש ובבחירה שלנו לחיות בחטא, שכן זוהי בדיוק מהות הדחייתנו שלנו." (אלן ג'י. וויט, Steps to Christ, עמ' 32).

בנוסף, החיים הם לא רק קצרים, הם עלולים להיות כל כך לא מספקים!

קראו את קהלת ב' 15-19; ד' 4; ה' 10; ט' 11, 12. כיצד תורם המסר של שלמה כאן לנקודה שחידד יעקב?

במהלך חיינו אנו חוזים באי צדק רב, בעוולות רבות ובדברים לא הגיוניים רבים. לכן, לא פלא שכולנו כמהים להבטחת חיי הנצח שניתנה לנו דרך ישוע. בלעדיה, איננו אלא אד שיחלף במהרה ויישכח לעד.

בחנו באיזו מידה העולם שולט בכם. כיצד תזכרו תמיד עד כמה קצרים הם החיים ועד כמה הכול זמני?

ידיעת ועשיית הטוב

קראו את יעקב ד' 15-17 בהקשר של הפסוקים הקודמים. איזו נקודה חשובה מחדד כאן יעקב?

יעקב דן כאן בגישה הנובעת מביטחון עצמי מופרז. למעשה, הוא מכנה אותה "גאוה", ואת המילים היוצאות מפיו של אדם גאוותן הוא מכנה "יומרות" או "התרברבות". הוא טוען שגאוה כזו היא "רעה". לכן, גישה נכונה חשובה מאוד מבחינתו של תלמיד המשיח. קראו את פסוק 17. כתבי הקודש מגדירים את החטא בשתי דרכים: 1. עשיית הרע; 2. אי עשיית הטוב. ההגדרה הראשונה ניתנה מפיו של יוחנן: "הַחַטָּא הוּא עֲבָרָה עַל הַתּוֹרָה" (יוח"א ג' 4). בתרגומים מודרניים רבים כתוב: "החטא הוא פריעת חוק". ואולם, המילה היוונית *anomia* מתייחסת לחילול מצוות מפורשות מהתורה, ולא להתנהגות מופקרת שגורה (ראו רומ' ד' 7, טיט' ב' 14, עבר' י' 17).

ההגדרה השנייה ניתנה ביעקב ד' 17: "לִכְן הַיּוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת טוֹב וְאֵינֶנּוּ עוֹשֶׂה, לְחַטָּא יִחְשָׁב לוֹ". לפיכך, עלינו לא רק להתנגד לפיתוי לעשות את הרע, אלא אף עלינו לעשות את הטוב. אנו נקראים להיות "ילדי האור" (אפס' ה' 8). אנו מצווים: "כִּף יָאֵר נָא אוֹרְכֶם לְפָנַי בְּנֵי אָדָם, לְמַעַן יֵרְאוּ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים וַיִּכְבְּדוּ אֶת אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים" (מתי ה' 16).

מובן שניתן להתיימשך בפעילות, שכן, אחרי הכול, מי מאיתנו עושה תמיד את כל המעשים הטובים שביכולתו לעשות מדי יום? אך זו אינה הסוגיה הנידונה כאן. זכרו שאפילו חייו של ישוע לא היו סבב מתמשך של פעילות בלתי פוסקת. היו זמנים שבהם הוא התבודד כדי להתפלל או שהוא פשוט נח (לוקס ה' 16, מרקוס ו' 31). והעיקר, הוא חיפש את רצון ה' בכל מעשיו (יוחנן ה' 30). ישוע אפילו השווה את עשיית רצון האלוהים לאכילה: "מֵאֲכָלִי הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן שׁוֹלְחִי וְלִהְיוֹת אֶת פֶּעֱלוֹ" (יוחנן ד' 34). בדיוק כשם שיש גבול לכמות המזון שביכולתנו לצרוך בארוחה אחת, כך יש גבול לכמות העשייה שלנו. לכן ישוע מבהיר שישנם אנשים שזרעו וישנם אנשים שקצרו, אך הן הזורעים והן הקוצרים "יִשְׁמְחוּ יַחְדָּיו" (פסוקים 36-38). כאשר אנו עושים את מלאכתנו בעבור האדון, הבה נעודד איש את רעהו לעשייה רבה יותר ונתפלל לקבלת נכונות רבה יותר לשמש כלי שרת בעבורו, בכל דרך אפשרית.

כיצד תסייע לנו תפילה, שבה נבקש לזכות לעצמנו ולשמור על גישה של כניעה לרצון האל? יהיו תוכניותיכם אשר יהיו, כיצד תלמדו להכניע אותן לה'?

לימוד נוסף: קראו על ערכו של הזמן בספרה של אלן ג'י. ווייט, Christ's Object Lessons, בפרק "Talents", עמודים 342-346, וחלקו עם חברי כיתת השבת את הנקודות שהרשימו אתכם.

"בל יתרברב עוד איש ביניכם נגד האמת בהכריזו כי רוח זו [של הבחנה במניעיו הרעים של הזולת] נובעת בהכרח מהתמודדות אמיצה עם עושי הרע ומעמידה איתנה כדי להגן על האמת. שהרי מי שנוהג כך חוטא לאמת. רבים הם מעריציה של חוכמה כזו, אך היא מתעה מאוד ומזיקה מאוד. היא אינה נובעת ממעל, אלא היא פרי הבאושים של לב שלא נברא מחדש. מייסדה הוא השטן בכבודו ובעצמו. אדם הנוהג להאשים את הזולת, בל יזקוף לזכותו את יכולת ההבחנה; שכן בעשותו זאת הוא עוטה את תכונות השטן בבגדי צדקה." (אלן ג'י. ווייט, פרשנות מתוך The SDA Bible Commentary, כרך 7, עמודים 936-937).

"אדם האשם בעשיית הרע הוא הראשון שחושד בעשיית הרע אצל זולתו. הוא מאשים את הזולת בזמן שהוא מנסה להסתיר או לתרץ את הרוע הטמון בלבו שלו. דרך החטא רכש האדם ידע על הרוע; מיד לאחר שבני הזוג הראשון חטאו, הם החלו להאשים זה את זה; זה בדיוק מה שהלב האנושי יעשה בהכרח כשהוא אינו נתון תחת שליטת חסד המשיח." (אלן ג'י. ווייט, Thoughts From the Mount of Blessing, עמ' 126).

שאלות לדין:

- ❶ עברו על ההכרזה לעיל מדברי אלן ג'י. ווייט. כיצד נתגוון מפני עשיית דבר כזה בדיוק: האשמת ושפיטת הזולת כדי להרגיש טוב יותר עם עצמנו ועם מרגעוטינו?
- ❷ הגו בעובדה שהחיים חולפים מהר כל כך. מה אמור הדבר ללמדנו על סדר העדיפויות שלנו? למרות שעל פי תיאוריית היחסות, הזמן עצמו משתנה בהתאם למהירות שבה אנו נעים במסגרת התייחסות, דבר אחד בטוח: לא משנה כמה מהר או לאט הזמן רץ, כשרגע חלף, הוא חלף לעד. כיצד אמורה מחשבה מפוכחת זו להשפיע על מה שאנו עושים עם הזמן שבידינו?
- ❸ כיצד נתמודד עם חטאים שעלינו להתמודד איתם, ועם זאת, לא ניפול למלכודת שיעקב מזהיר אותנו מפניה?

בכו ויללו!

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ה' 1-6, תהל' ע"ג-19, שמ"א כ"ה 2-11, ויקרא י"ט 13, לוקס ט"ז 19-31, מתי ה' 39.

פסוק לשינון: מִי בַמָּקוֹם שְׁאוּצֶרֶךְ נִמְצָא, שֶׁם יְהִיָּה גַם לְבָבְךָ. " (מתי ו' 21).

הפופולריות של תוכנית הטלוויזיה "מי רוצה להיות מיליונר" מעידה על כך שאנשים רבים נהנים דרך משתתפי התוכנית מפנטזיית ההתעשרות, וקרוב לוודאי מקווים שיום אחד היא תתממש גם בחייהם.

אך עושר אינו כל מה שאנשים רבים מאמינים שהוא. מחקרים מראים שהכנסה גבוהה אינה ערובה לאושר: היא מאפשרת חיי נוחות, אך אינה מעניקה דבר מעבר לכך. כידוע, מרבה נכסים, מרבה דאגה, ונכסים רבים יותר אינם קונים לבעליהם אושר רב יותר.

קשרים משמעותיים עם הזולת, סיפוק בעבודה וחיים בעלי תכלית תורמים בדרך כלל תרומה רבה יותר לאושרו של אדם מאשר עושר. הדברים הטובים ביותר בחיים ניתנים חינם אין כסף, כגון: מילות אהבה, דברי שבח, חיוך, אוזן קשבת, אדיבות, קבלה, כבוד, אהדה, חיבוק מנחם, חברות אמיצה.

מתנות יקרות יותר מורעפות עלינו מאת אלוהים: אמונה, תקווה, חוכמה, אורך רוח, אהבה, סיפוק, וברכות נוספות רבות המוענקות לנו דרך רוח קודשו השוכנת בנו. האירוניה היא, שבזמן שמשכימים רבים מסכימים שתכונות אלה טובות ורצויות, חיי היום יום שלהם מעידים שידה של האנוכיות היא על העליונה. כפי שנראה השבוע, חמדנות היא טעות מרה הכרוכה בתוצאות מחרידות.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-6 בדצמבר.

צדק ייעשה!

פרק ה' באיגרת פותח בקריאה מרעישה: "הוי העֲשִׁירִים, בְּכוּ וְהִלֵּילוּ עַל הַצָּרוֹת הַבָּאוֹת עֲלֵיכֶם" (יעקב ה' 1). אין ספק שהיא תתפוס את תשומת לב הקוראים. בפרק א' פסוקים 10, 11 יעקב מזכיר לעשירים שהעושר הוא בר חלוף. בפרק ה', הוא מאייב באנשים הדבקים בעושרם לבכות וליילל. זה כאילו שהעונש המצפה להם כבר הושת עליהם. התיאור החי ממשיך לאורך הפסקה שנלמד השבוע, ומזכיר את הגמול מיד ה' על הרשע שילך ויגבר ויאפיין את הימים שיבואו לפני שיבת המשיח (ראו לוקס י"ז 27-29 'טימ"ב ג' 1, 2; התג' י"ח 3, 7). גישה דומה לעושר תרווח בקרב הקהילה המשיחית באחרית הימים (התג' ג' 17). מעניין לראות שהמילה היוונית שתורגמה ל"צרות" ביעקב ה' 1, נובעת מאותו שורש המתאר את ה"מסכנות" שתאפיין את קהילת לאודיקאה על פי ההתגלות ג' 17.

יש אי צדק רב כל כך בעולם, במיוחד בתחום הכלכלי. לפעמים קשה להבין מדוע ישנם אנשים המתעשרים על חשבון העניים, וחמור מכך, מדוע הם מצליחים להתחמק מעונש על ניצול משווע כל כך! קראו את תהילים ע"ג 3-19. איזו תקווה טמונה בפסוקים אלה בנוגע לסוגיה נצחית זו?

לכל אורכם של ספרי הנביאים בתנ"ך, אנו מוצאים דאגה לצדק והבטחה שאלוהים יעשה צדק. אך דומה שתקווה מתמדת זו אינה הופכת את תקופת הציפייה הקשה והמבלבלת להתערבות מיד ה', קלה יותר. לדוגמה, הנביא חבקוק שחי בתקופה שבה פשטה כפירה בקרב חסידי ה', בזמן שבבל הגאה חגגה את עוצמתה ועושרה, זועק לה' על העוולות שחזה בהן ומציג בפניו שאלות נוקבות (חבקוק א' 2-4, 13, 14). ה' משיב לו בקצרה שעליו לבטוח בו ולהמתין מעט (חבק' ב' 2-4). ואכן, זה בדיוק מה שהנביא עשה (ראו חבק' ג' 17, 18).

10

אילו עוולות מרמיחות את דמכם ומעוררות בכם זעם רב? (ולחשוב שיש עוד דברים רבים המתרחשים ללא ידיעתנו) על אף שעלינו לעשות כמיטב יכולתנו כדי להילחם באי צדק, כיצד נלמד לנוח בהבטחה, שיום אחד, אחרי שהכול יאמר, ה' יעשה צדק?

כשהעושר הופך חסר תועלת

קראו את יעקב ה' 2, 3. איזו אזהרה מעניק כאן יעקב? על אף שדבריו נוקבים למדי, על איזה סוג של עושר הוא מדבר? מהו המסר הבסיסי כאן?

עושר שנרקב, בגדים אכולי עש, זהב וכסף שהחלידו – עלינו להגות בדימויים אלה בעיניים פקוחות בזמן שכדור הארץ מסתובב על צירו ומתקדם במהירות הולכת וגוברת לקצו. דומה שהמצב הכלכלי בעולם תמיד הולך מדחי לדחי, ממשבר אחד למשנהו; ואפילו כשבאים זמנים "טובים", בדרך כלל הם אינם אורכים ימים רבים ובעקבותיהם באה הנפילה. גם אם נדמה לנו שיש יציבות ורגיעה בשוק הגלובלי, לרוב זה רק נראה כך על פני השטח ובכל מקרה תקופה כזו חולפת במהרה. אי שביעות רצון וחוסר יציבות הולכים וגדלים בזמן שהפער בין העשירים לעניים הולך וגדל. כזה היה המצב כשיעקב כתב על העניים שהפכו נואשים יותר ויותר, ועל העשירים שהפכו אטומים ואדישים יותר ויותר לסבלם של חסרי הכול.

הגו בדמויות הבאות ותארו את השפעת העושר (או העדרו) עליהם:

1. נבל(שמ"א"ה 2-11) _____
2. חזקיה(מל"ב 12-19) _____
3. כיפא(מה"שג' 1-10) _____

במוקדם או במאוחר, עושר ונכסים מאבדים את זוהרם בעינינו. אנו לומדים על מגבלותיהם, ולפעמים אפילו על הצד האפל שלהם. לכסף יש את המקום שלו; הבעיה היא שאנשים שמים אותו במקום הלא נכון.

יעקב מכריז כי הממון ישמש "עדות נגדכם", כלומר, נגד אנשים העושים בו שימוש לרעה (יעקב ה' 3). על אף שהוא נותן את האזהרה הזו בהקשר של אחרית הימים, הנקודה אמורה להיות ברורה: הדרך שבה אנו משתמשים בכספנו חשובה. הדימוי של אש אוכלת נועד לגרום לנו להבין את חומרת הבחירות שאנו נוטלים לגבי כספנו. האם אנו צוברים אוצר שבסופו של דבר יעלה באש ויכלה, או אוצרים אוצר בלתי מתכלה למען הנצח? (ראו לוקס י"ב 33, 34).

הגו בכובד ראש בגישתכם לכסף ובאופן שבו היא משפיעה על הקשרים שלכם. מה תסיקו מכך על הדרך שבה אתם משתמשים בכסף?

זעקות העניים

כשקוראים באיגרת יעקב ניתן להבחין במספר קטגוריות של עשירים, בכללן: סוחרים עשירים שיאבדו בעיצומם של עסקיהם (יעקב א' 11), אנשי עסקים התובעים את העניים בבתי המשפט כדי להגן על השקעותיהם (יעקב ב' 6), בעלי קרקעות שהלינו את שכר פועליהם (יעקב ה' 4). פסוקים אלה מתארים את העשירים באופן שלילי על סמך התנהגותם בעבר ובהווה, גישתם בהווה ועונשם בעתיד. אנשים אלה אצרו אוצרות (יעקב ג' 3) על חשבון העניים.

"הנה זעק שִׁכְרֵי הַפּוֹעֲלִים קוֹצְרֵי שְׂדוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר הִלִּינוֹתֶם אוֹתוֹ, וְזַעֲקַת הַקּוֹצְרִים בָּאָה בְּאָזְנִי יְהוָה זָבָאוֹת" (יעקב ה' 4, השווה עם ויקרא י"ט 13; דברים כ"ד 14, 15; ירמיה כ"ב 13). איזה עיקרון חשוב טמון כאן, לא רק בהקשר המידי, אלא בהקשר הכללי בנוגע להתנהגותנו כלפי הזולת?

בישראל בימי התנ"ך, מיד לאחר ששולמו משכורות, מרבית הפועלים השתמשו במשכורתם לרכישת מזון בעבור משפחותיהם. הלנת שכר התבטאה לעתים קרובות בחרפת רעב של בני משפחת הפועל. לפיכך, הדברים שיעקב דן בהם כאן היו סוגיה בעלת חשיבות רבה. לכן, אין להתפלא על כך שיעקב דיבר בצורה נוקבת כל כך נגד מעסיקים שהלינו את שכר עובדיהם. אין ספק שלהוציא ממישהו כסף במרמה הוא מעשה רע, אבל כשהעשירים צוברים עושר רב יותר בכך שהם גונבים מן העניים זהו חטא חמור, לא רק נגד העניים, אלא נגד אלוהים בכבודו ובעצמו.

וכפי שאמר יעקב, הגמול על מעשים כאלה בוא יבוא!

"עושר ורכוש מביאים איתם אחריות רבה. השגת עושר דרך עסקים לא הוגנים, עסקים שאפתניים מדי, עושק אלמנות ויתומים או צבירת ממון דרך הזנחת צורכי הנזקקים, ימיטו בסופו של דבר על ראשם של העשירים את העונש הצודק שתואר בדבריו מלאי ההשראה של השליח: 'הוֹי הַעֲשִׂירִים, בְּכֹן וְהִילִלוּ עַל הַצָּרוֹת הַבָּאוֹת עֲלֵיכֶם!' (אלן ג'י. ווייט, Testimonies for the Church, כרך 2, עמ' 682).

כיצד אתם מתנהגים כלפי הזולת כשמדובר בכסף? מה מעידה התנהגות זו על היותכם תלמידי המשיח ועל המידה שבה אתם משקפים את המשיח?

10

שבעים ומאשרים (לעת עתה)

"חיייתם בארץ חיי תענוגות והוללות; סעדתם את לבכם כמו ביום זבח" (יעקב ה' 5; השוו עם יחזקאל ט"ז 49, עמוס ד' 1). כיצד מתקשרים פסוקים אלה לחיי התענוגות וההוללות של העשירים?

בעולם העתיק רווח רעיון שעל פיו, כאשר עושרם של אנשים אחדים גדל, עושרם של אחרים חייב לקטון. במילים אחרות, העשיר יכול להתעשר אך ורק דרך הפיכת העני לעני יותר. ואולם, דומה ש"צבירת" עושר שאינה באה על חשבון כספי הזולת היא רעיון מודרני למדי. ישנם אפילו אנשים הטוענים שככל שהעשירים מתעשרים יותר, כך ביכולתם לעזור לעניים להתעשר. מאידך, בהתחשב בתחרות בין ארצות מפותחות ומתפתחות על משאבים שהולכים ופוחתים, המגבלות הטמונות בעשיית ממון עלולות להיות דוחקות יותר. לפיכך, סוגיית הפער בין העשירים לעניים עדיין בוערת.

אחד הסיפורים המפורסמים ביותר של ישוע, העוסקים בפער בין העשירים לעניים, הוא משל העשיר ואלעזר (ראו לוקס ט"ז 31-19). בימי ישוע, רוב האנשים חשו ברי מזל אם היו להם שתי חליפות בגדים ולא רק אחת, ומאשרים אם יכלו לחגוג פעם בשנה. לעומת זאת, האיש העשיר במשל "נהג ללבש אֶדְגָּמָן וְשֵׁשׁ (מחלצות יקרות ביותר), וְיוֹם יוֹם הִתְעַנֵּג בְּמוֹתָרוֹת" (פס' 19). ואילו אלעזר העני והחולה, על אף שהובל אל שער ביתו של העשיר, נאלץ להתחנן למען הפרורים שקיבל מבעל הבית.

בניגוד לדעה הרווחת, הנקודה שישוע ביקש לחדד במשל אינה חיי עולם הבא, אלא החיים בעולם הזה. למעשה, ביוניתי אין שום אזכור למילים "שאלו" ו"גן עדן". הן העשיר והן העני נמצאים באותו מקום – בקבר. (המילה "שאלו" המופיעה כאן בתרגום העברי היא מילה נרדפת למוות או לקבר.) התהום הגדולה המפרידה ביניהם מסמלת את העובדה שלאחר מותו של אדם נקבע גורלו הנצחי. לפיכך, יחסנו אל הזולת (על פי "מִשְׁהָ וְהַנְּבִיאִים", פסוקים 29, 31), הוא חשוב מאוד. אין חיים אחרים שבהם נוכל לתקן את מה שכשלנו בו בעולם הזה: "כִּי מִי שֶׁאֵינָנוּ אוֹהֵב אֶת אָחִיו אֲשֶׁר הוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ לֹא יוֹכֵל לְאָהֵב אֶת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הוּא אֵינָנוּ רוֹאֶה אוֹתוֹ" (יוח"א ד' 20).

אילו מעשים מצערים ביצעתם, שעל אף שתוכלו אולי ל"תקן אותם" עכשיו, לא תוכלו לעשות זאת בשלב מאוחר יותר?

להאשים את הקורבן

כשאדם עושה משהו רע, נטייתו הטבעית היא להתחמק מנטילת אחריות על המעשה. לעתים קרובות, האשמים מנסים לעשות זאת דרך הטלת האחריות על הזולת – כולל האדם שהם עשו לו עוול. רוצחים מצדיקים את מעשיהם וטוענים להגנה עצמית או מאשימים חינוכם. עברייני מין מאשימים את הקורבן וטוענים שפיתו אותם. בני זוג שהתגרשו מאשימים בדרך כלל זה את זה בכישלון נישואיהם. האנשים שאשמו ברצח תלמידי המשיח, האשימו את אותם קדושים שמתו על קידוש אמונתם בכפירה. ואכן, ישוע הזהיר את תלמידיו כי "תבוא שְׁעָה שְׁכָל הַהוֹרֵג אֶתְכֶם יֵחָשֵׁב זֹאת לְעִבּוּדֵת אֱלֹהִים" (יוחנן ט"ז 2). למעשה, אנו מאמינים שגם יעקב השליח מת על קידוש אמונתו.

לאור זאת, דבריו הנוקבים של יעקב בפרק ה' פסוק ו' מקבלים משקל רב יותר:

"הַרְשַׁעְתֶּם וְהִרְגַּתֶּם אֶת הַצַּדִּיק וְהוּא אֵינוֹ קָם עֲלֵיכֶם." כמה פעמים הרשעתם אנשים אחרים, ובסוף הבנתם שאתם האשמים היחידים? הגו במיוחד בחלק השני בפסוק. האם פירוש הדבר שעלינו להניח לזולת לרמוס אותנו? מאידך, מכמה מריבות הייתם נמנעים אלמלא הפגנתם התנגדות? למה התכוון ישוע כאשר אמר: **"הַפּוֹטֵר לָךְ עַל הַלֵּחִי הַיָּמִינִי, הַפְּנֵה אֵלָיו גַּם אֶת הָאֶחָדִית"** (מתי ה' 39)? כיצד אנו אמורים לבצע זאת ברמה המעשית? (או שמא הבעיה טמונה בכך שברצוננו לבצע באופן מעשי מצווה שכשלעצמה אינה מעשית ואינה אמורה להיות כזו?).

כפי שראינו, ליעקב היה מה לומר על העשירים והעניים. ואולם, יש לזכור שהוא אינו מאשים את העשירים רק בשל בעושרם. יחסם והתנהגותם הם אלה החשובים בעיניו. בדומה, העובדה שאדם הוא עני אינה הופכת אותו יקר בעיניו. האנשים שהם "עניים ברוח" ו"עשירים באמונה" יהיו "יורשי המלכות" (מתי ה' 3, יעקב ב' 5). ייתכן שלתכונות אלה אין שום קשר למצבנו הכלכלי. אך כאמור, הן יכולות להיות קשורות אליו. אנשים ההולכים ומתעשרים וסבורים ש"לא חסר להם כלום" (התג' ג' 17), עלולים להיות נזקקים יותר רוחנית ממה שנראה להם. אלוהים הזהיר את בני ישראל פן ישכחו (לאחר שיישבו בארץ המובטחת) את כל הדברים הטובים שבאו מידו ובכללם את "הכוח לעשות חיל". ככתוב: **"וְאִמְרָתְךָ בְּלִבְךָ: 'לִחֵי וְעַצְמִי יְדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵל הַזֶּה. וְזָכַרְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, כִּי הוּא הֵנִיחַ לָךְ כָּח לַעֲשׂוֹת חֵל"** (דברים ח' 11-18).

לימוד נוסף: "לכסף יש ערך רב, שכן ניתן לעשות בו טובה רבה. כשהוא נתון בידיהם של ילדי האל, הוא משמש מזון לרעבים, משקה לצמאים ולבוש לעירומים. הוא מגן על הנדכאים ומסייע לחולים. אך לכסף אין ערך רב יותר מאשר לחול, שכן הוא מועיל רק כאשר הוא מספק את צורכי החיים הבסיסיים, ומשמש מקור כדי לברך את הזולת ולקדם את מטרות המשיח. "עושר רב אינו רק חסר תועלת, אלא גם קללה. בחיים בעולם הזה העושר הוא מלכודת לנשמה, שכן שהוא מושך את לבנו אליו, הרחק מן האוצר השמימי..."

"מי שמבין שכספו הוא מתת מאת ה', ישתמש בו בתבונה ובחסכנות, ויחוש חובה לחסוך את כספו כדי להעניק אותו." (אלן ג'י. ווייט, Christ's Object Lessons, עמודים 351, 352).

שאלות לדיון:

1 הגו בהכרזות הבאות: "עֲשִׂיר, בְּרָשִׁים יִמְשֹׁל; וְעַבְד לֹהֶ, לְאִישׁ מְלֹהֶ" (משלי כ"ב 7). "משפחות עניות רבות הן עניות משום שהן מבזבזות את כספן ברגע שהן מקבלות אותו..." "כשמישהו נכנס לחובות, הוא נופל לתוך אחת הרשתות של השטן, אשר הכין אותן כדי ללכוד נשמות." (אלן ג'י. ווייט, The Adventist Home, עמ' 392). האם מתן עזרה לזולת כדי לסייע להם להיפטר מחוב או לא לצבור חוב הוא חלק מ"בישור הבשורה לעניים"? (לוקס י"ד 18). נמקו מדוע כן, או מדוע לא.

2 כיצד נדע לבטח אם הכסף משרת אותנו או שמא אנו משרתים אותו? (ראו לוקס ט"ז 10-13).

3 פערים כלכליים קיימים בכל מקום בעולם. ישנם אנשים שבבעלותם כמה בתי פאר, בשעה שאנשים אחרים מוצאים כמה מוטות עץ ומארגנים מהם מחסה. ומה לגבי אנשים שהאביוס את עצמם והפכו שמיים מאוד בשעה שילדיהם ברחבי העולם הולכים לישון רעבים? יש אנשים הטוענים שאם ניקח מן העשירים נוכל לתת יותר לעניים. אחרים טוענים שככל שהעשירים מתעשרים, ביכולתם לחלץ את העניים מדלותם. כיצד אנו פועלים, כמשיחיים, כדי לפתור את בעיית העוני הקיצוני? מהם הדברים שנוכל לעשות כדי לעזור, ומהם הדברים שאסור לנו לעשות?

היכוננו לקציר

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ה' 7-12, רומ' י"ג 11, קור' א' ג' 13, לוקס ז' 39-50, קול' ד' 6.

פסוק לשיון: "גם אתם התאזרו ארץ רוח, מוננו את לבבכם, מי קרבה ביאת האדון" (יעקב ה' 8).

בתקופה היוונית-רומית (וגם בימינו), התרגשות רבה ותכונה רבה שדרו טרם ביקורה של אישיות רבת מעלה. הרחובות פונו מאשפה וצוחצחו, חלונות הראווה מורקו, פרחים נשתלו ומאמצים למניעת הפשע גברו. נעשה כל מאמץ כדי לוודא שהמקום נראה מושלם לקראת בואו של האדם הבכיר.

המילה היוונית, *parousia*, המשמשת לאורך הברית החדשה לציון ביאת המשיח (או "בוא האדון" על פי יעקב ה' 7, 8), היא ביטוי המציין ביאת מלך או אישיות רבת מעלה. אם הכנות כאלה קדמו לבואם של מלכים עלי אדמות, האם אין עלינו לעשות כל מאמץ כדי להכין את לבנו לקראת בוא אדוננו ומושיענו?

אך כיצד נתכונן בדרך זו כאשר "את היום ההוא והשעה אין איש יודע" (מתי כ"ד 36)? מה פירוש הדבר להתאזר ב"אורך רוח" ו"לכונן" את לבנו? כיצד מתקשר הדבר לרעיון בדבר "יונה ומלכות" (יעקב ה' 7)? על אף שדומה שההקשר של פסוקי הלימוד השבועי הוא אחרית הימים, המסר הבסיסי הטמון כאן רלוונטי למשיחיים בכל הזמנים. כל חיינו, ואפילו ברגע זה, אנחנו מתמודדים עם קשיים ומבחנים הקוראים לנו לעמוד איתנים באמונה, כפי שעשו נביאי התנ"ך.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-13 בדצמבר.

מחכים ל"גשם"

חקלאים תלויים במזג האוויר לפרנסתם. אם מזג האוויר יבש מדי או לח מדי, קר מדי או חם מדי, תנובת שדותיהם תושפע לרעה. בארצות יבשות כמו ישראל, מרווח הביטחון אפילו קטן יותר, וחשיבותם של גשמים רבים בחורף גדולה אף יותר. התוצרת החקלאית וערכה תלויים ישירות בגשם, בין אם מדובר בתוצרת של חווה משפחתית קטנה או בחווה חקלאית גדולה. היורה שיורד בארץ בדרך כלל באוקטובר-נובמבר, מרווה את האדמה ומכשיר אותה לזריעה ונביטה. המלקוש שיורד בדרך כלל במארס-אפריל, מביא להבשלת היבולים לקראת הקציר.

קראו את יעקב ה' 7. (השוו עם דברים י"א 14, ירמיה ה' 24, י"ד 22, יואל ב' 23). איזו נקודה מחדדים פסוקי התנ"ך הללו על הגשם? מדוע לדעתכם השתמש יעקב בדימוי זה בהקשר לביאת האדון? (ראו גם הושע ו' 1-3; יואל ב' 28, 29).

"נביאי התנ"ך השתמשו בדימוי של יורה ומלקוש, היורדים בארצות המזרח התיכון בעונת הזריעה והקציר, כאשר ניבאו על הרעפת חסד רוחני על קהילת האלוהים בשפע בלתי רגיל. שפיכת רוח הקודש בימי השליחים היתה ראשית היורה, והתוצאה היתה נפלאה... אך לקראת תום קציר העולם מובטחת הרעפה מיוחדת של חסד רוחני כדי להכין את הקהילה לביאת בן האדם. שפיכת רוח הקודש באחרית הימים דומה לירידת המלקוש; על מנת לקבל גבורה נוספת זו אמורים המשיחיים לשטוח את תחנוניהם לפני ה', אדון הקציר, 'בעת המלקוש.' (אלן ג'. ווייט, Our Father Cares, עמ' 212).

ישוע דיבר על "קץ העולם" בתור "הקציר" (מתי י"ג 39). בבשורת מרקוס פרק ד' פסוקים 26-29 מוצגת תמונה דומה לזו שהוצגה ביעקב ה' 7. האיכר ממתין להבשלת תבואתו: "מֵאֲלֵה מוֹצִיאָהּ הָאֲדָמָה פְּרִי: בְּרֹאשׁוֹנָה אֶת הַקֶּנֶה, אַחֲרָיו אֶת הַשִּׁבְלֹת וְאַחֲרָיו כָּן אֶת הַחֹטָה מִלּוֹא הַשִּׁבְלֹת. וְכַאֲשֶׁר בָּשַׁל הַפְּרִי יְמַהֵר הָאִישׁ לְשַׁלַּח מִגָּל, כִּי הִגִּיעַ הַקֶּצִיר" (פסוקים 28, 29). רק בעת הקציר ניתן להפריד את שיבולי החיטה מן העשבים הרעים (מתי י"ג 28-30; השוו עם יואל ג' 17, 18).

מה אנו אמורים להסיק מן העובדה שניתן להבדיל בין שיבולי חיטה לעשבים רעים רק בשעת הקציר, על הדרך שבה עלינו לחיות את חיינו כאן ועכשיו, לפני בוא הקציר?

עד כמה קרובה ביאת האדון?

יעקב מאשש "כי קרבה ביאת האדון" (ה' 8). חלפו מאז כאלפיים שנה. כיצד אנו אמורים היום להבין את ההבטחה הזו?

ישוע תיאר את מלכות השמים הממשמשת ובאה (מתי ד' 17, י' 7, כ"ד 33) בעזרת משלים, וזאת כדי ללמד על "דברי השמיים" שאינם מוכרים לנו באמצעות מונחים קלים להבנה. מלימוד מדוקדק של משלים אלה עולה שלמלכות השמיים יש שני היבטים: מציאות רוחנית בהווה ומציאות נשגבת לעתיד לבוא. כל השליחים תלו את תקוותיהם בביאתו הממשמשת ובאה של ישוע (רומ' י"ג 11, עבר' י' 25, יעקב ה' 9), אך איש מהם לא ציין את המועד המדויק של ביאתו. כמונו, הם רצו לדעת מתי זה יקרה, אך ישוע הסביר להם שעדיף שלא ידעו זאת (מה"ש א' 6, 7). אחרי הכול, כמה להוטים הם יהיו בבישור הבשורה ברחבי העולם אילו יידעו שמלאכת הבישור לא תסתיים מקץ למעלה מ-2000 שנים?

למה מתכוון יעקב כשהוא אומר "כוננו את לבבכם"? (ה' 8). מדוע לדעתכם מכונה פרי האדמה המיוחל "פרי יקר"? (פס' 7). (ראו תסל"א ג' 13, תסל"ב ג' 3, פטר"א א' 19, קור"א ג' 12).

המילה "לכונן" פירושה "לייסד", "לבסס", "לחזק" או ל"קבע דבר מה בחוזקה". לבנו אמונה להיות מעוגן ויציב כל כך באדון, שהוא לא ינוע ולא יזוז חרף הלחצים הרבים המופעלים עליו. עלינו להיות "יציבים באמת" (פטר"ב א' 12), לעמוד בניסיון ולשאת קשיים וסבלים בגין אמונתנו (מה"ש י"ד 22) – כל הדברים הללו יסייעו לנו לכונן את לבנו.

צמיחה רוחנית היא תהליך שאינו תמיד קל, אך הוא מניב "פרי יקר". המאמינים שנושעו "בדם יקר של שֶׁה תָּמִים שָׁאֵין בּוֹ מוֹם, בְּדָמוֹ שֶׁל הַמָּוֶשֶׁת" (פטר"א א' 19), הם בעלי ערך כביר בעיני "האיכר" השמימי. המילה timios ביוונית שפירושה "יקר" משמשת גם לתיאור ה"אבנים היקרות" המסמלות את המאמינים אשר "בנויים" על המשיח, הוא "אבן היסוד" של היכל האלוהים הרוחני – הקהילה (קור"א ג' 11, 12). מאידך, שאול השליח מדמה את המאמינים הלא יציבים לעץ, חציר או קש – הללו לא יארכו ימים ולבסוף יכלו באש בעת ביאת המשיח (קור"א ג' 12-15). לכן, חשוב שנשאל את עצמנו מִפְעַם לִפְעַם האם אנו באמת מפנים את האנרגיות שלנו לדברים היקרים לנו ביותר, ולמי שהכי יקר לליבנו!

כל אדם ואדם "מַעֲשֶׂהוּ יִתְבָּרַר, שֶׁכֵּן הַיּוֹם יוֹצִיאֻהוּ לְאוֹר, מִפְּנֵי שֶׁבָּאֵשׁ יִתְגַּלֶּה; וְהָאֵשׁ תִּבְחַן אֶת מַעֲשֶׂהוּ שֶׁל כָּל אִישׁ וְאִישׁ" (קור"א ג' 13). בחנו את חייכם. איזה סוג של עשייה מאפיין את חייכם?

תלונה, רטינה וצמיחה

מתי תבוא ביאת ישוע השנייה? מדוע אנחנו עדיין כאן? אין זה מפתיע שכיום, במאה ה-21, ישנם ספקנים ואנשים הלועגים לאמונתנו. מבחינה זו, בתולדות הקהילה המשיחית אין חדש תחת השמש. האיומים המסוכנים ביותר שהופנו כלפי עם ישראל לדורותיו לא באו מאויביו, אלא משורותיו.

בדומה, ככל שביאת האדון קרבה לבוא, "עלינו לפחד יותר מבית ולא מבחוץ... טיפוח חוסר אמונה, הבעת ספקות, קבלת החושך – כל אלה מעודדים את המלאכים הרעים לשרות סביבנו, וסוללים את הדרך לביצוע תחבולות השטן." (אלן ג'י. ווייט, Last Day Events, עמ' 156).

לפיכך, יעקב מזהיר אותנו בפרק ה' פסוק 9 "אחי, אל תתלוננו איש על רעהו, למען לא תשקטו. הנה השופט עומד בפתח". אילו תלונות או טינות היו לכם כלפי הזולת או הקהילה (לפעמים אפילו מסיבות טובות)? כיצד התמודדתם עמן – בענווה, נמיכות רוח ומחילה, כפי שנמחל לכם מיד ה' (ראו לוקס ז' 39-50), או שמא לפי קני המידה של העולם? כאשר תשיבו על השאלה היו כנים עם עצמכם!

ממה שקראנו קודם באיגרת יעקב עולה שהמאמינים התמודדו עם מספר אתגרים קשים, כגון: משוא פנים (ב' 1, 9), מחשבות רעות (ב' 4), דיבור סרה איש ברעהו (ג' 10, ד' 11), קנאה מרה (ג' 14), סכסוכים ומריבות (ד' 1), גשמיות ואהבת העולם (ד' 4, 13, 14). יעקב אף מציג פתרונות עמוקים לבעיות אלה: לדבוק באמונה (א' 3, 6), לקבל בענווה את "הדבר הנטוע" (א' 21), להביט ב"תורת החירות" (א' 25, ב' 12), להפגין דבקות במטרה ולנהוג על פי החוכמה "היורדת ממעל" (ג' 13, 17), לנהוג בחן וחסד (ד' 6), להיות נקי כפיים ובר לבב (ד' 8). הוא אף מדגיש שאמונה חייבת להתבטא במעשים; שפועלו של ה' בקרבנו חייב להתבטא במעשינו (ד' 14-26). עלינו להושיט עזרה ליתומים ואלמנות בשעתם הקשה (א' 27), להתייחס לזולת בחמלה ובחסד (ב' 13), לעשות שלום ולא לעורר מחלוקת וריב (ג' 18).

בסופו של דבר, עלינו לתת דין וחשבון לאלוהים; עלינו לתת את הדין לפני ה' – מלך המלכים והשופט העליון שייתן לכל אדם ואדם את גמולו או עונשו בהתאם לפועלו.

כאשר אתם מחכים לשיבת האדון, כיצד תעודדו ותחזקו את הזולת? מדוע חשוב שתעשו זאת?

מופת של אורך רוח

קראו את יעקב ה' 10, 11. מה המשותף בין נביאי ישראל לאיוב? מדוע לדעתכם הובלטו דוגמאות אלה? אילו לקחים תפיקו מסיפורים אלה לגבי עצמכם בעיצומם של קשיים ומבחנים?

נביאי ישראל הטיפו בנאמנות את דבר ה' בלי לשנות אותו או להתפשר עליו. האיגרת אל העברים מתארת נאמנה את דבקותם של הנביאים בה': "אֲשֶׁר... סָגְרוּ פִּי אֲרִיזוֹת [דניאל], כְּבוֹ לְהַבֹּת אֵשׁ, [שֹׁדֵךְ, מִישַׁךְ וְעַבְדָּנָנוּ], נִמְלְטוּ מִפִּי חֶרֶב [אלהיו ואלישע]... הִתְנַסּוּ בְּחֶרֶפֶת לַעַג... וְגַם בְּכַבָּלִים וְכָלָא [ירמיה ומיכיה], נִסְקְלוּ [זכריה בן יהוידע], נִסְרוּ בְּמַשּׁוֹר [ישעיה], הִוְמָתוּ בְּחֶרֶב... [על פי מל"א י"ט 10]" (עבר' י"א 33-37). מובן שגם סבלות איוב מהווים משל ומופת, כמו גם הסבלנות הרבה שהוא הפגין חרף גלגולה של אשתו והביקורת שהטיחו בו חבריו שבאו להשתתף בצעריו. מה ייחד את גיבורי האמונה הללו ורבים אחרים והבדיל אותם ממאמינים אחרים מן השורה? יעקב מצוין מספר תכונות שאפיינו אותם: סבלנות, אורך רוח, והעיקר, תקווה, אמונה וביטחון בה'.

אחת התכונות היא סבלנות או אורך רוח. היא מתייחסת ליכולת לשאת קשיים ומבחנים שהחיים (או השטן) מזמנים לנו. הנביאים נשאו באורך רוח את סבלותיהם למען דבר ה' (יעקב ה' 10). הביטוי "אורך רוח" מופיע לעתים קרובות בברית החדשה, לדוגמה, בהקשר לאברהם אשר המתין באורך רוח במהלך שנות נדודיו הרבות, עד שה' יגשים את הבטחתו להעניק לו בן (עבר' ו' 12, 15). הוא אף מתאר את ישוע הנושא באורך רוח את סבלותיו, גסיסתו ומותו על הצלב (פטר' ב' ג' 15).

מאידך, סבלנות מתמקדת במטרה הסופית של תהליך זה וצופה אל קו הסיום. איוב משמש דוגמה מופתית של עמידה בסבל והפגנת סבלנות. חרף כל סבלותיו, הוא הביט נכוחה לקראת הוכחת צדקתו שאליה ייחל (איוב י"ד 15-13, י"ט 23-27).

עם אילו קשיים אתם מתמודדים בימים אלה? למה פיללתם והתפללתם והזכר טרם התגשם? באיזו שכיחות חשמת חוסר תקווה? הגו במבחנים שעברו אחזים מגיבורי התנ"ך שצוינו לעיל (או אחרים); נסו לדמיין עד כמה חסרי אונים הם חשו לפעמים. איזה לקח תסיקו מסבלותיהם, שייסיע לכם להתמודד עם סבלותיכם?

11

שקוף כמו קרן אור

קראו את יעקב ה' 12. פרשנים רבים תוהים מדוע יעקב מתייחס בחומרה רבה כל כך לנטילת שבועה. גם אם כוונתו היתה לאסור על שבועות, קללות וניבולי פה, מדוע הוא העניק לכך חשיבות רבה יותר מיתר הדברים שאמר בפרק או אפילו באיגרת כולה? שהרי הוא אומר מפורשות: "ראשית כל, אל תשבועו..." האם זה באמת חמור כל כך? עלינו לזכור את הדברים שלמדנו במהלך לימוד האיגרת: יעקב אינו שבע רצון מאמונה שטחית או ממראית עין של חסידות. הוא ממוקד לחלוטין בבשורה, עד כדי כך שהוא קובע קני מידה גבוהים מדי שלא נוכל להגיע אליהם ללא מחילת ה' וחסדו המעצים אותנו. מוצא פינו חושף את הטמון בלבנו. ישוע אמר: "הן מתוך השופע בלב מדבר הפה" (מתי י"ב 34). משנתו של יעקב חדורה במחשבת ישוע, אשר ציווה עלינו: "וְאֲנִי אוֹמֵר לָכֶם שְׁלֹא לְהִשָּׁבַע בְּכָלֵל: לֹא בְּשָׁמַיִם, כִּי מִסָּא אֱלֹהִים הֵם; אֲף לֹא בָּאָרֶץ, כִּי הָדוּם וְגִלּוֹי הִיא; וְלֹא בִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא 'קִדְוָה מְלֶכֶךְ רַב' הִיא" (מתי ה' 34, 35). מסתבר שהיו אנשים שנשבועו אפילו בשערות ראשם כערובה למילתם. לכן ישוע ציווה: "גם בְּרֹאשְׁךָ אַל תִּשָּׁבַע...", והורה לנו: "אֲף תִּהְיֶה מִלִּתְּכֶם 'כֵּן', 'כֵּן'; 'לֹא', 'לֹא'. יוֹתֵר מִזֶּה מִן הַדָּבָר הַזֶּה" (שם, 36, 37). הכול שייך לאלוהים, כולל השיער שעל ראשינו (גם אם בחלק מן המקרים מדובר בשערות לא רבות...). לכן, "אין לנו דבר שאנו זכאים להבטיח אותו כערבון, כאילו היה שלנו, ולהישבע עליו כערובה להבטחתנו..."

"כל צעד שתלמידי המשיח נוטלים חייב להיות שקוף כמו קרן אור. האמת נובעת מאלוהים; התעייה, על כל צורותיה הרבות, נובעת מן השטן." (אלן ג'י. ווייט, *Thoughts From the Mount of Blessing*, עמודים 66, 68). ברור שהמשיח לא אסר על מתן שבועה בבית משפט, שכן הוא בכבודו ובעצמו לא סירב להשיב על שאלת הכהן הגדול שהשביע אותו, ואפילו לא מתח ביקורת על ההליך המשפטי, חרף עיוות הדין החמור שזכה לו (מתי כ"ו 63, 64). כשאנו אומרים את האמת, עלינו לזכור מספר דברים: בראש וראשונה, רק לעתים רחוקות אנו יודעים את כל האמת, אפילו על עצמנו, ולכן עלינו להיות ענווים. שנית, עלינו לומר את האמת באהבה ולשם בניית וחיזוק האנשים השומעים אותה.

11

קראו את אל האפסים ד' 15, 29 ואת אל הקולוסים ד' 6. הגו בעוצמת המסר הטמון בפרקים אלה. חשבו עד כמה שונים (וטובים יותר) יהיו חייכם אם תצייתו למצוות ואזהרות אלה בעזרת חסד ה'.

לימוד נוסף: קראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, *Prophets and Kings*, על התנסותם של אליהו ואיוב בניסיונות שעברו, ובמשמעות הדבר בעבורנו באחרית הימים. קראו את הפרק "From Jezreel to Horeb", עמודים 155-166, את הפרק "What Doest Thou Here?", עמודים 167-176; ואת הפרק "In the Spirit and Power of Elias", עמודים 177-189. "להמתין באורך רוח, לבטוח כשהכול נראה אפל – זה הלך שמהנהיגים בשירות ה' צריכים ללמוד. השמיים לא יכזיבו אותם ביום צרה. דבר אינו נראה לכאורה חסר אונים יותר, ועם זאת בלתי מנוצח יותר, מאשר נשמה החשה באפסותה, שמה את מבטחה בה' והופכת תלויה בו לחלוטין..."

"מבחינתם וקשיים בוא יבואו, אך אנא המשיכו לצעוד קדימה. הדבר יחזק את אמונתכם ויכשיר אתכם לשירות. דפי ההיסטוריה המקראית נכתבו לא רק כדי שנקרא אותם ונשתאה, אלא כדי שאותה אמונה שהתחשלה בלבם של עבדי ה' בימי קדם תפעל גם בלבנו." (אלן ג'י. ווייט, *Prophets and Kings*, עמודים 174, 175).

שאלות לדיון:

1 כולנו מכירים את משל החיטים והעשבים הרעים הצומחים יחדיו עד הקציר (מתי י"ג). אך מה משמעותו מבחינת משמעת בקהילה? מה משמעותו לגבי התמודדות עם מרי גלוי או כפירה בקרב שורותינו? האם אנו אמורים לשבת בחיבוק ידיים ולהגיד שהכול יסתדר בעת שיבת האדון? ברור שלא. לאור משל זה, ולאור דוגמאות רבות של המשמעת שנדרשה בקהילה הקדומה (כגון, קהילת קורנתוס או הקהילה במחוז גלטיה), כיצד עלינו לנהוג בעשבים השוטים הצומחים בקרבנו, במיוחד אלו שתכליתם היחידה היא לחנוק את שיבולי החטה, ותו לא?

2 פיתויים ומבחי אמונה פוקדים את כולנו. אילו הבטחות מכתבי הקודש ומדברי אלן ג'י. ווייט מנחמות אתכם ומחזקות את אמונתכם? מי מגיבורי כתיבי הקודש משמש לכם דוגמה ומופת בשעותיכם הקשות או כשאתם הוגים במה שהעתיד צופן לכם?

3 יעקב אומר לנו: "אַל תִּתְּלוּנוּ אִישׁ עַל רֵעֵהוּ" (ה' 9). ואולם, הזולת, ואפילו אחים באמונה, עלולים לעשות דברים שיציקו לנו או ירגיזו אותנו. כיצד נלמד לאהוב, למחול, לדבוק באמונה, להתאזר באורך רוח ולהתעלות מעל דברים "פעוטים" רבים בחיינו, שעלולים לגרום לנו להיות מצוברים, מעוצבנים ובעצם, עדימ גרועים של המשיח?

תפילה, ריפוי ושיקום

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יעקב ה' 13-20; יוח"א ה' 14; קור"א ט"ו 54; עבר' י"ב 12, 13; יוחנן ח' 43-45; משלי י' 12.

פסוק לשינון: "הִתְּנוּדוּ עַל חֲטָאֵיכֶם אִישׁ לִפְנֵי רֵעֵהוּ וְהִתְפַּלְלוּ אִישׁ בְּעֵד רֵעֵהוּ, לְמַעַן תִּרְפְּאוּ. גְּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תַּפִּילַת צַדִּיק בְּפַעֲלָתָהּ" (יעקב ה' 16).

אנשים מוקסמים מניסים וממעשי קסמים. לעתים קרובות הם נמשכים לתחום זה במטרה לחזות במופע מרהיב או לספק את סקרנותם. לכן, כשישוע התבקש לחולל נס רק כדי לבדר אדם אחר (לוקס כ"ג 8, 9), לתת אות למשיחיותו (מתי י"ב 38-41), או אפילו כדי לספק צורך אישי סביר שלו עצמו (מתי 4-2), הוא סירב. רוח הקודש שדרכה לימד ישוע בסמכותיות וחולל נסי ריפוי, אינה סתם כוח שניתן להשתמש בו; אנו אמורים להיות כלי שרת בידי האדון. אלוהים שמח לרפא כל חולה, אך הוא מעוניין בעיקר בריפוי מהותי יותר ובר קיימא.

בהקשר זה נבחן השבוע מספר סוגיות חשובות: כיצד אנו מבינים את דברי יעקב על ריפוי חולים? האם יש קשר בין ריפוי לבין מחילה כאשר מקבלים מענה לתפילה? אליהו הנביא שימש מופת חשוב של תפילה בתקופה שבה רווחה כפירה. מה נוכל ללמוד מחיי התפילה שלו ומפועלו כדי לקרוא לעם ישראל לשוב לה' ולעבודת ה' אמיתית?

12

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-20 בדצמבר.

"ערכת עבודה" בסיסית למשיח

קראו את יעקב ה' 13. איזה ניגוד מעניין מציג כאן יעקב? כיצד ניישם את עצותיו בחיינו?

על אף שיעקב דן בשני דברים שונים (סבל, שמחה), הוא מקשר ביניהם דרך תפילה והלל: התפללו כשאתם סובלים, שירו שירי הלל כשאתם שמחים. שתי פעולות אלה אינן שונות זו מזו בתכלית השינוי, ואולם, משום שמזמורי תהילים רבים הם גם שירי הלל וגם תפילות, יעקב פותח את איגרתו כשהוא מאיץ בקוראיו: "לְשִׁמְחָה גְדוֹלָה חֲשְׁבוּ זֹאת, אָחִי, כְּאִשֶּׁר אַתֶּם בָּאִים בְּכָל מִינֵי נְסִינּוֹת, שֶׁהָרִי יוֹדְעִים אַתֶּם כִּי בְּחִינַת אֲמוֹנֶתְכֶם מְבִיאָה לַיָּדִי סִבְלָנוֹת" (א' 2, 3). שעת התפילה ושעת ההלל עשויות להיות שזורות זו בזו באופן הדוק יותר מכפי שאנו סבורים.

המילה "סבל" ביעקב ה' 13 נגזרת מאותו שורש ששימש בפסוקים קודמים בהקשר לסבל שחוו הנביאים (יעקב ה' 10). היא מתייחסת הן לסבל גופני והן לסבל נפשי – "בראש ובראשונה בהקשר לסכנות ולעמל הכרוכים במלחמה" (סלס ספיסק, Theological Lexicon of the New Testament, כרך 2, עמ' 239), אך גם לעבודה גופנית קשה או למאמץ רב. משתמשים בה גם בטימ"ב ב' 9 ו-ד' 5 כדי לתאר "את העמל הקשה והסבל הרב הכרוכים בבישור שאינו נרתע מקשיים או סבלים". (Theological Lexicon of the New Testament, כרך 2, עמ' 240).

כמשיחיים אנו פונים אינסטינקטיבית אל אלוהים בשעת צרה. תפילה חיונית במיוחד בהתמודדות עם קשיים וצרות, אך גם שירה והאזנה לשירי הלל עשויות לעזור לנו. "שירה היא אקט של השתחויה בדיוק כמו תפילה. ואכן, שירי הלל רבים מהווים תפילות." (אלן ג'. ווייט, Education, עמ' 168). כמה מאיתנו חשים לפעמים דיכאון, עצב או בדידות, ואז אנו נזכרים במילותיו של שיר הלל, המרוממות את רוחנו? רבים מאיתנו הסובלים או זקוקים לעידוד ישמחו ויתעודדו מביקור של אחים לאמונה, שילווה בתפילות ושירי הלל. "שִׁמְחוּ עִם הַשְּׂמִיחִים וְכִכּוּ עִם הַבְּכִיִּים" (רומ' י"ב 15). ביקור כזה עשוי לרומם את רוחנו הרבה יותר מכל דבר אחר. מזמורי התהילים הם אוצר גדוש תפילות ושירי הלל שבכוחם להעניק לנו השראה, עידוד והכוונה, כשאיננו יודעים לאן לפנות לקבלת עזרה.

כולנו יודעים שסבל יכול לגרום לנו להתקרב לאלוהים ולעורר את לבנו לתפילה. אך מהן הסכנות הרוחניות האורבות לנו כשהכול מתנהל על מי מנוחות בחיינו? מדוע, במיוחד בזמנים כאלה, הלל חשוב כל כך? מהו הדבר שהוא עוזר לנו לא לשכוח לעולם?

12

תפילה בעבור החולים

קראו את יעקב ה' 14, 15. אילו מרכיבים בסיסים כרוכים במשיחת החולים על פי המלצת יעקב? אילו מרכיבים רוחניים חשובים טמונים בפסוקים אלה?

העובדה שאדם חולה אמור להזמין את זקני הקהילה לביתו כדי שימשחוהו בשמן ויתפללו בעבורו, מבטאת את תשוקתו הרוחנית ואת האמונה שלו ושל חברי קהילתו בכך שדרושה התערבות מיד ה' כדי לרפא (מרק' ו' 13). יעקב אומר מפורשות: "וְיִתְפַּלְלוּ בְּעֶדּוֹ בְּמִשְׁחָם אוֹתוֹ שֶׁמֶן בָּשֵׁם ה'" (יעקב ה' 14). ההתייחסות למחילת החטאים (פס' 15) מעידה שה' לא ייתן לאדם חולה מזור גופני באמצעות טקס גרידא, אם הוא אינו חפץ גם במזור רוחני. "יש להבהיר לאנשים המשתוקקים לקבל תפילה בעבור שיקום בריאותם, כי חילול תורת ה', הן באופן גשמי והן באופן רוחני, הוא חטא, וכדי לקבל את ברכת ה', עליהם להתוודות על חטאם ולחדול לבצעו." (אלן ג'י. ווייט, The Ministry of Healing, עמ' 228).

זימון זקני הקהילה בידי אדם חולה ובקשתו לקבל ריפוי מאת ה' מעידים כי הוא מרותק לביתו, וכן על דחיפות המקרה שאינה מאפשרת לחולל את הריפוי באסיפת קהילה רגילה. שתי מילים ביוונית שימשו כאן לציון אנשים חולים: הראשונה *asthene*, שפירושה "חולה" (פס' 14), ששימשה גם לגבי צביה ש"חֲלָתָה וְמָתָה" (מה"ש ט' 37); השנייה היא *kamn*, (פס' 15) [בעברית מופיעה שוב המילה "חולה"], המתאייסת בדרך כלל למטופל, אך גם לאנשים גוססים. בהקשר זה דומה שפירושה הוא אדם חלוש ותשוש גופנית או אדם שהולך ומתנוון. התשוקה לריפוי דורשת כניעה מוחלטת לרצון ה', יהיה אשר יהיה רצונו (יוח"א ה' 14). ואולם, ההתייחסות אל ישועת החולה והקמתו: "וְיִתְפַּלְתָּ הָאֱמוּנָה תוֹשִׁיעַ אֶת הַחֹלָה, וְיִהוּהוּ יָקִים אוֹתוֹ" – (השוו עם השבת החוטא מדרכו הרעה ותשועתו: "הַמְּשִׁיב אֶת הַחוּטָא מִסִּטִּית דָּרְכּוֹ יוֹשִׁיעַ אֶת נַפְשׁוֹ מִמָּוֶת." יעקב ה' 20) – מצביעה בברור הן על התחייה כמייצגת של הריפוי המושלם היחיד, והן על העת שבה "הַכְּפוֹף לְכָלִּיּוֹן יִלְבֹּשׁ אֶל כָּלִּיּוֹן וְהַכְּפוֹף לְמָוֶת יִלְבֹּשׁ אֶלְמָוֶת" (קור"א ט"ו 54).

רבים מאיתנו נכחו באספות שנועדו למשיחת חולים או אפילו משחו חולים בעצמם, כשהתוצאה הייתה שהחולים לא החלימו, אלא מתו. לכן, מדוע תקוות התחייה המובלטת בפסוקים אלה היא העירבון היחיד שלנו?

מזור לגשמה

ריפוי הנשמה חשוב יותר מריפוי גופני. אחרי הכול, מטרתנו אינה להפוך אנשים לחוטאים בריאים יותר, אלא לכוון אנשים אל חיי הנצח שינחלו בישוע. ייתכן שזוהי הסיבה לכך שההתייחסות המפורשת היחידה לריפוי בפסוקי הלימוד השבוע מופיעה בפסוק לשינון (פס' 16), שאינו מתאר מצבים היפותטיים כמו אלה שתוארו בפסוקים 13-15. המילה "תרפאו" בפסוק זה (iaomai) עשויה להתייחס לריפוי שאינו אך ורק ריפוי של מחלה גופנית (ראו לדוגמה, מתי י"ג 15). יעקב, שרמז קודם (פס' 15) על תובנה רחבה יותר של הריפוי (התחייה), מקשר עתה בין מחלה לחטא, ומציין שהחטא הוא שורש כל בעיותינו – אומנם לא ניתן להתחקות אחר שורשיה של כל מחלה ולהגיע לחטא המסוים שחולל אותה, אך מחלה ומוות הם פרי הבאושים של היותנו חוטאים.

קראו את מרקוס ב' 1-12 (השוו עם עבר' י"ב 12, 13; פטר"א ב' 24, 25). איזה סוג ריפוי מתואר בפסוקים אלה? מהו הבסיס לריפוי זה?

אמונה בישוע מביאה מזור לחולשה רוחנית ולחטא. מבחינה מסוימת, כל נס ריפוי שישוע חולל היה משל שנועד להסב את תשומת לב ההמונים אל הצורך העמוק שלהם בגאולה. במקרה של האיש המשותק בפרק ב' בבשורת מרקוס, ריפוי רוחני היה בראש מעייניו, ולכן ישוע הבטיח לו מיד שחטאיו נמחלו. ועם זאת, "לא ריפוי ושיקום גופני היו לב לבה של תשוקתו, אלא בעיקר הקלה מעולו של החטא. אם יצליח לראות את ישוע ולקבל ממנו אישוש למחילה ולפיוס עם השמיים, הוא ישמח לחיות או למות, בהתאם לרצון ה'." (אלן ג'י. ווייט, *The Desire of Ages*, עמ' 267). למרות שמרפאים בשם ה' בימינו אמורים להשתמש בכל האמצעים הרפואיים הזמינים כיום לריפוי מחלות, עליהם לעשות אף מאמץ מיוחד לרפא את האדם כולו, לא רק למען חייו בעולם הזה, אלא אף למען חיי הנצח שלו.

ריפוי כולל ריפוי ושיקום של מערכות יחסים, לכן יעקב מאיץ בנו: "הִתְנוּ עַל חֲטָאֵיכֶם אִישׁ לִפְנֵי יְרֵעָהוּ" (יעקב ה' 16). עלינו להתוודות על חטאינו לפני אנשים שעשינו להם עוול או פגענו בהם. (מתי י"ח 15, 21, 22). או אז, ברכת ה' תשרה עלינו, שכן תהליך הווידי כרוך במוות ל"אני" שלנו, ורק דרך מוות ל"אני" יוכל המשיח לחיות בקרבנו.

12

תפילה מופתית

קראו את יעקב ה' 17, 18. מה אנו למדים על תפילה מן המופת של אליהו?
 כיצד מקושר הדבר לריפוי, מחילה ושיקום?

פסוקים אלה ממחישים את ההבטחה שניתנה ביעקב ה' 16: "גְּדוֹל כְּחָה שֶׁל תִּפְלֵת צְדִיק בְּפַעֲלָתָהּ". אליהו היה "צדיק", על אף ש"הִיָּה אָדָם אֲנוּשִׁי כְמוֹנוֹ". היו לו אותם תשוקות ורגשות כמו שלנו. העובדה שה' שמע את תפילתו אמורה לעודד אותנו שגם תפילותינו תיענינה. יעקב אומר שאליהו "הִתְפַּלֵּל בְּחִזְקָה" כדי שלא יירדו גשמים על הארץ (עובדה שלא אוזכרה בתנ"ך). ככל הנראה היתה זו תחינה להתגשמות דבר ה' בדברים י"א 13-17, שיעקב רומז עליו בפרק ה' פסוק 18).

עבודת הבעל בקרב עם ישראל לא יכלה להימשך בלי שנביאי ה' יקראו עליה תגר על סמך נבואה זו בספר דברים. על אף שאיננו יודעים כמה זמן התפלל אליהו עד שתפילותיו נענו, תחינותיו התבססו על לימוד מדוקדק של דבר ה' והגות בו לאור הנסיבות שנקלע אליהן. ייתכן שהוא ציטט בתפילתו את הנבואה שניתנה בספר דברים, בדיוק כשם שתפילתו של דניאל למען ירושלים התבססה על לימוד נבואותיו של ירמיהו (ראו דניאל ט' 2, 3). גם תפילותינו יהיו יעילות יותר אם ינבעו מהגות מעמיקה בנסיבות חיינו לאור דבר ה'.

תקופת הבצורת שארכה שלוש וחצי שנים (ואוזכרה גם בלוקס ד' 25) מהווה תקופת מבחן חשובה במקרא (בדומה לפרק הזמן הנבואי "חֲצִי הַשָּׁבוּעַ", או לשלוש וחצי שנות כהונתו של ישוע על פי דניאל ט' 27, או ל"עֶדֶן וְעֶדְנִים וְחֲצִי עֶדֶן" של כפירה באמונה המשיחית על פי דניאל ז' 25 וספר ההתגלות י"ב 14). בתום תקופה זו, אלוהים השתמש באליהו כדי להתחיל במלאכת התחייה והתיקון שנועדה לעורר את בני ישראל לתשובה ולגרום להם להבין את עומק כפירתם. מלאכה זו סימלה הן את מלאכת השליחות שיוחנן המטביל עתיד לבצע למען ישראל במאה הראשונה, והן כדי לסלול את הדרך לביאת המשיח הראשונה ולמלאכה שה' הפקיד בידי שארית קהילתו בימינו כדי להכין את בני האדם לקראת שיבת המשיח (ראו מלאכי ג' 22, 23; מתי י"א 13, 14).

כקהילה, אנו מייחלים לתחיה ולתיקון. אך תחיה ותיקון חייבים להתחיל בחיינו אנו, על בסיס אישי ויומיומי. אילו בחירות רק אתם יכולים ליטול, שיכריעו אם הכיוון שאליו תפנו, ולבסוף, את גורל חייכם?

שיקום ומחילה

רוח ה' פעלה דרך אליהו הנביא כדי לשקם את מערכת היחסים בין ה' לישראל. אך מרבית פועלו של אליהו לא בוצע על הר הכרמל. זו רק היתה ראשית דרכו! הנביא המשיך לפעול בכפרים קטנים ובבתים פרטיים כדי להכשיר דור חדש של מנהיגים רוחניים בעזרת בתי ספר לנביאים שהוא הקים במטרה להעצים את מלאכת התחייה והתיקון שלו.

קראו את יעקב ה' 19, 20. כיצד עולה הפעולה שתוארה כאן בקנה אחד עם מלאכתם של אליהו הנביא, יוחנן המטביל ואחרים? (ראו לוקס א' 16, 17; מה"ש ג' 19).

לעתים קרובות, אנו שוכחים את המלאכה הרגישה והסבלנית שביצע אליהו שנה אחר שנה. גם מלאכתו של יוחנן המטביל, שהתמקדה בהחזרת בני אדם בתשובה והכוונתם אל האמת, עוררה אותם לתשובה ולטבילה בעת ובעונה אחת. ישוע תיאר את מלאכתו במונחים דומים: הוא מדריך את בני אדם לנטוש את דרכם הרעה, לשוב בתשובה ולשוב לאמת (ראו יוחנן ח' 43-45). מן הניסוח של המקרה ההיפותטי שתואר כאן: "אם איש מכם סוטה מן האמת ואיש אחר משיב אותו... (ה' 19, 20), עולה כי כפירה לא היתה מצב ודאי, אלא מצב אפשרי. סטייה מן האמת מתייחסת לכפירה לא רק מבחינת דוקטרינה, אלא גם מבחינת אורח חיים, שכן, בדרך כלל סטייה מן האמת מובילה לכפירה. אם יתעוררו בלבנו ספקות בנוגע לעיקרי האמונה שלנו, הם יובילו לפסיחה על שתי הסעיפים, ולבסוף לכפירה לשמה. אבל "המשיב את החוטא מקטנת דרכו יושיע את נפשו ממנו". (יעקב ה' 20). יעקב חותם את דבריו באיגרת בקריאה לאחיו בקהילה לבצע מלאכה דומה לזו של אליהו הנביא, שתתבטא בהנחיית בני אדם אל ה'.

מלאכה זו דורשת סבלנות רבה, אהדה רבה, רגישות רבה, חמלה רבה וענווה רבה: "אחי, אם יפשל איש מכם באיזו עברה, אתם האנשים הרוחניים תקימו אותו ברוח של ענוה; והזהר שלא תבוא גם אתה לידי נסיון" (גלט' ו' 1).

מלאכתו של אליהו נועדה לכוון את לב האדם אל ה' וחסידי, לא לגרום לו להפנות עורף לה' ולחסידי. לעתים קרובות, אדם מודע לחטאו ואינו זקוק שיציבעו עליו. הדבר שהוא זקוק לו הוא בעיקר מחילה, כדוגמת מופת המחילה של ישוע שהופגן במותו. הצלת בני אדם ממוות אפשרית אך ורק דרך "כיסוי" חטאיהם, יישום הבשורה בחייהם והפיכתם כלי שרת ביד ה' כדי להפגין את אהבתו וחסדו (משלי י' 12).

12

חשבו על אדם שבאמת עשה את הרע והוא מודע לכך. מה תוכלו לומר לו או לעשות למענו כדי לסייע לו לשוב לה'?

לימוד נוסף: קראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, The Ministry of Healing, את הפרק "Prayer for the Sick", עמודים 233-255, ואת הפרק "Snares of Satan", עמודים 518-523.

"המשיח... מפציר בנו להיות אחד איתנו למען תשועת האנושות. הוא אומר לנו: 'חנכם קבלתם, חנכם תתנו'. מתי י' 8. חטא הוא הרוע הגדול ביותר; לכן, עלינו לרחם על החוטא ולעזור לו. אנשים רבים שוגים וחשים בושה על חטאם ואיולת דרכם. הם צמאים למילות עידוד. הם ממקדים את מבטם בטעויותיהם ובחטאיהם, עד שהם מגיעים כמעט לייאוש. אל לנו להתעלם מן הנפשות האומללות הללו...

"הרעיפו מילות אמונה ועידוד שיהיו כשיקוי מרפא לנשמה חבולה ופצועה." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 504).

שאלות לדין:

1 הגו בתקופה שבה סיבכתם את עצמכם בגדול, פגעתם בעצמכם ובזולת, ופגעתם באלוהים דרך חטאיכם. איזו משמעות היתה לתמיכה שקיבלתם מאנשים, שעל אף שלא התעלמו ממעשיכם (מעשים שעל פי רוב עלולים לזעזע, ובצדק), עם זאת ביקשו לעודד ולחזק אתכם? מה אתם זוכרים במיוחד מחוויות אלה, וכיצד זיכרון זה עשוי לסייע לכם לנהוג באותה דרך כלפי אנשים שעשו אף הם טעות גדולה?

2 קראו את יעקב ה' 16 בתשומת לב, הגות ותפילה. אילו לקחים רוחניים חשובים טמונים כאן בעבורנו? מה אומר לנו הדבר על כוחה של תפילה ועל חשיבותה בחיינו הרוחניים? על אף שתפילה אמורה להיות עניין פרטי ואישי מאוד, שוחחו בכיתה על תוצאות התפילה בחייכם, כיצד נענו תפילותיכם, וכיצד למדתם לבטוח בה' כשתפילותיכם לא נענו בהתאם לציפיותיכם. בסופו של דבר, מהי לדעתכם התועלת המעשית הגדולה ביותר הנובעת מתפילה עזה ונלהבת?

הבשורה הנצחית

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: עבר' ד' 2; תהל' ק"ל 3, 4; לוקס ט"ו 11-32; רומ' ג' 24-26; עבר' י' 1-4; התג' י"ד 12.

פסוק לשינון: "מִרְחוֹק, יְהִי נִרְאָה לִי; וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתִּיהָ, עַל כֵּן מְשַׁמְתִּיהָ חֶסֶד." (ירמיה ל"א 2).

בלימודנו באיגרת יעקב בחנו מספר סוגיות הקשורות לבשורה, וערכנו מספר השוואות עם מחברים אחרים בכתבי הקודש. לא תמיד קל להבין לאשורו כיצד דברי יעקב עולים בקנה אחד עם יתר כתבי הקודש, במיוחד בנושא חשוב כמו הבשורה עצמה. אך כפי שראינו, דבריו אכן עולים בקנה אחד איתם. הדבר אף חשוב מאוד, שכן הבשורה היא הבסיס לשליחותנו באחרית הימים: לבשר "בְּשׂוֹרַת עוֹלָם... לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְלְכָל אֲמָה וְשִׁבְט וְלְשׁוֹן וְעַם" (התג' י"ד 6). בשיעורנו האחרון השבוע נתמקד בשאלות מהותיות בנוגע ל"אותה בשורת עולם", דהיינו, גאולה דרך אמונה – אחד מעיקרי האמונה שאוזכרו לכל אורכם של כתבי הקודש, כולל איגרת יעקב.

הנקודה החשובה שיש לזכור היא, שכתבי הקודש אינם סותרים את עצמם, במיוחד בנושא בסיסי כל כך כמו גאולה. נחתום את לימודנו ברבעון במבט על הבשורה כפי שהיא משתקפת בכתבי הקודש, אשר יסייע לנו להטיב לראות כיצד דברי יעקב עולים בקנה אחד עם התמונה הרחבה של תוכנית הגאולה של ה'.

□ למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-27 בדצמבר.

הבשורה בתנ"ך

"הרי גם אנחנו התבשרנו כמוהם, אך הדבר שישמע לא הועיל להם משום שלא התמזג עם אמונה בקרב השומעים" (עבר' ד' 2).

פסוק זה מדהים לאור מה שמשתמע ממנו. בראש וראשונה, הבשורה אינה אך ורק "בשורות טובות", כי אם הינה הבשורות הטובות שבושרו בתנ"ך. שנית, אותה בשורה בושרה הן בימי התנ"ך והן בימי הברית החדשה. אין שום רמז לכך שהיה שוני כלשהו במסר עצמו. לפיכך, הבעיה לא היתה המסר עצמו, אלא באופן שבו הוא בושר. גם היום אנשים שונים עשויים לשמוע את אותה בשורה בדרך אחרת לגמרי. לכן, חשוב מאוד שנציית באמונה שלמה לתורת דבר ה' כדי שכאשר הבשורה תתבשר, נשמע אותה נכון.

קראו את הפסוקים להלן וסכמו את מסר הבשורה בכל אחד ואחד בהם:

בראשית ג' 15

שמות י"ט 4-6

תהי"ק ל"ב, 4; תהי"ל ל"ב-5

ישעיה נ"ג 4-11

ירמיה ל"א 31-34

האם שמתם לב ל"פזמון חוזר" בכל הפסוקים הללו? אלוהים מתערב כדי להצילנו ולגאול אותנו; הוא מוחל על חטאינו ומעורר בלבנו "שנאה" לחטא כדי שנשתוקק לשמוע בקולו וכדי שנציית לו (ישע' א' 19). ישוע מת בעבור רבים, הוא נשא את עוונותיהם (ועוונותינו); הוא מזכה בדין את בני האדם על אף שאינם ראויים לכך. הברית החדשה שונה מן התנ"ך, שכן בעידן הברית החדשה התורה נחקקת על לוח לבם של המאמינים, "ולחטאתם לא אֶזְכֹּר עוד". (עבר' ח' 12). בקצרה, מחילת ה' והלידה החדשה הן "עסקת חבילה": הצדקת המאמין והתקדשותו מייצגים את הפתרון שהמציא ה' לסוגיית החטא. המסר של פסוקים אלה זהה לכל אורכם של כתבי הקודש: חרף חטאינו, ה' אוהב אותנו ועושה הכול כדי להושיענו מהם.

כמי שמאמינים בחשיבות קיום התורה, כיצד נוכל להגן על עצמנו מפני האמונה השגויה שקיום מצוות התורה הוא הדבר שיביא להצדקתנו? מדוע לא תמיד קל לעשות זאת?

הבשורה קורמת עור וגידים

ישנם אנשים המתקשים למצוא את הבשורה בספרי הבשורות! תורת ישוע עשויה להישמע לנו לגליסטית, אך רק אם לא נשמע את המשך הסיפור. מרבית בני העם בישראל בימי ישוע סברו שהם נושאים חן בעיני ה'. הם סייעו במימון עבודת ה' במקדש דרך תשלום מס מקדש ודרך הקורבנות שהעלו לה'. הם אכלו מזון כשר, נמנעו ממאכלים אסורים, מלו את בניהם, שמרו את החגים, המועדים והשבתות, והשתדלו לשמור את חוקי התורה כפי שלמדו אותם מפי רבניהם. ואז בא יוחנן המטביל והכריז: "עשו תשובה והיטבלו." אחרי בא ישוע שאמר שהלידה החדשה הכרחית (יוחנן ג' 3, 5), והכריז מפורשות: "אם לא תהיה צדקתכם מרבה מצדקת הסופרים והפרושים לא תפנסו למלכות השמים" (מתי ה' 20). במילים אחרות, ישוע אמר: "אתם זקוקים לדבר מה החסר לכם. מעשיכם אינם טובים דיים."

קראו את לוקס ט"ו 11-32, י"ח 9-17. כיצד ממחישים משלים אלה את הבשורה?

במשל הבן האובד, הבן אינו יודע שהוא אובד. לבסוף הוא מתחיל לראות את אהבת אביו אליו באור חדש, ועורג לשוב אליו. גאווותו נעלמה. הוא מקווה להתקבל בבית אביו כמשרת, וכשהוא שב הביתה, הוא נדהם מן הכבוד הרב שמרעיף עליו אביו. היחסים ביניהם לא רק שבו לתיקונם, אלא השתנו לחלוטין. היפוך דומה של ציפיות מופיע גם במשל השני. כאן, הפרוש "הצדיק" זוכה להתעלמות מצד ה', בזמן שהמוכס "החוטא" לא רק מתקבל באהבה בידי ה', אלא אף זוכה למחילה, זיכוי מאשמה ושחרור מתחושת אשמה.

שני הסיפורים מסייעים לנו לראות את אלוהים ביתר בהירות, כאבינו שבשמיים וכשופט צדק של הרשעים.

כאשר ישוע אמר לגבי כוס היין שנשא בסעודה האחרונה: "זֶה דְּמִי, דַּם הַבְּרִית [הַחֲדָשָׁה] הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים לְסִלְיַת חַטָּאִים" (מתי כ"ו 28), הוא הביע את סבלותיו כשה הפסח האמיתי שמת במקומנו (מתי כ"ו 28, השוּו עם מרקוס י' 45). לפיכך, גאולה היא מתת חינם, שכן ישוע שילם את המחיר המלא בעבורה.

איזו תקווה תשאבו ממשלים אלה? כיצד אתם מתייחסים לכמה מן הדמויות המוצגות בהם? מה אמורה תשובתכם להעיד על הצורך בשינוי בחיי הרוח שלכם?

הבשורה על פי שאול

כמו רבים מבני ארצו, שאול סבר שמצבו הרוחני מעולה. אך לאחר שהוא התוודע לישוע בתור "בן האֱלֹהִים, אֲשֶׁר אֶהְבֵּנִי וּמָסַר עַצְמוֹ בְּעַדִּי" (גלט' ב' 2), התחוויר לו שהוא אינו נושע, אלא אובד; שהוא אינו עבד ה', אלא אויב ה'; שהוא אינו צדיק, אלא ראש החוטאים. במילים אחרות: בשעה ששאול קרא את התנ"ך, הוסר המסווה מעיניו. התגלות ה' אליו באופן אישי ודרך הכתובים חוללה מהפך בלבו ובחיייו לנצח. לא נוכל להבין את האיגרות שאול אלמלא נכיר בעובדות בסיסיות אלה, שגרמו לו לכתוב אותן.

קראו את פסוקים 14-16 בפרק ג' באיגרת השנייה אל הקורинתיים לאור תובנה זו, ואז קראו את פסוקים 2-6. איזה צעד חשוב מציין כאן שאול?

משמעות הברית הישנה מתבהרת רק "כְּאֲשֶׁר יִפְנֶה לָבָם [של בני האדם] אֶל הָאֲדֹנָי" (פס' 16). או אז "יוסר המסווה" מעיניהם. ישוע הוא הדרך לגאולה. הכול מתחיל ומסתיים בו. בני ישראל שבטחו בקיום המצוות על ידם, בדיוק כמו שאול לפני שישוע התגלה אליו, חוו את התורה [הברית הישנה] כדרך המובילה אלי מוות. מדוע? "כִּי הִכַּל חֲטָאוֹ" (רומ' ג' 23), כולל בני ישראל, ולכן מצוות התורה יכלו אך ורק להרשיע אותם (קור' ב' ג' 7). לעומת זאת, המאמינים בקורинתוס היו "אֲגֵרֶת הַמְּשִׁיחַ... כְּתוּבָה לֹא בְדִיּוֹ, אֲלֵא בְרוּחַ אֱלֹהִים חַיִּים, לֹא עַל לִיחוֹת אֶבֶן, אֲלֵא עַל לִיחוֹת שֶׁל לֵב בְּשׁוֹר" (פס' 3).

קראו את אל הרומים א' 16, 17; ג' 24-26. כיצד מגדיר שאול את הבשורה? מה כולנו מקבלים דרך אמונה במשיח?

הבשורה "היא כֹּחַ הָאֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ אֶת כָּל מִי שֶׁמֵּאֲמִין". (פס' 16). צדקה אינה מתבססת על מעשינו, אלא על פועלו של המשיח בעבורנו, שאותו אנו תובעים לזכותנו באמונה. אמונה זו צומחת ומתחזקת ו"בָּהּ צִדְקַת הָאֱלֹהִים מִתְגַּלִּית מִתּוֹךְ אֱמוּנָה לְתַקְלִית אֱמוּנָה" (רומ' א' 17). כוונת שאול בדברים אלה מתבהרת בהמשך האיגרת אל הרומים, שעיקרם תומצת בפסוק האחרון בפרק ג'. דרך המשיח זכינו לפדות (ה' קנה אותנו בחזרה כששילם על חטאינו), הצדקה (זוכינו מאשמה וטוהרנו דרך חסד ה'), ומחילה (אלוהים שב ומקבל אותנו ו"שוכח" את החטאים שביצענו בעבר). למרבה התדהמה, דרך קורבן המשיח, אלוהים מוכיח שהוא הוגן בכך שהוא מצדיק ומזכה בדין את האנשים שלא היו יראי ה', אשר קיבלו את ישוע והאמינו בו.

הברית ה"חדשה"

באיגרת אל העברים מתוארת הברית החדשה כ"ברית מַעֲלָה יוֹתֵר" מן הברית הישנה (עבר' ח' 1, 2, 6). לפיכך, השאלה המתבקשת היא, מדוע כונן ה' את הברית הישנה אם היתה פגומה כל כך? ואולם, הבעיה לא היתה טמונה בברית עצמה, אלא בתגובת בני האדם אליה.

קראו את אל העברים ז' 18, ח' 9, י' 4-1. אילו בעיות הטמונות בברית הישנה אוזכרו כאן?

בני העם לא שמרו אמונים לברית שה' כרת עמם, אלא הפרו אותה ונהגו במרי. ככתוב: "הִמָּה הִפְרוּ אֶת בְּרִיתִי" (עבר' ח' 9). סוגיית החטא נותרה על כנה, שכן, לא רק שהעם חטא, אלא גם שקורבנות בעלי החיים שהתורה צוותה עליהם לא יכלו "לְהַסִּיר חַטָּאִים" (עבר' י' 4). רק "הַקֶּרֶבֶת גּוֹפּוֹ שֶׁל יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ פֶּעַם אֶחָת וּלְתֵמִיד" יכלה לכפר על חטא, כולל חטאים שבוצעו בעידן הברית הישנה (עבר' י' 10; ט' 15). זאת משום ש"הַתּוֹרָה לֹא הִשְׁלִימָה דָּבָר; לְעֲמִת זֹאת בָּאָה תִּקְוָה טוֹבָה יוֹתֵר וְעַל יְדֵיהָ אֲנַחְנוּ מִתְקַרְּבִים לְאֱלֹהִים" דרך הבטחת הברית החדשה (עבר' ז' 19). מבחינה מסוימת, הברית החדשה אינה חדשה כלל, שכן הבטחת ה' בגן עדן על הזרע שימחץ את ראש הנחש – תוכנית הגאולה – ניבאה את מות המשיח, הוא "הַיֵּשׁוּעַ הַשְּׁחוּט מִהֶוְסֵד תַּבְּל" (התג' י"ג 8; ראו גם ירמיה ל"ב 40; עבר' י"ג 20; יוחנן י"ג 34).

"ברית החסד אינה אמיתה חדשה, שכן ה' הגה אותה מנצח נצחים. מסיבה זו היא מכונה ברית עולם." (אלן ג'י. ווייט, *The Faith I Live By*, עמ' 77).

מאידך, כפי שראינו בדברי שאול, כשאנו פונים אל ה', קורה משהו מיוחד. אלוהים הבטיח בקשר לבריתו הנצחית: "וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם... לְהִיטִיבִי אוֹתָם; וְאֵת יִרְאַתִּי אֶתֵּן בְּלִבָּבָם, לְבִלְתִּי סוֹר מֵעֲלִי." (ירמיה ל"ב 40). ללא אמונה, העלאת קורבנות בעלי חיים דמתה כמעט לתשלום בעבור חטאים. אך כשאנו נושאים מבטנו אל "יֵשׁוּעַ מְכֻוֵּן הָאֱמוּנָה וּמִשְׁלִימָה, אֲשֶׁר... סָבַל אֶת הַצֶּלֶב וּבָזַל לְחַרְפָּה..." ו"סָבַל הַתִּנְגְּדוּת כְּזֹאת מֵאֵת הַחוֹטָאִים" (עבר' י"ב 2, 3), נחשפים לנגד עינינו המחיר הכבד והעצום של החטא, והבשורות הטובות שהמחיר הזה שולם בעבורנו בידי המשיח "בְּדָם בְּרִית עוֹלָם" (י"ג 20). ברית "חדשה" זו משנה את הבנתנו לגבי כל דבר, כגון המצווה "ואהבת לרעך כמוך". היא אינה באמת חדשה (ויקרא י"ט 18), אלא שעתה איננו אמורים רק לאהוב את רעוננו כמונו, אלא כפי שישוע אהב אותנו: "כִּמּוֹ שֶׁאֶהְבֶּתִּי אֶתְכֶם כֹּךָ גַּם אֶתֵּם אֲהָבֵי זֶה אֶת זֶה." (יוחנן י"ג 34).

כיצד נלמד לאהוב את הזולת כשם שישוע אהב אותנו?

שיאה של הבשורה

"אולם בימי קול המלאך השביעי, בעמדו לתקע בשופר, גם ישלם רז האלהים, כמו שבשר לעבדיו הנביאים" (ההתגלות י' 7).

פסוק זה ופסוק נוסף בספר ההתגלות (י"ד 6), הם הפסוקים היחידים המתייחסים ספציפית לבישור הבשורה (ביוונית, euangeliz, שתרגומו הוא בישור הבשורות הטובות). שני פרקים אלה מיוחדים בעינינו, האדוונטיסטים, שכן אנו מוצאים בהם את יעודנו ושליחותנו. במילים אחרות, אלוהים הטיל עלינו במיוחד, כפי שלא הטיל על שום תנועה משיחית אחרת, את המשימה להכריז "בשורת עולם".

כאמור, הבשורה היא אותה בשורה לכל אורכם של כתבי הקודש, מבראשית ועד ההתגלות. התורה היא אותה תורה. הברית היא אותה ברית. ישוע, שאול ויעקב מאשישים שהבשורה היא אותה בשורה שאברהם האמין בה (יוחנן ח' 56, רומ' ד' 13, יעקב ב' 21-23). ישנם אנשים המתקשים לקבל את הקביעה הזו, שכן הם מגדירים את הבשורה מתוך ראייה צרה יותר מאשר כתבי הקודש. ואולם, אמונתנו הציינית של אברהם נבעה מכך שהוא חזה מראש את קורבן התמורה של ישוע המשיח. איננו צריכים לאזן בין אמונה למעשים טובים כדי להיוושע. די באמונה בלבד, אך אמונתנו אינה אמורה להיות אמונה שכלית כאמונת השדים, ואף לא אמונה יומרנית התובעת לזכותה את הבטחות ה' בלי לעמוד בתנאי הגאולה; אדרבה, היא חייבת להיות אמונה המתבטאת במעשים.

מדוע חשובות ההתייחסויות בספר ההתגלות לשמירת המצוות ולעדונו על ישוע ועל האמונה בו, (י"ב 14, י"ד 12), בהקשר של הבשורה הנצחית?

הנושא החשוב והמכריע באחרית הימים הוא: למי נסגוד ונציית? לאלוהים "עושה השמים והארץ והים ומעיינות המים" (התג' י"ד 7)? או שמא "לחיה ולצלמה"? ציות למצוות (כולל שמירת השבת) דרך אמונה בישוע הוא הסימן המייחד את המאמינים שיוותרו נאמנים עד הקץ. אמונה אמיתית דורשת הן אמונה שלמה והן ציות.

"על אף שלעתים קרובות זה קורה בעיצומן של חרפה ורדיפות, עדות מתמדת ניתנת על נצחיות תורת ה' ועל החובה הקדושה של שמירת השבת שנבראה בידי ה'.

"אמיתות אלה, כפי שהוצגו בפרק י"ד בספר ההתגלות בהקשר ל"בשורת עולם", ייחדו את קהילת המשיח בעת שיבת המשיח. לגבי תוצאת המסר המשולש מוכרז כאן כי: 'בָּזָה סִבְלִנְתֶּם שֶׁל הַקְּדוֹשִׁים הַשּׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת אֱלֹהִים וְאֶמֶנֶת יֵשׁוּעַ.' (אלן ג'י. ווייט, The Great Controversy, עמודים 453-454).

לימוד נוסף: קראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, Last Day Events, את הפרק "The Loud Cry", עמודים 198-202.

"עלינו להגיע למופת מוסרי נעלה יותר, להתקדם ולתבוע לזכותנו את זכויות היתר הנעלות שהובטחו לנו. עלינו להתהלך בענווה עם ה', לא להתרברב בגאווה על שלמות אופיינו, אלא לתבוע באמונה פשוטה כל הבטחה והבטחה מדבר ה'; שכן הבטחות ה' נועדו לצייתנים, לא למחללים את תורת ה'. עלינו להאמין בדבר ה' ולתלות את מבטחנו בה' ובתורתו. או אז, כל אפשרות להתפארות עצמית או לגאווה, תוסר. אנו נושעים דרך אמונה; לא אמונה פסיבית, אלא אמונה הפועלת באמצעות אהבה ומטהרת את הנשמה. ידו של המשיח יכולה להגיע אל החוטא הגדול ביותר ולגרם לו לחדול לבצע חטאים ולציית לה'; אך שום זרם בדת המשיחית אינו נשגב כל כך, עד שביכולתו להתעלות מעל דרישותיה של תורת ה' הקדושה. במקרה כזה ייבצר מן המשיח לסייע, הדבר יהיה מחוץ לתורתו ולמופת חייו, שכן הוא מכריז: 'שְׁמַרְתִּי אֶת מִצְוֹת אֲבִי וְהִרְנִי עֹמֵד בְּאַהֲבָתוֹ'. לכן, כל מי שצוּעַד בעקבות המשיח יציית לתורת ה' הקדושה." (אלן ג'י. ווייט, 31, Signs of the Times, במארס, 1890).

שאלות לדין:

- 1 זוננו בהדגשות השונות של הבשורה בתורותיהם של ישוע, יעקב ושואל, כולל נקודות זמין והבדלים ביניהן. כיצד נצליח, דרך הצבתן יחדיו וראיית התמונה כולה, להגן על עצמנו מפני לגליזם או זלזול בחסד ה'?
- 2 כשאנחנו חשים ייאוש לנוכח מצבכם הרוחני, אילו הבטחות הטמונות הבשורה תוכלו לתבוע לזכותכם, שייסיעו לכם להיחלץ מן הייאוש? מדוע, אפילו בשעה האפלה ביותר, עליכם לא להתייאש לעולם? מדוע ההבטחה על צדקת המשיח, הניתנת כמתנת חינוך לחוטאים שאינם ראויים לה, היא המפתח שיגן עליכם מפני ייאוש?
- 3 על פי מסריהם של שלושת המלאכים, ישנו קשר הדוק בין בריאה לבין פדות וישועה. כך גם עולה מן הכתוב ביוחנן א' 14. מדוע שני נושאים אלה קשורים הדוקים זה לזה? כיצד מסביר הדבר מדוע השבת מהווה מרכיב חשוב כל כך בתורת ה'? כיצד קשר קרוב זה מסייע לנו להבין את חשיבותה של השבת בעימות הסופי באחרית הימים?

